

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İmran VAR

Kültürel Coğrafya Bakımından Buldan Bezi

Coğrafya Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2023

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İmran VAR

Kültürel Coğrafya Bakımından Buldan Bezi

Danışman

Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK

Coğrafya Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2023

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

İmran VAR'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Coğrafya Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :PROF. DR. İHSAN BULUT (İmza)

Üye (Danışman) :PROF. DR. MUSTAFA ERTÜRK (İmza)

Üye :PROF. DR. ŞABAN ÇELİKOĞLU (İmza)

Tez Başlığı: KÜLTÜREL COĞRAFYA BAKIMINDAN BULDAN BEZİ

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 10/10/2023

Mezuniyet tarihi :09/11/2023

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kültürel Coğrafya Bakımından Buldan Bezi” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

(İmza)

İmran VAR

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

01 / 11 / 2023

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	İmran VAR
Öğrenci Numarası	202052064009
Anabilim Dalı	Coğrafya Anabilim Dalı
Programı	Tezli yüksek lisans program
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. MUSTAFA ERTÜRK
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Kültürel Coğrafya Bakımından Buldan Bezi
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2214132229
Rapor Tarihi	01/11/2023
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %14 Alıntılar dahil: %15
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,	
Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 93 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdeler sınırının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim. Danışman Öğretim Üyesi Prof. Dr. MUSTAFA ERTÜRK İmza	

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ŞEKİLLER LİSTESİ	iv
TABLolar LİSTESİ	v
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
ÖNSÖZ	ix
GİRİŞ	1
1. Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları.....	1
2. Araştırmanın Amacı	1
3. Materyal ve Yöntem	5

BİRİNCİ BÖLÜM

BULDAN İLÇESİNİN FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırma Sahasının Konumu	7
1.2. Sahanın Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri.....	8
1.3. İklim Özellikleri.....	10
1.3.1. Sıcaklık.....	11
1.3.2. Nem ve Yağış	14
1.3.3. Rüzgâr	16
1.4. Buldan İlçesinin Bitki Örtüsü Özellikleri	17
1.5. Sahanın Hidrografik Özellikleri.....	18
1.6. Toprak Özellikleri.....	19

İKİNCİ BÖLÜM

BULDAN İLÇESİNİN BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.1. Nüfus.....	21
2.1.1. Göç.....	25
2.1.2. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri.....	27
2.2. Yerleşme	30
2.2.1. Buldan İlçesinin Yerleşme Tarihi	30
2.2.1.1. Tripolis Antik Kenti	31

2.2.1.2.	Buldan’a ilk Türklerin Gelişi.....	32
2.2.1.3.	Çarşamba’yı Lazikiye.....	32
2.2.1.4.	Çarşamba’yı Lazikiye’ den şimdiki Buldan’a Göç	33
2.3.	Ekonomik Faaliyetler.....	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULDAN İLÇESİNİN YEREL KÜLTÜRÜ

3.1.	Kültür Nedir	38
3.2.	Kültürel Coğrafya Nedir	39
3.3.	Buldan Kültürü	40
3.3.1.	Geleneklerimiz (Düğün, Mevlit ve Çocuk Oyunları).....	40
3.3.1.1.	Düğün	40
3.3.1.2.	Mevlit	41
3.3.1.3.	Çocuk Oyunları	41
3.3.2.	Buldan Yemekleri	42
3.4.	Buldan Ağzı	44
3.4.1.	Çulfalık Terimleri.....	44
3.4.2.	Buldan İlçesi Terimleri.....	46
3.4.3.	Buldan İlçesinde Kullanılan Atasözleri.....	47
3.4.4.	Tekerlemeler.....	49
3.4.5.	Anlam Kaymasına Uğramış Sözler	50
3.4.6.	Haftanın Günleri.....	50
3.4.7.	Yöresel Türküleri	50

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULDAN İLÇESİNDE DOKUMACILIK

4.1.	Dokumacılık.....	52
4.2.	Buldan Bezi ve Dokumacılık	54
4.3.	Uluslararası Dokuma Kültür ve El Sanatları Festivali.....	58
4.3.1.	Buldan Festivali.....	58

BEŞİNCİ BÖLÜM

NİTEL BULGULAR

5.1.	Demografik Bulgular	61
------	---------------------------	----

5.2. Görüşme Çalışması Bulguları.....	63
SONUÇ.....	70
KAYNAKÇA.....	73
EKLER.....	75
EK-1: GÖRÜŞME SORULARI.....	75
EK-2: GÖRÜŞME SIRASINDAN KARELER.....	76
EK-3: BULDAN DOKUMASINDAN FOTOĞRAFLAR.....	77
ÖZGEÇMİŞ.....	79

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Buldan Lokasyon Haritası.....	8
Şekil 1.2: Buldan Yükselti Haritası.....	10
Şekil 1.3: Buldan Arazi Haritası (2011).	20
Şekil 2.1: Buldan Nüfusunun Çizgi Grafiği (Bin).....	21
Şekil 2.2: Buldan İlçesinin Nüfus Piramidi (2022).....	24
Şekil 2.3: Tripolis Antik Kenti.....	32
Şekil 2.4: Buldan İlçesinin Geçim Kaynakları.....	35
Şekil 3.1: Çulfalık Aleti.....	46
Şekil 3.2: Çağ ve Masır Sarmaya Yarayan Alet.....	46
Şekil 4.1: Buldan Festivali Afişi.....	60
Şekil 5.1: Hayat Ağacı ve İpek Böcekçiliği Motifleri İşlenmiş Buldan Dokuması.....	66
Şekil 5.2: Koçbaşı ve Tütün Yaprağı Motifleri İşlenmiş Buldan Dokuması.....	66
Şekil 5.3. Altın Lirası Motifi İşlenmiş Buldan Dokuması-Üslük.....	67
Şekil 5.4: Buldan El Dokuma Pazarı.....	69

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1: Buldan’ın Yıllık ve Aylık Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerleri (°C) (2014-2022).....	11
Tablo 1.2: Buldan’ın Yıllık ve Aylık Ortalama Minimum Sıcaklık Değerleri (°C) (2014-2022).....	12
Tablo 1.3: Buldan’ın Yıllık ve Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C) (2014- 2022).....	13
Tablo 1.4: Buldan’ın Yıllık ve Aylık Ortalama Nispi Nem Değerleri (°C) (2014-2022) ...	14
Tablo 1.5: B Buldan’ın Yıllık ve Aylık Toplam Yağış Değerleri (°C) (2014-2022)	15
Tablo 1.6: Buldan’ın Yıllık ve Aylık Ortalama Rüzgâr Hızı Değerleri (°C) (2014-2022).	16
Tablo 1.7: Buldan İlçesinin Arazi Sınıflandırması.....	19
Tablo 2.1: Buldan İlçesinin Köy ve Şehir Nüfusu (2007-2022).....	21
Tablo 2.2: Buldan İlçesindeki Erkek – Kadın Nüfus Sayısı (2007-2022).....	22
Tablo 2.3: Buldan İlçesinin 2022 Yılı Yaş Gruplarına Göre Cinsiyet Dağılışı.....	23
Tablo 2.4: Buldan İlçesine Ait Mahallelerin 2022 Yılı Nüfus Sayıları.....	24
Tablo 2.5: Denizli İlinin Aldığı Göç Sayıları ve Nedenleri (2018- 2022)	25
Tablo 2.6: Denizli İlinin Verdiği Göç Sayıları ve Nedenleri (2018-2022)	26
Tablo 2.7: Aydın-Denizli-Muğla Bölgesinin İstihdam Oranları (2014-2022)	27
Tablo 2.8: Buldan İlçesindeki Ekonomik Ürünler, Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2006).....	29
Tablo 2.9: Buldan İlçesinin Tarım Arazisi Kullanımı.....	35
Tablo 2.10: Buldan İlçesinde Hayvansal Üretim Tonajı.....	36
Tablo 2.11: Buldan İlçesinde Tavuk Üretim Sayısı (2022).....	36
Tablo 2.12: Buldan İlçesinde Canlı Hayvan Sayısı (2022).	36
Tablo 5.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri.	61
Tablo 5.2: Katılımcıların Meslek Özellikleri	61

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1: Görüşçe Sırasından Kareler.....	76
Fotoğraf 2: Buldan Dokumasından Kare 1.....	77
Fotoğraf 3: Buldan Dokumasından Kare 2.....	77
Fotoğraf 4: Buldan Dokumasından Kare 3.....	78

ÖZET

Çalışmada amaçlanan, Buldan’da çok eski zamanlardan beri yapıla gelen dokumacılık faaliyeti ve Buldan bezini detaylı bir şekilde araştırmaktır. Çalışma üç aşamadan oluşup, görüşme sonuçları durum, söylem ve tematik analiz kullanılarak değerlendirilmiştir. Dokuma, kültürel kimliklerin önemli bir parçasıdır. Her bir kültür, kendi renklerini, desenlerini ve tekniklerini kullanarak benzersiz bir dokuma geleneği geliştirmişlerdir. Buldan bacasız fabrikalar diyarıdır. Buldan’ın ekonomik yapısının büyük ölçüde dokuma ve tekstile dayalı bir sanayi merkezi olduğunu görürüz. Buldan’da tekstil sadece bir iş değil yaşam biçimidir. Neredeyse tüm yöre insanının ortak yaşam tarzıdır. Kültürel kimlik oluşturmada sanatsal çalışmalar önemlidir. Buldan halkının kendine has özel dokuma kültürü ve desenleri, dokumaya sanatsal değer katmıştır. Buldan bezinin kültürel özelliklerini, desenlerinin kültürel anlamlarının araştırılmasını, ham maddesinin nerede olduğu gibi konulara coğrafi bir bakış açısıyla ele alıp bu özelliklerini ortaya koymak ve geliştirmeye yönelik neler yapılabilir gibi bu sorulardan yola çıkarak tezimizi yazdık. Çalışmada saptanan Türk kültürünü Türk halkının tarih boyunca geliştirdiği zengin bir kültürel miraslardan biri olan dokuma geleneğini ortaya koymaktır. Türk kültürü, Orta Asya’dan başlayarak Türk boylarının göçleri ve yayılmaları sonucunda şekillenmiştir. Bu kültür, dil, müzik, dans, gelenekler, el sanatları, yemekler ve yaşam tarzı gibi birçok farklı unsuru içerir. Türkler, uzun bir geçmişe sahip olan dokuma sanatını gittikleri yerdeki yerel kültürler ile harmanlayıp büyük bir ustalıkla icra etmiştir. Türk dokumaları, giyim, ev tekstili ve süsleme amaçları için kullanılan çeşitli ürünleri içerir. Bu ürünleri ustalıkla sergileyip adını geçmişten beri duyuran Buldan halkının, kültürüne sahip çıkıp nasıl bu kadar geliştirdiği anlatılmıştır. Çalışma sahasına bizzat gidilerek bu yapılan dokumalar ve kendilerine has Türklüğü sembol eden desenler incelenmiş çalışmaya koyulmuştur. Sonuç olarak Buldan bezinin unutulmaya başlanması, günümüz gençlerinin bu işi sürdürmek istememesi, gelecekte unutulma tehlikesini de beraberinde getirmektedir. Türk kültürüne sahip çıkmak, Türk halkının tarih, değerler ve gelenekleriyle bağını sürdürmek ve gelecek nesillere aktarmak için bu çalışmanın içinde yerel kültürlerin önemi vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk, Dokuma, Kültür, Kültürel Miras, Buldan Bezi.

SUMMARY

Buldan Cloth in Terms of Cultural Geography

The intended aim of the study is to extensively research the ancient tradition of weaving that has been carried out in Buldan for many centuries, as well as the Buldan fabric. The study is comprised of three phases, and the interview results have been evaluated using case, discourse, and thematic analysis. Weaving is a significant component of cultural identities, with each culture having developed its own unique weaving tradition by utilizing its distinct colors, patterns, and techniques. Buldan is a land of chimneyless factories. We see that Buldan's economic structure is an industrial center largely based on weaving and textiles. In Buldan, textile is not merely a profession; it is a way of life. It is nearly the common lifestyle of almost all local residents. Artistic endeavors play a crucial role in the formation of cultural identity. The distinctive weaving culture and patterns of the people of Buldan have added artistic value to weaving. The thesis is based on questions such as examining the cultural characteristics of Buldan fabric, investigating the cultural meanings of its patterns, and taking a geographical perspective on topics such as the whereabouts of its raw materials, and what can be done to develop these characteristics. The study aims to reveal the weaving tradition, which is one of the rich cultural heritages that the Turkish people have developed throughout history. Turkish culture has evolved as a result of the migrations and spread of Turkish tribes starting from Central Asia. This culture encompasses various elements such as language, music, dance, traditions, handicrafts, cuisine, and lifestyle. Turks perform the art of weaving, which has a deep-rooted history, with great mastery, blending it with local cultures wherever they go. Turkish textiles include various products used for clothing, home textiles, and decorative purposes. This study narrates how the people of Buldan, who have skillfully showcased these products and made a name for themselves throughout history, have preserved and developed their culture. The study involves fieldwork, where these woven products and distinctive patterns symbolizing their Turkish heritage were examined in person. As a result, the beginning of the Buldan fabric being forgotten, the disinterest of today's youth in continuing this craft, brings with it the danger of it being forgotten in the future. Emphasizing the importance of local cultures, this study underscores the significance of preserving Turkish culture, maintaining the Turkish people's connection with their history, values, and traditions, and passing them on to future generations.

Key words: Turkish, Weaving, Culture, Cultural Heritage, Buldan Cloth.

ÖNSÖZ

Küçüklüğümden beri doğduğum, yaşadığım yer, dokumanın başkenti olan Buldan ve kültürü o kadar ilgimi çekmiştir ki; lise zamanlarında bile Buldan adının nereden geldiğini araştırmıştım. Üniversite yılında coğrafya bana o kadar farklı ve büyük bir bakış açısı, gözlem, bilgi ve deneyim kattı ki, bu coğrafi bakış açısıyla yaşadığım yerin kültürünü anlatmak istedik. Buldan bezi deyip geçtiğimiz bu basit gibi gözüken cümle o kadar derin anlamlar taşıyor ki; tarihi yaşanmışlık, geçmiş -gelecek bağlantısı, insan- mekân analizi coğrafyayla birlikte araştırdıkça daha da önemli bir kültür olduğunu anlıyoruz. Kendi kültürümüzün kıymetini bilmeli ona sahip çıkıp, onu yaşatmalıyız diyerek bu teze başlandı.

Lisans eğitimim sırasında Buldan kültürünü araştırmam benim merakımı daha da arttırdı. Yüksek lisans tezinde daha da kapsamlı araştırmaya karar verdik. Buldan bezi dokumacılığın bir Türk kültürünün simgesi olduğunu kanıtlarla yazmaya çalıştık bütün bilgileri bir araya derledik. Öncelikle salt bilgileri verip eskiden nasılmış, günümüzde nasıl olmuş gibi karşılaştırmalarını yapıp onun üzerinden coğrafyanın insanların yaşadığı evin çatısından tutun da giyim tarzlarına, yeme-içme alışkanlıklarına oradan da yaptıkları işe kadar nasıl etkilediğini, kısacası coğrafyanın hayatın ta kendisi olduğu anlatılmaya çalışıldı. Tez çalışmasının başlangıcından bitirilmesine kadarki tüm aşamalarda, gerekli olan her türlü öneri ve bilgi ile birlikte bana danışmanlık yapan, Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü öğretim üyelerinden sayın danışman hocam Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK'e minnettar olup ve tüm yardımlarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla!

İmran VAR
Antalya-2023

GİRİŞ

1. Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları

Buldan, Ege Bölgesi'nin güneyinde yer alan Denizli iline bağlı ilçe olup Denizli'nin kuzeybatısında yer almaktadır. Doğuda Güney ilçesi, güneydoğuda Denizli merkez, batıda Manisa ve Aydın, kuzeyde Uşak, güneyde Sarayköy ilçesi komşu olarak bulunmaktadır. Harita 1'de Denizli ili haritası ve Buldan ilçesi haritası gösterilmiştir. İlçe merkezinin rakımı 690 m., ilçenin yüzey ölçümü 508 km² ve ilçenin il merkezine uzaklığı ise 45km'dir.

Buldan ilçesi, Denizli'nin kuzeybatı yönünde, Sarayköy'ün kuzeybatısındadır. Geleyli Dağının kuzeyinde ve Süleymanlı Yaylasının doğu yamaçlarına yaslanmış yeşillikler içerisine kurulmuştur. Ege havzasının güney yönünde ve Denizli'den 690 m yüksektedir. İlçe merkezinin batısı dağ olması sebebiyle güneyden dağın arkasına çekilir. Bundan dolayı 'Buldan'da akşam tez olur' derler (Seyrek, 2016).

Kuzeyden Manisa ilinin Sarıgöl ilçesi, doğudan Denizli'nin Güney ilçesi, batıdan Aydın ilinin Kuyucak ilçesi, Güneydoğudan Denizli merkezi ve güneyden Sarayköy ilçesi ile sınırlıdır. 'Yüzölçümü 508 km² (190 mil²).' Arazi çoğunlukla dağlıktır (Şen, 1969).

İlçenin güneyini ve batısını Aydın dağları silsilesi kaplar. Geleyli, Kumralı, Karlık tepeleri bu dağların doruk noktalarıdır. Kuzey batısı, kuzeyi, kuzey doğusu iç ege'nin engebeli arazileriyle kaplıdır. Bu bölgenin batısı yaylalıktır. Dağ ve orman içi köyleri bu alanda yer alır.

2. Araştırmanın Amacı

Genel olarak fiziki ve beşeri şeklinde ikiye ayrılan coğrafyanın bu iki kolunun kendi içlerinde de alt konulara ayrıldıklarını ve beşeri coğrafyanın en önemli alanlarından birisini 'toplumsal coğrafya' ile birlikte 'kültürel coğrafyanın' oluşturduğunu biliyoruz (Tümertekin ve Özgüç, 2016).

Kültür coğrafyası olarak da bilinen "kültürel coğrafya" terimi, insanların içinde yaşadıkları fiziksel çevreden çok, varlığı insan kültürlerine odaklanan bir anlam içerir. Kültür coğrafyasının amacını anlamak için önce 'kültür' kelimesinin anlamını iyice bir araştırmak lazımdır. Belirli bir toplumun üyeleri tarafından paylaşılan ve birbirine aktarılan bilgi, tavır ve davranış kalıplarının hepsinin toplamı, bir nüfus ya da toplumun öğrenilmiş düşünce ve davranış özellikleri, bir grubun üyelerinin öğrenip yaşadıkları ve gelecek nesillere aktardıkları bir yaşam tarzı olarak tanımlanabilmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 2016).

Kültür; belirli bir zamanda, belirli bir yerde yaşayan insanların ortak yaşam biçimi olarak tanımlanabilir. Bu sadece sanat, müzik ve edebiyat değil, günlük hayatımızdan yediğimiz yemeğe, giydiğimiz kıyafete ve yaşadığımız evimize kadar olan her şeydir.

Kültürel coğrafya ise, o geleneği coğrafi bakış açısıyla inceleyen beşeri coğrafya bilimidir. Bir kültürün insanların çevrelerini nasıl algıladıklarını inceler.

Kültür coğrafyası, coğrafyanın kültürel faktörlerle etkileşimini inceleyen bir disiplindir. Kültür, bir toplumun değerleri, inançları, davranışları, sanatını kapsayan geniş bir kavramdır. Coğrafya ise dünyanın fiziki özelliklerini, jeolojisini, iklimi, doğal kaynakları ve insan-mekân etkileşimini inceler. İnsanların coğrafi ortamla nasıl tepkilerde bulunduğunu ve bu etkileşimin kültürel ifadeleri nasıl geliştirdiğini araştırır. Bir bölgenin kültürel özellikleri, o bölgenin doğal çevresi, iklimi, jeolojik yapısı ve tarihi yapısı gibi birçok coğrafi faktörlerden etkilenir. Örneğin, bir bölgenin hangi tarım faaliyetleri yapabileceği, orada yaşayan halkın beslenme alışkanlıklarını, giyimini, hayat biçimini, evini bile bu tarıma göre yani fiziki coğrafyaya göre şekillendirebilir. Örneğin; üzüm bağları yetişen ve üzüm tarımı olan yerel halklarda, üzüme bağlı birçok faaliyet yapılır. Üzümün sirkesinden tutunda yemeklere kadar her türlü faydalanır. Evlerini özellikle bağ evlerini bile üzümü topladıktan sonra kurutma mevsimine uygun olacak şekilde, avlu dediğimiz boş ve geniş alanlar yaparak evlerini inşa ederler.

Kültür coğrafyası, dil, din, gelenekler, sanat, mimari, müzik ve diğer kültürel ifadelerin coğrafi dağılımını ve değişimini inceler. Aynı kültürel değerler farklı coğrafi bölgelerde farklı şekillerde uygulanabilir veya farklı kültürel değerler aynı coğrafi bölgede benzerlikler gösterebilir. Örneğin, düğün adetlerinin gelenek ve görenekleri her bölgede farklı kültürlerle kutlanabilir.

Kültür coğrafyası aynı zamanda küreselleşme ve göç gibi faktörlerin kültürel değişime nasıl etki ettiğini de inceler. Kültür birbirleriyle etkileşim içinde bulunan halk demektir (Tümertekin ve Özgüç, 2016). İnsan varsa değişim ve gelişim kaçınılmazdır. İnsan varsa dinamiktir canlıdır.

Sonuç olarak, kültür coğrafyası, coğrafi ortamın kültürel ifadeleri nasıl şekillendirdiğini ve kültürel faktörlerin coğrafi dağılımını nasıl etkilediğini inceleyen bir disiplindir. Bu disiplin, coğrafya ve kültür arasındaki karmaşık etkileşimleri anlamaya çalışır ve insanların dünya üzerindeki çeşitlilik ve farklılıkları nasıl şekillendirdiğini açıklamaya çalışır.

Literatür taraması süreci boyunca erişilen araştırmalar, tarih sıralamasına göre kronolojik bir yaklaşım benimseyerek, geçmişten günümüze doğru kapsamlı bir inceleme sürecine tabi tutulmuştur. Bu çalışmalar kronolojik bir zaman çizelgesi üzerinden sunulacaktır.

2006 yılında yapılan bir araştırmada; Buldan dokumalarının üzerine işlenen orijinal işleme motiflerinin belirlenmesi, yerel kimlik sürecinin devamının sağlanması ve yeni modellere temel oluşturması bakımından öneminden ve tarihsel sürecinden bahsediyor. Araştırmada literatür taramalarından yararlanılmıştır. Tarihsel verilere ve orijinal örneklerle göre tespit edilecek örneklerin, günümüzdeki üretiminin yanı sıra günlük gereksinimlerine yönelik yeni ürünlerin farklı kalitelere piyasaya sunulması yerel kimlik oluşturma yönünden önceliklidir, sonucuna varılmıştır(Uğurlu, A. ve Uğurlu, S.S.,2006).

2009 yılında yapılan bir araştırmada; Buldan tekstil sanayiinin gelişimi ve envanter araştırması yapılmıştır. Çalışmada nicel yöntemlerden anket uygulaması uygulanmıştır. Sonuç olarak; Buldan dokuma sanayisi sahip olduğu özellikleri ile önemli bir yerel dokuma merkezidir. Yarattığı katma değer ve ihracatın, Buldan, Denizli Türkiye ekonomisi için istenilen düzeyde olmasa da kendi çapında önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Ertuğrul, İ. ve Utkun, E.,2009).

2012 yılında yapılan makalede; Türkiye’deki endüstrileşmenin yerel dokumalara etkileri Denizli tekstil örneğinde ele alınıp ve yöredeki önemli dokuma merkezlerinde (Buldan, Tavas) el dokumacılığın meydana gelen değişim örneklerle ele alınmıştır. Makalede endüstrileşme sonrasında Denizli ve çevresinde örnek olarak bazı ilçe ve köylerdeki farklı yıllarda yapılan araştırma sonuçları değerlendirilmiştir. 2012 yılı itibari ile bu dokumaların son durumu yörede yapılan araştırmada tespit edilmiştir (Özdemir,K,E.,2012:4).

2014 yılında yapılan bir çalışmada; Buldan el dokumacılığı üzerine araştırma yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı, halen yörenin ticaretinde önemli bir yere sahip Buldan dokumalarının günümüzdeki kullanım alanını zenginleştirmeye yönelik yaratıcı çalışmalar sunmaktır. Sonuç olarak; Buldan dokumalarının kullanım alanlarının artırılarak ekonomiye kazandırılması ile ilgili çalışmalar ülkemiz ekonomisi açısından büyük öneme sahip olduğu, bu tarz yöresel kumaşların, mevcut tasarımlardan farklı tasarımlara ve yeni yorumlara ihtiyacı olduğu ve bu çalışma kapsamında yedi adet modern giysi tasarlanmış ve üretilmiştir. Üretilen giysilerin ise gerek Buldan’da gerekse Denizli’de düzenlenen farklı defileler aracılığıyla tanıtımı sağlanmıştır (Utkun, E., ve Gündoğan, M. A.,2014).

2019 yılında yapılan bir dergi makalesinde; Buldan ile ilgili Anadolu’da tarihi en eskiye dayanan uğraşılardan biri olan dokumacılık içerdiği, geleneksel bilgisi, kullanılan teknik ve yöresel motif hakkında bilgiler verilmiştir. Makalenin amacı kültür varlıklarının araştırılması, tanımlanması, belgelenmesi, koruma altına alınması ve tanıtılması kültürel mirasın korunmasıdır. Makalenin yöntemi literatür taramasıdır. Sonuç ise Buldan bezinin yapım tekniği,

hammaddesi ve geleneksel bilgi gibi somut ve somut olmayan kültürel miras açısından bütüncül yaklaşımla korunması gerekmektedir (Yanar, A. ve Erdoğan, Z.,2019:43-51).

2022 yılında yapılan bir araştırmada ise; geleneksel el sanatları içinde önemli bir yeri olan bürümcük dokumasının üretim yapısının incelenmesi hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda bürümcük dokumasında kullanılan teknikler, malzemeler, çeşitler ve özellikler araştırılmıştır. Bu çerçevede Türk kumaş sanatında görülen dokumanın kültürümüzü yansıtan değerlerin korunması gelecek nesillere kaynak oluşturması bakımından geleneksel özellikleri sunulmuştur (Cebeci, D. T., 2022).

Buldan bezine odaklanan çalışmaların büyük bir kısmı, genellikle bu bezin estetik, mimari ve tarihsel yönlerine odaklanarak gerçekleştirilmiştir. Bu incelemeler, özellikle Bürümcük kumaşının özellikleri ve tescil edilmesi gerekliliği gibi konulara dikkat çekmiş, ayrıca Buldan evlerinin mimari özelliklerini incelemişlerdir. Ancak bu tez, mevcut literatürü daha detaylı bir şekilde gözden geçirerek, coğrafi bir perspektif sunmayı ve bu perspektifi yerel mekânlara indirgeyerek ele almayı hedeflemektedir.

Bu tezin amacı; Buldan bezinin kültürel özelliklerini, desenlerinin kültürel anlamlarının araştırılmasını, ham maddesinin nerede olduğu gibi konulara coğrafi bir bakış açısıyla ele alıp bu özelliklerini ortaya koymak ve Buldan bezinin unutulma sorununa karşılık “geliştirmeye yönelik neler yapılabilir“ sorusuna cevap bulabilmektir.

Tezde Buldan ilçesinin kültürel coğrafyası araştırılıp, Buldan bezinin ise nasıl bu kadar çeşitlendiğini ve adını nasıl bu kadar duyurduğunu, Bizans İmparatorluğunda yaşayan insanlardan, Anadolu Selçuklu Devleti zamanından tutun da Osmanlı devletine kadar nasıl geldiğini, ne gibi değişimler yaşadığını ve bunun kültür üzerindeki etkisini coğrafi bakış açısıyla bir tarihsel süzgeçten geçirilecektir.

Kültürel coğrafya bakımından Buldan bezi konumuzu, öncelikle Denizli’nin Buldan ilçesinin kısada olsa genel kapsamıyla fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerini verip ardından beşeri coğrafyanın alt dallarından olan kültürel coğrafya özelliklerini geniş bir biçimde ele alınacaktır. Ardından Buldan’ın kültürel mirası olan Buldan bezinin hammaddesi nedir, neden bu mekânda bu kadar popüler olmuştur, bezin üzerindeki desenlerin anlamları var mıdır, var ise bunu coğrafi bir bakış açısıyla ele alınacaktır. Buldan bezini geliştirmeye yönelik neler yapılabilir gibi sorulardan cevap aranacaktır.

İnsanların yaşadığı yer onların kültürünü etkiler. Buldan’da üretilen bu bez insanların iş hayatından, kıyafetlerine, kıyafetlerinden yaşadığı evlere kadar etkili olmuştur. Kültür o kadar geniş kapsamdadır ki insanın yaşamına yön verir.

Coğrafi bakış açısından, 3 tarafı dağlarla çevrili olan Buldan'ın fiziki açıdan dışa kapalı oluşu hem tarihi geçmişinde yaşadığı savaştan korunma arzusu insanları buraya itmiş hem de bir yeniliği hemen benimsemeyen, kendine has kültürünü bu açıdan bir nebze de olsa koruyabilen bir yer oluşudur.

Tezde, coğrafi lokasyonunu, coğrafi yer şekillerini göz önüne alarak ve taranan birçok kaynaktan araştırdığımız, konuştuğumuz birçok Buldanlının yardımıyla; Buldan kültürünün zenginliklerinden Buldan bezini ortaya koymaya çalışıldı. Nesilden nesile aktarılan unsurlarımızı; dilimizi, kendimize özgü Buldan ağzımızı, gelenek göreneklerimizi ve bunların önemini üzerinde durarak bir kültür mozaiki içindeki değerlerimize sahip çıkmamız gerektiğini düşünerek bu tezin yazılması hedeflenmiş; tez danışmanımın katkılarıyla da sonuçlandırılmıştır.

3. Materyal ve Yöntem

Çalışma üç aşamadan oluşmaktadır. Tez çalışmasının ilk aşamasında literatür taraması yapılmış; kaynaklar yayım tarihlerine göre sıralandırılıp irdelenmiştir.

Çalışmanın ikinci ve en önemli aşaması yerinde gözlem kısmı; nitel veri toplama tekniklerinden derinlemesine görüşme ve söylem analizidir. Görüşme soruları, benzer çalışmalar ve çalışma sahasında yapılan gözlemler sonucu oluşturulmuştur. Yöneltilen sorularla görüşülen bireyden bilgi aktarımı alınmıştır. Yöntem, özellikle nitel araştırmalar da bilgi toplama işlevi yanında, bireyin davranışını ve niteliklerini gözleme olanağı da verir. (DOĞANAY, 2014).

Konuyla ilgili olan kişilerle bizzat derinlemesine görüşülmüş, sorular sorulmuş, cevaplar alınmış, ses kayıt ve fotoğraflarla belgelenmiştir. Daha sonra bu cevaplardan yola çıkarak nitel özellikler tablosu yapılmıştır. Tezde kullanılan haritalar Arcgis 10.1 programına göre çizilmiştir. İnternet üzerinden alınan haritalarda kaynak belirtilmiştir.

Üçüncü aşamada ise elde edilen veriler durum, söylem ve tematik analizler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Nitel bulgular aşamasında görüşülen bireylerin özellikleri tablo şeklinde verilmiştir. Tüm bu sonuçlar kaynak araştırmalarından, kurum ve kişilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilerle birlikte değerlendirilerek tez kapsamında kullanılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde: Araştırmanın amacı, konusu, yöntemi, yeri ve sınırları belirtilmiştir. Birinci bölümde yer alan bu bilgilere ek; çalışma alanının coğrafi ve tarihi özelliklerine değinilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde araştırma sahasının kültürel coğrafya özelliklerinden bahsedilip, kültür ve kültürel coğrafya kelime kavramları açıklanmıştır. Buldan

kültüründen detaylı bir Şekilde bahsedilmiŐtir. Çalışmanın    nc  bölümünde dokumacılıktan ve Buldan dokumacılığından bahsedilmiŐtir. Çalışmanın son bölümünde ise görüşme yöntemiyle hazırladığımız soruların analizi yapılmış ve Buldan bezini korumak için önerilerde bulunulmuŐtur.

BİRİNCİ BÖLÜM

BULDAN İLÇESİNİN FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırma Sahasının Konumu

Buldan ilçesi, Türkiye'nin batısında, Denizli ilinin bir parçası olarak yer almaktadır. Bu ilçe, Denizli şehir merkezinin batısında ve Ege Bölgesi'nin iç kesimlerinde konumlanmıştır (Şekil 1.1). Denizli il merkezine yaklaşık 37 kilometre uzaklıktadır ve Denizli'ye karayolu ile kolayca ulaşılabilir.

Buldan ilçesi, coğrafi olarak çeşitlilik gösteren bir arazi yapısına sahiptir. İlçe, büyük ölçüde dağlar, vadiler ve ova alanlarından oluşur. Kuzeydeki dağlık bölgeler, çoğunlukla ormanlarla kaplıdır ve ilçenin doğal güzelliklerine ev sahipliği yapar. Bu dağlık alanlar, dağ yürüyüşü ve doğa yürüyüşleri için popüler bir destinasyon olmuştur.

Bu ilçe Büyük Menderes Nehri'nin akışı tarafından da etkilenir. Nehir, ilçenin doğusundan geçer ve sulama amaçlarıyla kullanılır. Bu sayede, verimli tarım alanları oluşturulmuş ve Buldan'ın tarım sektörü geliştirilmiştir.

Buldan, tarihi ve kültürel zenginlikleriyle bilinir. İlçede birçok tarihi yapı ve eser bulunmaktadır. Osmanlı dönemine ait tarihi evler, camiler, hamamlar ve çeşmeler, Buldan'ın geçmişine dair önemli izler taşır. Ayrıca, ilçe el dokuması tekstil ürünleriyle ünlüdür ve bu ürünler geleneksel yöntemlerle üretilmektedir.

Şekil 1.1: Buldan Lokasyon Haritası.

1.2. Sahanın Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri

Buldan, Denizli'nin kuzeybatısında yer alır ve çevresi dağlık bir araziyle çevrilidir. İlçenin etrafını tepeler, vadiler ve dağlar oluşturur. Büyük Menderes Nehri'nin kuzeyinde yer almaktadır. Batının yüksek yerlerinden beslenen çayır deresi ve kestane deresi birleştikten sonra Buldan çayı adını alırlar. Buldan çayı da Yenice kasabasında Büyük Menderes Nehrine karışır.

Yüzey şekilleri bakımından dalgalıdır. Alçak ovalar ve platolar birbirini tamamlar. Buldan platosu alçalarak Sarayköy'e ulaşır. İlçenin öteki alanları dağ ve plato ile kaplıdır. İlçe merkezinin batısında 1500m yükseklikte (Şekil 1.2), dağ içi düzlüğünde Süleymanlı gölü vardır. Çok eskiden bu gölün bir ark sistemiyle Buldan'ın yeşil bahçelerini suladığı bilinmektedir. Buldan'ın doğusuna doğru arazi yüksekliği giderek azalır. İlçe topraklarının yaklaşık üçte birinin bulunduğu bu bölge, Adıgüzeller Barajı'nın suları ile verimini giderek arttırmaktadır. Büyük Menderes Ovasının tarıma elverişli toprakları üzerinde Yenicekent, Doğan, Oğuz, Mahmutlu ve Bölmekaya köyleri kuruludur. Toprak rutubetli olduğu için her çeşit tarım mahsulü susuz yetişebilir.

Buldan ilçesinde, taban kısımlarında Menderes Masifi, Kızılburun, Sazak, Kolonkaya, Tosunlar formasyonları yer alırken en üst kısımlarda da alüvyon, alüvyon yelpazesi ve traverten yer almaktadır.

Menderes Masifi, ilçenin altta yer alan jeolojik oluşumdur. Paleozoik yaşlı bu istif, gnays, kuvarsit, kalkışit, klorit, muskovitşist ve mermerlerden oluşur. Gnayslar, ince taneli, gözlü ve benekli olarak ayrılırlar. Gözlü gnayslar, Buldan'ın güney bölgelerinde bulunurken, benekli gnayslar Buldan Yayla Gölü ve Beyler köyünde geniş alanlar kaplar. Mikaşistler, kuvars-biyotit-muskovit klorit-albit-granat şistlerinden oluşur ve çeşitli bölgelerde görülebilir. Bu jeolojik oluşumlar Buldan İlçesi'nin temel jeolojik yapı taşlarını oluşturur.

Kızılburun Formasyonu, Menderes Masifi üzerinde yer alan bir ünedir. Alt Pliyosen yaşlıdır ve çakıltaşı, kumtaşı, kıltaşı ve yer yer killi kireçtaşı ve marnları içerir. Bu formasyon, Buldan İlçesi'nin birçok bölgesinde görülür, özellikle Bostanyeri, Orta Mahalle, Kızılburun ve İğdecik gibi alanlarda genişlemiştir.

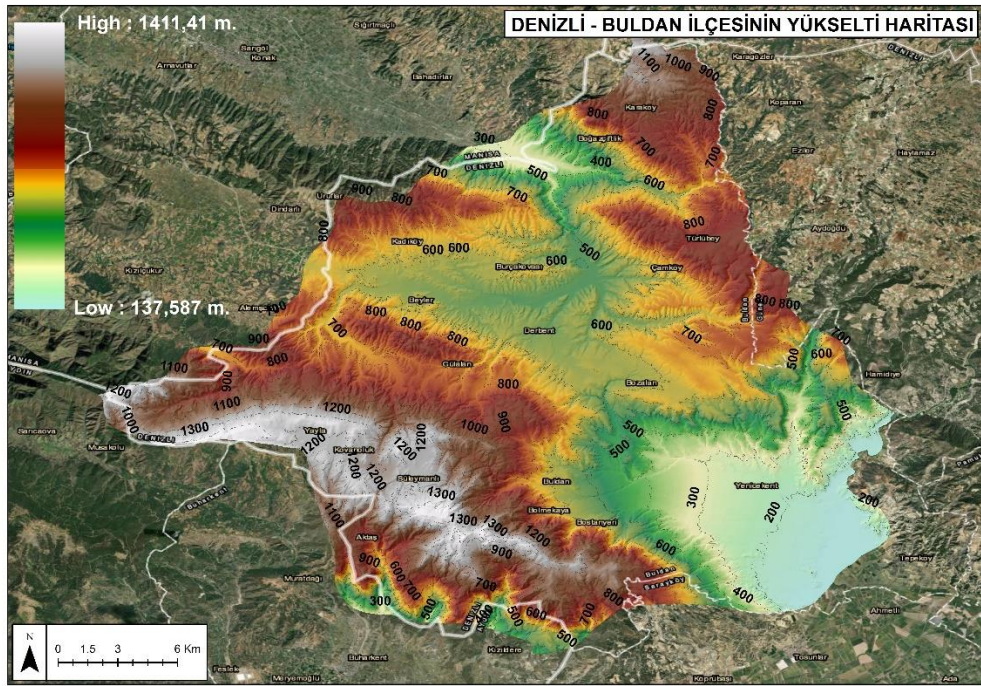
Sazak Formasyonu, Menderes Masifi üzerine tabanda çakıltaşı, üste doğru kumtaşı, kıltaşı, siltaşı ve kıltaşı ardalanmasından oluşur. Alt Pliyosen yaşlıdır ve Sazak, Aktepe, Kızıldere jeotermal alanı, İntepe, Kayalıburun, Bozalan, Taşlı Tepe ve Narlıdere gibi bölgelerde görülür.

Kolonkaya Formasyonu, genellikle kumtaşı-marn ardalanmasından oluşur ve alttaki Sazak Formasyonu ile dereceli geçişlidir. Jipsli düzeylerin de bulunduğu bu birim, Alt Pliyosen yaşlıdır ve Kızıldere jeotermal alanı, Kolonkaya, Halayık Gölü, Tekke Hamamı ve Örenli Mevkii gibi bölgelerde geniş alanlar kaplar.

Tosunlar Formasyonu, Kuvaterner yaşlıdır ve alacalı kırmızı ve sarımsı çakıltaşı, kumtaşı, kıltaşı ve kireçtaşından oluşur. Bu birim, Buldan İlçesi'nin yamaçlarında ve grabenlerde, özellikle Tosunlar köyü, Imamdağı, Softalar köyü gibi bölgelerde görülür.

Kuvaterner yaşı alüvyon birimleri, Buldan İlçesi'nin çeşitli dereleri boyunca geniş alanlara yayılmıştır. Bu birimler, dere vadilerinde ve grabenlerde alüvyon yelpazeleri oluşturmuş ve yamaç molozları ile birlikte çeşitli kıvrımlı yüzeylerde birikmiştir.

Kuvaterner yaşı travertenler, Buldan İlçesi'nde sıcak su kaynakları etrafında yaygın olarak görülür. Bu travertenler, özellikle Yenice, Tekkehamam ve Kızıldere gibi bölgelerde bulunur. Yenice'deki travertenlerin ince demiroksit ve silisyumdioksit bantları içerdiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, tarihsel dönemlerde çıkartılan travertenler, antik Tripolis kenti yapılarının yapımında kullanılmıştır (Yalçın vd., 2004:171).

Şekil 1.2: Buldan Yükselti Haritası.

1.3. İklim Özellikleri

Denizli ve Buldan, Türkiye'nin Ege Bölgesi'nde yer alan iki coğrafi bölge olup, iklimsel özellikleri açısından farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar, çeşitli iklim etkenleri, coğrafi konum ve rakım farklılıkları gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir.

Denizli ilinin sıcaklık verileri incelendiğinde, yıllık ortalama sıcaklık değerinin 16.3°C olduğu görülmektedir. En yüksek sıcaklık ortalaması Temmuz ayında 34.7°C ile kaydedilirken, en düşük sıcaklık ortalaması Aralık ayında 7.6°C olarak belirlenmiştir. Denizli'de yaz aylarında yüksek sıcaklık değerleri hâkimken, kış aylarında bu değerler belirgin bir şekilde azalmaktadır. Öte yandan, Buldan ilçesinin sıcaklık verilerine baktığımızda, yıllık ortalama sıcaklık değerinin 22.08°C olduğunu görüyoruz. Buldan'da en yüksek sıcaklık ortalaması Temmuz ayında 36.16°C ile kaydedilirken, en düşük sıcaklık ortalaması ise Ocak ayında 7.11°C'dir. Buldan'da,

deniz etkisi daha fazla hissedilmekte ve sıcaklık değerleri Denizli'ye göre daha yüksek seviyelerde seyretmektedir. Bu iklimsel farklılıklar, Denizli'nin iç kesimlerde yer almasının yanı sıra rakım farklarına da bağlıdır. Denizli kara iklim etkisi altında iken, Buldan deniz ikliminin etkisi altındadır. Bu durum, her iki bölgedeki sıcaklık verilerinin farklılığının temel nedenlerinden biridir. İlçenin doğusunda Akdeniz iklimini andıran bir iklim görülür. İlçe, kıyı ve iç Ege arasında bulunduğu için iklim çeşitliliği özelliklerine sahiptir. İlçenin doğusundaki iklim Akdeniz iklimidir. Kışlar ılık ve yağışlı, yazlar ise sıcak ve kurudur. İç bölgelerden yüksek yaylalara giderek karasallaşır. Karasal iklim ile Akdeniz ikliminin sınırını zeytin ağacı çizer. Çizginin aşağısındaki ova bölgesinde pamuk, sultaniye üzüm, incir ve tahılgiller yetiştirilir. Yüksek yerlerde özellikle tütün ve yaz sebzeleri üretilir.

İlkbahar ve sonbahar mevsimlerinde ise Buldan'da ılıman bir iklim hâkimdir. Bu sıcaklıklar daha ılıman olup, yağışların da yayılma olasılığı vardır. Buldan'ın iklimi genel olarak kuru ve sıcak yazlarla birlikte soğuk ve yağışlı kışlara sahiptir. Yıllık yağış ortalaması 600–700 mm'dir. Güney ve batısındaki dağların deniz etkisini azaltması yüzünden Tosunlar, Kuyucak ve Sarayköy'e göre daha az yağış alır. Yazları sıcak, kurak fakat ovaya göre serin geçer. Kışlar soğuk ve kar yağışlıdır, don vakası görülür. Karlık tepesi ve yakın etrafında kuyularda özel olarak kar depolanır. İlçenin üç tarafı dağlarla kaplı olduğu için sert rüzgârlara rastlanmaz.

1.3.1. Sıcaklık

Buldan ilçesinin sıcaklık verileri Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından alınmış olup tablo haline getirilmiştir.

Tablo 1.1: Buldan'ın Yıllık ve Aylık Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerleri (°C) (2014-2022)

Yıl/Ay	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
2014	-	-	16.73	21.22	24.67	29.53	34.47	30.65	28.08	22.48	15.41	13.31	19.71
2015	8.65	10.29	14.03	18.48	26.66	27.64	34.27	33.99	32.31	24.48	19.09	12.49	21.86
2016	8.94	16.70	16.28	23.15	24.52	33.18	35.88	35.50	29.63	24.33	17.17	7.56	22.74
2017	7.11	12.65	16.92	20.63	25.22	30.88	35.96	34.00	32.56	22.65	15.67	12.52	22.23
2018	10.71	13.42	17.83	25.41	27.88	30.18	33.76	34.15	30.42	23.82	17.27	9.45	22.86
2019	8.94	12.78	16.78	19.42	26.45	30.92	33.33	35.02	30.39	26.14	19.82	12.16	22.68
2020	7.59	11.67	16.75	20.58	26.28	29.75	36.16	35.00	33.06	25.68	16.87	13.37	22.73
2021	11.21	14.20	13.63	20.89	29.53	29.24	35.67	36.08	29.34	22.95	18.97	11.06	22.73
2022	7.25	11.63	9.63	22.85	26.94	30.16	34.54	34.61	30.75	24.29	18.55	13.72	22.08

Kaynak: D.M.İ.G.M

*Buldan'da Meteoroloji İstasyonu 2014 yılı Mart ayında kurulmuştur. Bundan dolayı 2014 yılına ait ocak ve şubat aylarının verileri hesaplanmamıştır.

Ortalama maksimum sıcaklık tabloda “-“ olarak belirtilen ayların verisi, meteoroloji istasyonunun ölçüme kapalı olması veya arızalı olması nedeniyle kayıt altına alınmamıştır (Tablo 1.1). 2014 yılında, Temmuz ile Ekim ayları arasında açık bir şekilde sıcaklıkta artış gözlemlenirken, en yüksek sıcaklık Temmuz ayında (34.47) kaydedilmiştir. 2015 yılında, Mayıs

ile Eylül ayları arasında net bir sıcaklık artışı dikkat çekiyor. En yüksek sıcaklık Temmuz ayında (34.27) ölçülmüştür. 2016 yılında, Nisan ile Eylül ayları arasında belirgin bir şekilde sıcaklık yükselişi görülmekte. En yüksek sıcaklık Temmuz ayında (35.88) kaydedilmiştir. 2017 yılında, Mayıs ile Eylül ayları arasında gözle görülür şekilde bir sıcaklık artışı olmaktadır. En yüksek sıcaklık Temmuz ayında (35.96) ölçülmüştür. 2018 yılında, Nisan ile Eylül ayları arasında belirgin bir şekilde sıcaklıkta artış gözlemlenmektedir. En yüksek sıcaklık Ağustos ayında (34.15) kaydedilmiştir. 2019 yılında, Mayıs ile Eylül ayları arasında belirgin bir sıcaklık yükselmesi izleniyor. En yüksek sıcaklık Ağustos ayında (35.02) ölçülmüştür. 2020 yılında, Mayıs ile Eylül ayları arasında açıkça görülen bir sıcaklık artışı mevcut. En yüksek sıcaklık Temmuz ayında (36.16) kaydedilmiştir. 2021 yılında, Mayıs ile Eylül ayları arasında net bir sıcaklık yükselmesi dikkat çekiyor. En yüksek sıcaklık Ağustos ayında (36.08) ölçülmüştür. 2022 yılında, Mayıs ile Eylül ayları arasında belirgin şekilde sıcaklık artışı gözleniyor. En yüksek sıcaklık Ağustos ayında (34.61) ölçülmüştür.

Tabloya genel olarak bakıldığında en yüksek ortalama maksimum sıcaklık 2020 yılında Temmuz ayında (36.16°C) kaydedilirken, en düşük ortalama maksimum sıcaklık ise 2017 yılında Ocak ayında (7.11°C) ölçülmüştür.

Tablo 1.2: Buldan'ın Yıllık ve Aylık Ortalama Minimum Sıcaklık Değerleri (°C) (2014-2022)

Yıl/Ay	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
2014	-	-	5.89	9.37	12.76	16.48	20.31	19.49	16.35	12.05	7.17	6.20	10.51
2015	1.44	2.59	5.49	6.73	13.77	15.57	20.49	20.65	18.67	12.88	8.63	2.51	10.78
2016	0.87	6.85	6.06	10.68	12.42	19.23	20.99	21.15	16.15	12.28	6.75	0.09	11.13
2017	-0.43	2.70	6.13	8.39	12.94	17.44	21.27	19.89	17.34	11.02	6.03	5.13	10.65
2018	2.79	5.88	7.79	11.89	15.04	17.50	20.78	20.66	17.87	12.12	8.61	2.80	11.98
2019	2.67	3.71	5.38	8.49	14.05	18.43	19.99	21.35	16.82	14.16	10.21	4.58	11.65
2020	1.95	3.40	5.74	9.00	13.79	16.69	21.92	20.74	19.02	14.22	6.98	5.94	11.62
2021	3.78	4.44	3.60	9.46	14.96	16.69	21.78	21.73	16.38	10.97	9.48	4.67	11.50
2022	0.40	2.92	0.64	10.21	13.34	17.74	20.25	21.31	16.88	12.56	9.01	6.58	10.99

Kaynak: D.M.İ.G.M

***Buldan'da Meteoroloji İstasyonu 2014 yılı Mart ayında kurulmuştur. Bundan dolayı 2014 yılına ait ocak ve şubat aylarının verileri hesaplanmamıştır.**

Ortalama minimum sıcaklık tablosunda “-” olarak belirtilen ayların verisi, meteoroloji istasyonunun ölçüme kapalı olması veya arızalı olması nedeniyle kayıt altına alınmamıştır (Tablo 1.2). 2014 yılında, en düşük ortalama minimum sıcaklık Mart'ta (5.89°C) gözlemleniyorken en yüksek sıcaklık ise (20.31°C) Temmuz'da gerçekleşmiştir. Yıl genelinde sıcaklık değerleri artarak Temmuz ayında zirveye ulaşmış. 2015 yılında, sıcaklık değerleri belirgin şekilde yükseliyor. Ocak ve Şubat aylarındaki düşük sıcaklık değerleri Ocak (1.44°C) ve Şubat (2.59°C) aylarında olduğu tespit edilirken, Mart ayıyla birlikte sıcaklıklar artmaya başlamış ve en yüksek ortalama minimum sıcaklık değeri Ağustos'ta (20.65°C) gözlenmiş. 2016

yılında, sıcaklık değerleri bu yıl da artmış. Ocak ve Şubat aylarındaki düşük sıcaklık değerleri (0.87°C) ve (6.85°C) şeklinde kaydedilmiş, Mart ayından sonra sıcaklık artışı belirginleşmiş ve Ağustos'da en yüksek ortalama minimum sıcaklık (21.15°C) olarak kaydedilmiştir. 2017 yılında, sıcaklık değerleri belirgin bir artış göstermektedir. Ocak ayındaki düşük değer -0.43°C olarak belirtilirken, Mart ayından sonra sıcaklık artışı belirginleşmiş ve Temmuz'da en yüksek ortalama minimum sıcaklık değeri 21.27°C olarak kaydedilmiştir. 2018 yılında, sıcaklık değerleri bu yıl da artmıştır. Ocak ve Şubat aylarındaki düşük sıcaklık değerleri Ocak ayında 2.79°C ve Şubat ayında 5.88°C şeklinde belirtilirken, Mart ayından sonra sıcaklık artışı belirginleşmiş ve Temmuz'da en yüksek ortalama minimum sıcaklık (20.78°C) değeri gözlemlenmiştir. 2019 yılında, sıcaklık değerleri belirgin bir artış göstermiş olup Ocak ve Şubat aylarındaki düşük sıcaklık değerleri 2.67°C ve 3.71°C olarak belirtilmiştir. Mart ayından sonra sıcaklık artışı daha da belirginleşmiş ve Ağustos'da en yüksek ortalama minimum sıcaklık değeri 21.35°C kaydedilmiştir. 2020 yılında, sıcaklık değerleri bu yıl da artmış, Ocak ve Şubat aylarındaki düşük sıcaklık değerleri 1.95°C ve 3.40°C şeklinde kaydedilirken, Mart ayından sonra sıcaklık artışı belirginleşmiş ve Temmuz'da en yüksek ortalama minimum sıcaklık değeri 21.92°C olarak gözlenmiştir. 2021 yılında, sıcaklık değerleri belirgin bir artış göstermiş. Ocak ve Şubat aylarındaki düşük sıcaklık değerleri 3.78°C ve 4.44°C olarak belirtilirken, Mart ayından sonra sıcaklık artışı belirginleşmiş ve Temmuz'da en yüksek ortalama minimum sıcaklık değeri 21.78°C olarak kaydedilmiştir. 2022 yılında, sıcaklık değerlerinde artış devam etmektedir. Ocak ve Şubat aylarındaki düşük sıcaklık değerleri 0.40°C ve 2.92°C şeklinde belirlenirken, Mart ayından sonra sıcaklık artışı devam etmiş ve Ağustos'da en yüksek ortalama minimum sıcaklık değeri 21.31°C olarak kaydedilmiştir.

Tabloya genel olarak bakıldığında en yüksek ortalama minimum sıcaklık değeri 2020 yılında Temmuz ayında (21.92°C) kaydedilirken, en düşük ortalama minimum sıcaklık değeri ise 2017 yılında Ocak ayında (-0.43°C) olarak kayıtlara geçmiştir.

Tablo 1.3: Buldan'ın Yıllık ve Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri ($^{\circ}\text{C}$) (2014-2022)

Yıl/Ay	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
2014	-	-	8.28	14.78	18.20	22.34	26.87	23.66	21.67	16.54	10.67	9.35	14.36
2015	4.70	5.91	8.99	12.08	19.66	21.06	27.15	26.86	24.85	17.95	13.22	6.60	15.75
2016	4.60	11.15	10.69	16.52	17.97	25.83	28.03	27.82	22.31	17.68	11.24	3.25	16.42
2017	2.82	7.01	10.73	13.96	18.31	23.62	28.15	26.31	24.23	16.18	10.05	8.10	15.79
2018	6.05	9.29	12.39	18.24	20.56	23.32	26.96	26.98	23.76	17.20	12.48	5.68	16.91
2019	5.42	7.60	10.61	13.35	19.77	24.07	26.27	27.87	22.98	19.52	14.33	7.85	16.64
2020	4.08	7.25	10.50	14.40	19.59	22.67	29.03	27.66	25.52	19.18	11.17	9.07	16.68
2021	6.94	8.66	7.96	14.52	21.89	22.43	28.37	28.64	22.37	16.35	13.64	7.50	16.61
2022	3.42	6.68	4.67	16.08	19.63	23.48	27.32	27.32	23.34	17.83	13.32	9.58	16.06

Kaynak: D.M.İ.G.M

*Buldan'da Meteoroloji İstasyonu 2014 yılı Mart ayında kurulmuştur. Bundan dolayı 2014 yılına ait ocak ve şubat aylarının verileri hesaplanmamıştır.

Ortalama sıcaklık tablosunda “-“ olarak belirtilen ayların verisi, meteoroloji istasyonunun ölçüme kapalı olması veya arızalı olması nedeniyle kayıt altına alınmamıştır (Tablo 1.3). 2014 yılında, Mart ayında ortalama sıcaklık 8.28°C iken, en yüksek ortalama sıcaklık Temmuz ayında 26.87°C olarak kaydedilmiştir. Yıl genelinde sıcaklık değerleri artış göstererek yaz aylarında zirveye ulaşmıştır. 2015 yılında, sıcaklık değerleri yıl boyunca artmıştır. En düşük ortalama sıcaklık Ocak ayında 4.7°C iken, en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 27.15°C olarak kaydedilmiştir. 2016 yılında, sıcaklık değerleri yıl içinde belirgin bir artış göstermiştir. En düşük ortalama sıcaklık Ocak ayında 4.6°C iken, en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 28.03°C olarak kaydedilmiştir. 2017 yılında, en düşük ortalama sıcaklık değeri Ocak ayında 2.82°C iken, en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 28.15°C olarak kaydedilmiştir. 2018 yılında, sıcaklık değerlerinde artış gözükmemektedir. Aralık ayındaki en düşük sıcaklık 5.68°C iken, Ağustos ayındaki en yüksek sıcaklık 26.98°C olarak kaydedilmiştir. 2019 yılında, Ocak ayındaki en düşük sıcaklık 5.42°C iken, Ağustos ayındaki en yüksek sıcaklık 27.87°C olarak kaydedilmiştir. 2020 yılında, sıcaklık değerlerinde artış olmakla birlikte Ocak ayındaki en düşük sıcaklık 4.08°C iken, Temmuz ayındaki en yüksek sıcaklık 29.03°C olarak gözlemlenmiştir. 2021 yılında, Ocak ayındaki en düşük sıcaklık 6.94°C iken, Ağustos ayındaki en yüksek sıcaklık 28.64°C olarak kayıtlara geçmiştir. 2022 yılında, Ocak ayındaki en düşük sıcaklık 3.42°C iken, Ağustos ve Temmuz aylarında en yüksek sıcaklık 27.32°C olarak belirlenmiştir.

Genel olarak tabloya bakıldığında zaman en yüksek ortalama sıcaklık değeri 2020 yılında Temmuz ayında (29.03°C) belirtilirken, en düşük ortalama sıcaklık değeri ise 2017 yılında Ocak ayında 2.82°C olarak belirtilmiştir.

1.3.2. Nem ve Yağış

Buldan ilçesinin nem ve yağış verileri Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından alınmış olup tablo haline getirilmiştir.

Tablo 1.4: Buldan’ın Yıllık ve Aylık Ortalama Nispi Nem Değerleri (°C) (2014-2022)

Yıl/Ay	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
2014	-	-	45.99	57.02	60.24	53.62	42.10	35.20	55.60	64.07	72.34	70.76	46.41
2015	53.20	43.35	61.08	54.85	54.21	60.72	41.85	47.09	49.05	59.63	56.04	56.97	53.17
2016	69.32	61.51	61.18	45.84	55.18	39.75	38.56	43.15	48.00	50.92	56.11	62.84	52.70
2017	74.71	62.33	62.31	54.51	56.28	50.70	36.57	48.49	36.89	53.25	66.65	75.00	56.47
2018	74.65	78.16	64.95	46.77	56.20	54.11	43.75	47.21	42.49	59.89	66.35	87.65	60.18
2019	85.85	73.33	59.69	58.49	50.71	55.42	41.21	37.16	48.81	54.02	65.28	77.68	58.97
2020	72.27	76.41	69.70	67.76	60.25	51.56	38.60	41.23	46.26	50.06	63.61	84.93	60.22
2021	75.80	62.35	60.90	50.73	38.78	50.29	36.75	31.44	42.35	55.23	60.60	74.72	53.33
2022	72.18	69.67	63.34	47.19	48.40	53.26	34.40	47.19	39.42	48.07	56.36	76.87	54.70

Kaynak: D.M.İ.G.M

***Buldan'da Meteoroloji İstasyonu 2014 yılı Mart ayında kurulmuştur. Bundan dolayı 2014 yılına ait ocak ve şubat aylarının verileri hesaplanmamıştır.**

Ortalama nispi nem tablosunda “-“ olarak belirtilen ayların verisi, meteoroloji istasyonunun ölçüme kapalı olması veya arızalı olması nedeniyle kayıt altına alınmamıştır (Tablo 1.4). 2014 yılında, en yüksek nispi nem oranı Kasım ayında (%72.34) kaydedilmiştir, karşıt olarak en düşük seviye Ağustos ayında (%35.20) gözlenmiştir. 2015 yılında, en yüksek nispi nem oranı Mart ayında (%61.08) belirlenmiş, en düşük nem seviyesi ise Temmuz ayında (%41.85) tespit edilmiştir. 2016 yılında, en yüksek nispi nem oranı Ocak ayında (%69.32) görülmüş, aksine en düşük nem değeri Temmuz ayında (%38.56) saptanmıştır. 2017 yılında, en yüksek nispi nem oranı Aralık ayında (%75.00) gözlenmiş, bunun yanında en düşük nem seviyesi Temmuz ayında (%36.57) belirlenmiştir. 2018 yılında, en yüksek nispi nem oranı Aralık ayında (%87.65) saptanmış, en düşük nem değeri ise Eylül ayında (%42.49) kaydedilmiştir. 2019 yılında, en yüksek nispi nem oranı Ocak ayında (%85.85) tespit edilmiş, en düşük nem seviyesi ise Ağustos ayında (%37.16) belirlenmiştir. 2020 yılında, en yüksek nispi nem oranı Aralık ayında (%84.93) belirlenmiş, en düşük nem seviyesi ise Temmuz ayında (%38.6) kaydedilmiştir. 2021 yılında, en yüksek nispi nem oranı Ocak ayında (%75.8) kaydedilmiş, en düşük nem değeri ise Ağustos ayında (%31.44) tespit edilmiştir. 2022 yılında, en yüksek nispi nem oranı Aralık ayında (%76.87) gözlenmiş, en düşük nem seviyesi ise Temmuz ayında (%34.4) tespit edilmiştir.

Genel olarak tabloya bakıldığı zaman en düşük ortalama nispi nem değeri 2021 yılının Ağustos ayında %31.44 olarak kayıtlara geçerken, en yüksek ortalama nispi nem değeri ise 2018 yılında Aralık ayında %87.65 olarak belirtilmiştir.

Tablo 1.5: Buldan'ın Yıllık ve Aylık Toplam Yağış Değerleri (°C) (2014-2022)

Yıl/Ay	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
2014	-	-	-	65.1	60.5	68.2	3.3	-	40.8	67.6	45.2	127.6	478.3
2015	152.3	125.9	127.2	38.2	83.2	82.2	5.9	56.3	5.4	35.8	45.3	-	757.7
2016	152.8	18.7	138.4	14.1	47.4	2	17.7	37.2	42.7	0.4	75.7	26.8	573.9
2017	192.5	43.4	72.3	72.4	39.4	26.8	-	34.2	15.9	73.5	55.7	55	641.1
2018	87.7	87.3	70.2	67.3	86.9	25.8	51.5	15.3	-	36.9	82.5	148.8	700.2
2019	153.7	52.7	59.7	51.9	19.9	39.4	9.7	-	19.7	11	37.6	91.1	496.4
2020	74.8	96.5	39.1	51.9	61.7	40.3	6.3	48.8	10.4	40.3	20.8	52.3	543.2
2021	102.5	18.2	80.2	41	50.2	53.8	4.7	0.1	1.8	55.2	77.7	137.9	543.3
2022	76.4	95.7	48.7	22.3	22.5	83.5	0.2	1.2	-	3.6	57	43.6	454.7

Kaynak: D.M.İ.G.M

***Buldan'da Meteoroloji İstasyonu 2014 yılı Mart ayında kurulmuştur. Bundan dolayı 2014 yılına ait ocak ve şubat aylarının verileri hesaplanmamıştır.**

Toplam yağış tablosunda “-“ olarak belirtilen ayların verisi, meteoroloji istasyonunun ölçüme kapalı olması veya arızalı olması nedeniyle kayıt altına alınmamıştır (Tablo 1.5). 2014

yılında en az ortalama yağış 3.3 mm olarak Temmuz ayında kaydedilmişken, en fazla ortalama yağış ise 127.6 mm ile Aralık ayında görülmektedir. 2015 yılında en düşük ortalama yağış miktarı 5.4 mm ile Eylül ayında görülürken, en yüksek ortalama yağış miktarı 152.3 mm ile Ocak ayında kaydedilmiştir. 2016 yılında en düşük ortalama yağış 0.4 mm ile Ekim ayında kaydedilirken, en yüksek yağış miktarı 152.8 mm ile Ocak ayında gerçekleşmiştir. 2017 yılında en düşük ortalama yağış 15.9 mm olarak Eylül ayında gözlenirken, en yüksek ortalama yağış miktarı 192.5 mm ile Ocak ayında kaydedilmiştir. 2018 yılında en az ortalama yağış 14.3 mm olarak Ağustos ayında gözlenmiş, en fazla ortalama yağış 148.8 mm ile Aralık ayında gerçekleşmiştir. 2019 yılında en düşük ortalama yağış miktarı 9.7 mm ile Temmuz ayında görülürken, en yüksek ortalama yağış miktarı 153.7 mm ile Ocak ayında kaydedilmiştir. 2020 yılında en düşük ortalama yağış 6.3 mm ile Temmuz ayında kaydedilmiş, en yüksek ortalama yağış miktarı 96.5 mm ile Şubat ayında gerçekleşmiştir. 2021 yılında en düşük ortalama yağış 0.1 mm ile Ağustos ayında kaydedilirken, en yüksek ortalama yağış miktarı 137.9 mm ile Aralık ayında kaydedilmiştir. 2022 yılında en düşük ortalama yağış 0.2 mm ile Temmuz ayında gözlenirken, en yüksek ortalama yağış miktarı 95.7 mm ile Şubat ayında kaydedilmiştir.

Genel olarak tabloya bakıldığında en yüksek ortalama yağış miktarı 2017 yılının Ocak ayında 192.5 mm olarak kaydedilirken, en düşük ortalama yağış miktarı ise 2021 yılında Ağustos ayında 0.1 mm olarak kaydedilmiştir.

1.3.3. Rüzgâr

Buldan ilçesinin rüzgâr verileri Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından alınmış olup tablo haline getirilmiştir.

Tablo 1.6: Buldan'ın Yıllık ve Aylık Ortalama Rüzgâr Hızı Değerleri (°C) (2014-2022)

Yıl/Ay	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
2014	-	-	13.29	18.16	18.42	18.44	17.09	9.72	9.48	8.36	6.10	9.31	10.70
2015	9.74	10.58	8.69	11.46	10.23	10.15	8.51	9.87	8.69	8.62	8.52	5.66	9.23
2016	10.85	9.93	11.22	10.08	11.93	10.70	10.08	9.48	8.89	8.19	8.63	7.58	9.80
2017	9.49	8.83	9.08	9.61	11.37	8.90	10.08	10.13	8.55	8.72	6.79	7.30	9.07
2018	9.26	11.04	13.80	9.10	10.56	9.86	10.05	9.51	9.55	8.42	7.93	7.92	9.75
2019	11.37	8.25	10.42	10.22	11.35	11.08	10.93	10.35	9.12	8.39	7.00	7.51	9.67
2020	7.17	9.72	9.86	9.73	10.62	10.75	7.93	10.52	9.75	7.97	7.15	7.63	9.07
2021	11.56	9.65	10.73	13.09	11.79	11.01	11.16	10.81	9.65	8.35	9.06	10.08	10.58
2022	8.99	9.06	9.59	12.62	10.97	10.91	11.71	10.17	9.38	8.68	8.69	7.03	9.82

Kaynak: D.M.İ.G.M

*Buldan'da Meteoroloji İstasyonu 2014 yılı Mart ayında kurulmuştur. Bundan dolayı 2014 yılına ait ocak ve şubat aylarının verileri hesaplanmamıştır.

Rüzgâr hızı tablosunda “-” olarak belirtilen ayların verisi, meteoroloji istasyonunun ölçüme kapalı olması veya arızalı olması nedeniyle kayıt altına alınmamıştır (Tablo 1.6). 2014 yılında, ortalama rüzgâr hızı en düşük olan ay Kasım'da ortalama 6.10 m/sn olarak kaydedilmiştir. En yüksek ortalama rüzgâr hızı ise Haziran ayında 18.44 m/sn ile

gözlemlenmiştir. 2015 yılında, en düşük ortalama rüzgar hızı Aralık ayında 5.66 m/sn olarak ölçülmüştür. En yüksek rüzgar hızı ise Nisan ayında 11.46 m/sn olarak kaydedilmiştir. 2016 yılında, ortalama rüzgar hızının en düşük olduğu ay Aralık olarak kayıtlara geçmiştir ve 7.58 m/sn olarak gözlenmiştir. En yüksek rüzgar hızı ise Mayıs ayında 11.93 m/sn ile ölçülmüştür. 2017 yılında, en düşük ortalama rüzgar hızı Kasım ayında 6.79 m/sn olarak kaydedilmiştir. En yüksek ortalama rüzgar hızı ise Mayıs ayında 11.37 m/sn olarak ölçülmüştür. 2018 yılında, ortalama rüzgar hızı en düşük olanı Aralık ayında 7.92 m/sn olarak gözlenmiştir. En yüksek ortalama rüzgar hızı ise Mart ayında 13.8 m/sn ile ölçülmüştür. 2019 yılında, en düşük ortalama rüzgar hızı Kasım ayında 7 m/sn olarak kaydedilmiştir. En yüksek ortalama rüzgar hızı ise Ocak ayında 11.37 m/sn olarak ölçülmüştür. 2020 yılında, en düşük ortalama rüzgar hızı Kasım ayında 7.15 m/sn olarak gözlenmiştir. En yüksek ortalama rüzgar hızı da Haziran ayında 10.75 m/sn ile kaydedilmiştir. 2021 yılında, en düşük ortalama rüzgar hızı Ekim ayında 8.35 m/sn olarak ölçülürken en yüksek ortalama rüzgar hızı ise Nisan ayında 13.09 m/sn ile gözlenmiştir. 2022 yılında, en düşük ortalama rüzgar hızı Aralık ayında 7.03 m/sn olarak gözlenmiştir. En yüksek rüzgar hızı ise Nisan ayında 12.62 m/sn ile kaydedilmiştir.

Genel olarak tabloya bakıldığında en yüksek ortalama rüzgar hızı değeri 2014 yılının Haziran ayında 18.44 m/sn olarak kaydedilmişken, en düşük ortalama rüzgar hızı değeri ise 2015 yılında Aralık ayında 5.66 m/sn olarak belirtilmiştir.

1.4. Buldan İlçesinin Bitki Örtüsü Özellikleri

İlçenin bitki örtüsü, çeşitli faktörlerin etkisi altında şekillenmiştir ve genellikle Akdeniz ikliminin etkilerini taşır. Buldan ve çevresinde doğal olarak yayılan bitkilerin fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı incelendiğinde, Akdeniz elementlerinin %21.84, İran-Turan elementlerinin %3.96, Avrupa-Sibiry elementlerinin %6.12, Öksin elementlerinin %0.24 ve Kozmopolitlerin %0.60 oranında olduğu gözlemlenmektedir. Araştırma sahasında en fazla tür içeren bitki familyası Compositae'dir. Diğer önemli bitki familyaları sırasıyla Fabaceae, Poaceae, Labiatae, Brassicaceae, Caryophyllaceae, Umbelliferae, Liliaceae ve Boraginaceae'dir.

Araştırma sahasında en çok takson içeren cinsler ise sırasıyla Trifolium, Anthemis, Vicia, Galium, Bromus, Rumex, Centaurea, Ranunculus, Lathyrus ve Silene olarak belirlenmiştir (Çelik, 1995; Çelik vd., 2006).

Buldan ilçesi ve çevresinde yetiştirilen doğal ve kültür bitkileri incelendiğinde, bu bitkilerden 97'sinin gıda, 108'inin ilaç, 11'inin yakacak, 41'inin yem ve 38'inin el sanatlarında

kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca, 46 bitkinin farklı alanlarda yararlı olduğu tespit edilmiştir (Ertuğ vd., 2004; Çelik vd., 2006).

Bunların yanı sıra Buldan ilçesinde makiler ve fundalıklar, zeytin bahçeleri, çayır ve meralar ile ormanlar bulunmaktadır. İlçe, tipik Akdeniz ikliminin karakteristik bitki örtüsü olan makiler ve fundalıklarla kaplıdır. Bu bitki örtüsü, kızılçam (*Pinus brutia*), karaçam (*Pinus nigra*), zeytin ağaçları (*Olea europaea*) ve ardıç (*Juniperus communis*) gibi ağaç ve çalı türlerini içermektedir. Makilik ve fundalık bitki örtüsü, kurak yazlar ve ılıman kışlarla uyumlu olan Akdeniz iklimi için uygun bir özellik gösterir (İliaz, 1994).

Buldan, özellikle zeytin ağaçlarıyla ünlüdür. Zeytin bahçeleri, ilçenin çevresini sarmış ve tarım açısından büyük önem taşıyan bir bitki örtüsüdür. Zeytin ağaçları, Akdeniz ikliminin elverişli koşullarında yetişir ve zeytin üretimi için uygun bir ortam sağlar. Çayır ve meralar, ilçenin yüksek rakımlı bölgelerinde, özellikle dağlık alanlarda bulunur. Bu alanlar, hayvancılık için büyük öneme sahiptir ve otlayan çeşitli hayvan türlerinin beslenmesine katkı sağlar. Saha, Menderes Masifi gibi dağlık bölgeleri içermektedir ve bu alanlarda ormanlar bulunmaktadır. Ormanlar, kızılçam, meşe, ardıç ve diğer ağaç türlerini içermekle birlikte ilçenin doğal çevresine katkı sağlar ve doğa yürüyüşleri, trekking ve doğa sporları için popüler destinasyonlar sunar (Ertuğ vd., 2004; İliaz, 1994).

1.5. Sahanın Hidrografik Özellikleri

Buldan ilçesinde çeşitli dereler, çay, göl ve ılıca yer almaktadır. Yayla Gölü'nden taşan sular, çayır deresi ve Kestane deresi kaynak suları ile Çaybaşı Mahallesi'nin üst kısmında birleşerek Buldan Çayı adını alır. Çaybaşı Mahallesi'ni ikiye böler ve Turan Mahallesi ile Dördeylül Mahalleleri arasında sınır oluşturur. Daha sonra Yenice Köyü'nün güneyinden geçerek Menderes Nehri'ne ulaşır. Kış aylarında coşkulu bir akışa sahipken yaz aylarında arazi sulaması için dönüştürülerek akışı kesilir. Kestane deresi, Buldan'ın batı kenarında, çınar ağaçlarıyla çevrili olan bu alana eskiden beri Kestane Deresi adı verilmektedir. Yayladan gelen suların yüksekten çağlaması, ulu çınarların gölgesinde ayrı bir serinlik oluşturur.

Kaşıkcı, Yeniçam, Külahalae ve Hasanbeyler köylerinden kaynaklanan küçük sular, Kadıköyü bölgesinde birleşerek Kadıköyü Çayı olarak adlandırılır. Bu çay, 17 Haziran 1967 tarihinde tamamlanan Derbent Barajı tarafından yağmur sularının toplanmasıyla büyük ölçüde doldurulmaktadır. Buldan'ın doğusunda, 16 kilometre uzaklıkta bulunan Ilıca, uzun yıllardır insan sağlığı için kullanılmaktadır. Buldan, doğal güzellikleri bakımından Ege'nin nadir yerlerinden biridir. Bölge, zengin yeşillikleri, farklı lezzetteki içme suları ve çeşitli meyveleriyle dikkat çeker.

Buldan'ın doğal zenginliklerini artıran unsurlardan biri de, batısında yer alan 1150 metre rakıma sahip Süleymanlı Yayla Gölü'dür. Deniz manzarası izlenimi sunan gölün suyu, Buldan'daki evleri ve bahçeleri sulayarak yeşilliklerini canlandırmaktadır. Buldan'ın bu yeşilliklere olan katkısında bu göl suyunun büyük etkisi vardır. Bu su, Çaybaşı, Turan, Karşıyaka ve Dördeylül gibi bölgelerde kullanılır.

1.6. Toprak Özellikleri

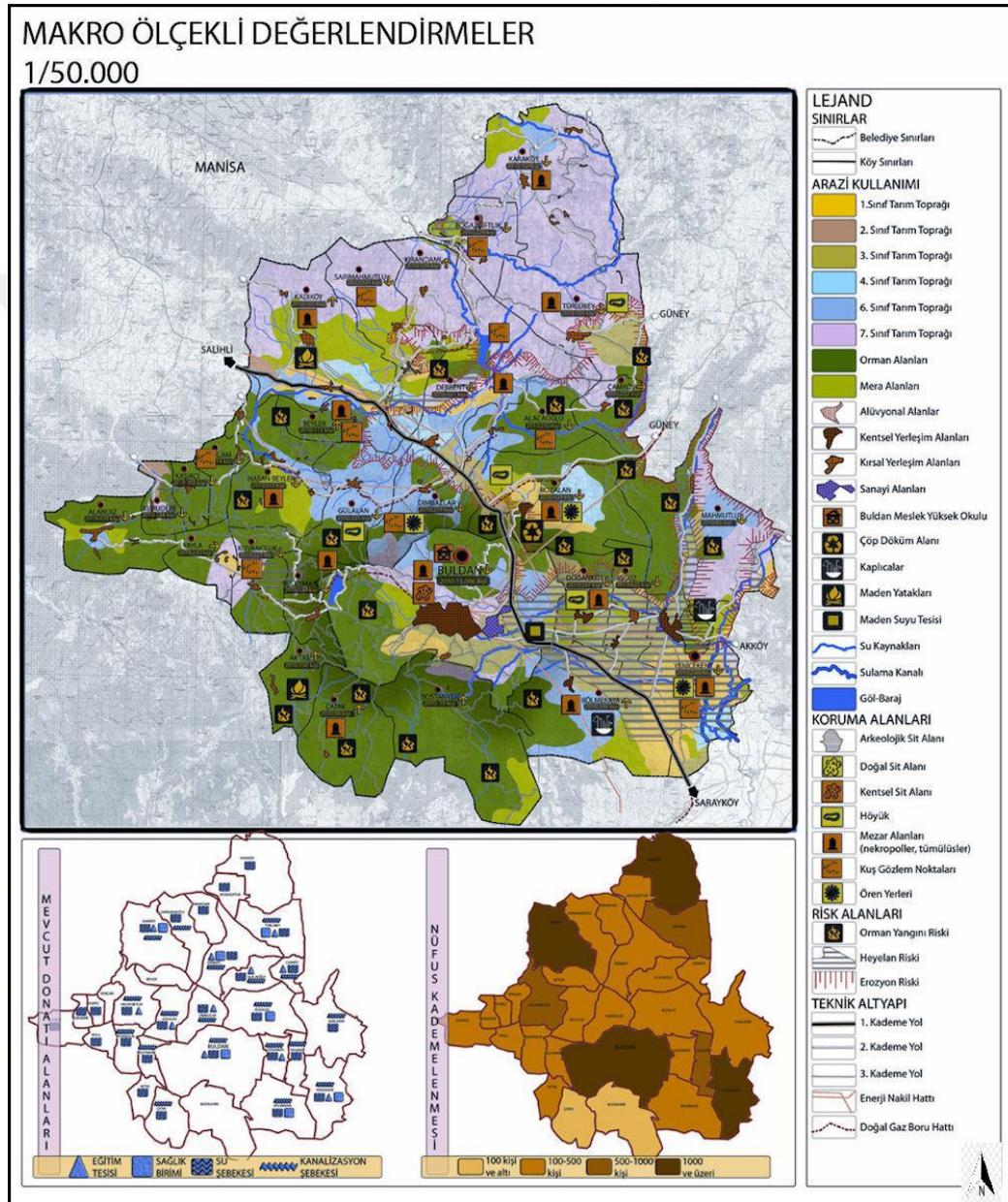
Buldan ovasının arazisi düz olduğu halde, bazı köylerde %25 meyilli araziler mevcuttur. Toprak tipi yöreye göre değişmektedir. Kumlu, killi-tınlı toprak tipleri mevcuttur. Arazi çok parçalıdır (Gün ve Aksoy, 2006). Toprak oluşumunu etkileyen 5 faktör vardır: bunlar 1.İklim, 2.anakaya, 3.topoğrafya, 4.organizma ve 5. Zamandır. Anakaya toprağın verimliliğini, karakterini ve tekstürünü belirlerken; topoğrafya ise, eğim, yükselti ve bakı yönünden toprağı etkiler. Örneğin eğimin artması toprak oluşmasını olumsuz etkiler. Yükselti de iklim elemanları olan sıcaklık ve yağış üzerinde etkili olduğu için dolaylı olarak toprağı etkiler. Tarımı etkileyen faktörler arasında ise fiziki ve beşeri koşullar vardır. Fiziki koşullardan: iklim, yüzey şekilleri ve toprak gelir. Buldan arazisinin oldukça eğimli ve parçalı yapısı ise tarım için uygunluğu düşürür. Arazi Varlığı; Buldan Merkez, Belde ve Köylerinin toplam yüzölçümü 51.800 hektardır. Bunun 13.787 hektarı tarım, 346 hektarı mera, 22.400 hektarı orman ve 15.267 hektarı tarım dışı arazidir. Toplam arazi varlığının %43.2'i orman alanları, %26.7 'i tarım alanları, % 1.5'i mera alanları, %15.5'i tarım dışı arazidir. (Gün ve Aksoy, 2006). Arazi Kullanımı: Çeşitli tarımsal ürün verme potansiyeline sahip arazi parçalarından en yüksek verimle, sürekli şekilde ve erozyona neden olmadan faydalanmayı sağlamak maksadıyla, arazinin bazı niteliklerine, toprak özelliklerine ve şartlarına dayanarak sınıflandırılmasına arazi sınıflandırılması veya arazi verimlilik sınıflandırması denir (Tablo 1.7).

Tablo 1.7: Buldan İlçesinin Arazi Sınıflandırması.

A) Tarıma Uygun Arazi	B) Tarıma Uygun Olmayan Arazi
I. Sınıf Arazi	V. Sınıf Arazi
II. Sınıf Arazi	VI. Sınıf Arazi
III. Sınıf Arazi	VII. Sınıf Arazi
IV. Sınıf Arazi	VII. Sınıf Arazi

Arazi verimlilik bölümlerine göre ayrılan ilçenin haritada da görüldüğü gibi Buldan ve köylerinin yani mahallelerinin neredeyse hiçbirinde birinci sınıf ve ikinci sınıf tarım toprağı bulunmamaktadır. Sarımahmutlu, Kadıköy, Türübey Boğazçiftlik ve Karaköy mahallelerinde 7.sınıf tarım toprağı bulunmaktadır. Bu da tarım için uygun olmayan arazi demektir. Buldan

ilçe merkezinde ise büyük bir çoğunluğu mera alanları ile kaplıdır. Buldan ilçesinin doğusunda Doğanköye giden yolda dördüncü sınıf tarım toprağı bulunmaktadır. Haritayı incelediğimizde neredeyse büyük bir çoğunluk orman alanları ve mera alanları ile kaplıdır. Lejanttan da anladığımız üzere kentsel yerleşim alanları Buldan merkezindedir. Haritadan da gördüğümüz gibi ilçenin güney doğusunda sanayi alanları kurulmuştur. Haritada da görüldüğü gibi neredeyse hepsi tarıma uygun olmayan arazilerdir (Şekil 1.3).

Şekil 1.3: Buldan Arazi Haritası (2011).

İKİNCİ BÖLÜM

BULDAN İLÇESİNİN BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

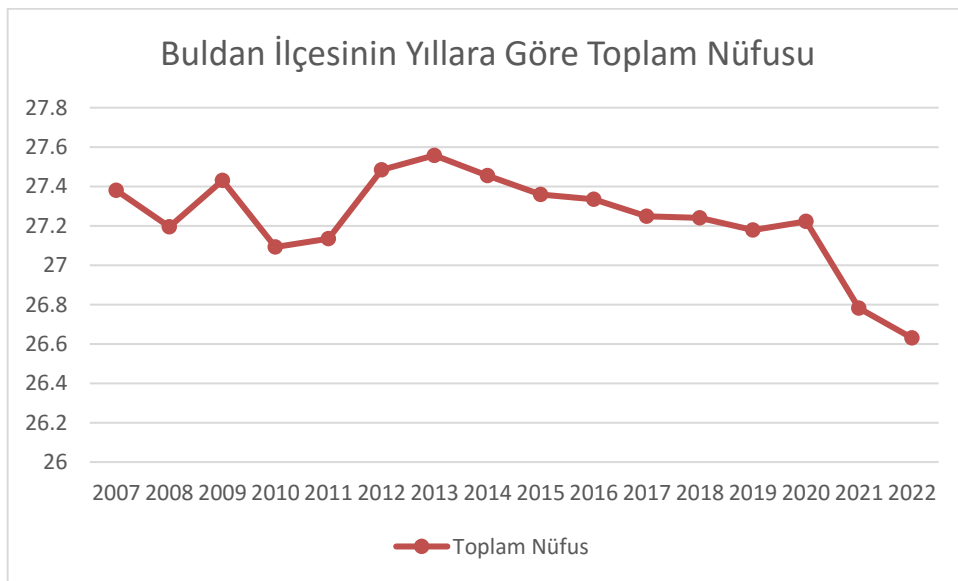
2.1. Nüfus

Buldan ilçesi nüfusu, 2007’den 2022 yılına kadar çeşitlilik göstermiştir (Tablo 2.1). 2012 yılına kadar görülen köy nüfusunun 2013 ve sonrasında gözükmemesinin sebebi, Büyükşehir Yasası’nın yürürlüğe girmesiyle beraber köylerin mahalle statüsü kazanmasıdır.

Tablo 2.1: Buldan İlçesinin Köy ve Şehir Nüfusu (2007-2022).

Yıl	Köy	Şehir	Toplam
2007	12.314	15.066	27.380
2008	12.228	14.966	27.194
2009	12.233	15.197	27.43
2010	12.006	15.086	27.092
2011	11.826	15.309	27.135
2012	11.570	15.914	27.484
2013		27.558	27.558
2014		27.455	27.455
2015		27.359	27.359
2016		27.335	27.335
2017		27.248	27.248
2018		27.241	27.241
2019		27.179	27.179
2020		27.223	27.223
2021		26.781	26.781
2022		26.630	26.630

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

Şekil 2.1: Buldan Nüfusunun Çizgi Grafiği (Bin).

2007 yılında ilçenin toplam nüfusu 27,380 kişiydi. Bu nüfusun 15,066 kişisi şehirde yaşarken, 12,314 kişisi köylerde yaşamaktaydı. Şehir nüfusu, toplam nüfusun büyük bir bölümünü oluşturarak %55'lik bir orana sahipti, köy nüfusu ise %45'te kalmaktaydı. 2008 yılında toplam nüfus 27,194 kişiye düşmüştür. Şehir nüfusu hafifçe azalarak 14,966 kişiye, köy nüfusu ise 12,228 kişiye gerilemiştir. Bu dönemde şehir nüfusu hâlâ toplam nüfusun çoğunluğunu oluşturmaya devam ediyordu (%55), ancak azalmalar görülmektedir. 2009'da toplam nüfus 27,430 kişiye yükselerek artışa geçmiştir. Şehir nüfusu artarak 15,197 kişiye, köy nüfusu ise 12,233 kişiye ulaşmıştır. Şehir nüfusu, toplam nüfusun içerisindeki büyük payını korumaya devam ederek hâlâ geniş bir alanı kapsamaya devam etmektedir. 2010 yılında toplam nüfus 27,092 kişi oldu. Şehir nüfusu hafifçe azalarak 15,086 kişiye, köy nüfusu ise 12,006 kişiye düştü. Şehir nüfusu, toplam nüfusun %56'lık kısmına genişleyerek nüfusun büyük bir bölümünü oluşturmaya devam etmektedir. Buldan ilçesinde 2011 yılına gelindiğinde ise toplam nüfus 27,135 kişi olarak neredeyse sabit kalmıştır. Şehir nüfusu artarak 15,309 kişiye çıkmış, köy nüfusu ise 11,826 kişiye gerilemiştir. Toplam nüfus sabit kalsa da köy nüfusundan şehir nüfusuna bir geçiş olduğu için şehir nüfusu %56'lık nüfus yoğunluğunu korumaktadır. 2012'de toplam nüfus 27,484 kişiye yükselmiştir. Şehir nüfusu belirgin bir artışla 15,914 kişiye çıkmış, köy nüfusu ise 11,570 kişiye düşmüştür. Şehir nüfusu, 2012 yılında %58'e yükselerek artışına devam ediyor, toplam nüfusun büyük bir bölümünü oluşturmaya devam ediyordu. Şehir nüfusu 2013 yılında 27,558 kişiye ulaşmış ve sonraki yıllarda çeşitli dalgalanmalar yaşanmıştır. En son 2022'de 26,630 kişiye düşerek şehir nüfusunun azalışa geçtiği görülmektedir.

2007'de Buldan ilçesinin nüfusu 27.380 kişiydi ve bu nüfusun yaklaşık yarısı kadınlardan (13.973) ve yarısı erkeklerden (13.407) oluşmaktadır (Tablo 2.2). 2008-2012 yılları arasında nüfusun cinsiyete göre dağılımında önemli bir değişiklik gözlenmemiş, erkek ve kadın nüfusu benzer oranlarda devam etmiştir. 2013 yılında toplam nüfus hala 27.558 kişi olsa da, kadın nüfusu erkek nüfusunu hafifçe geçmiştir (14.192 kadın, 13.366 erkek). 2013'den sonraki yıllarda da kadın nüfusu erkek nüfusunu geçmeye devam ettiği görülmektedir. 2022'ye gelindiğinde, kadın nüfusu 13.564 kişiye düşerken, erkek nüfusu 13.066 kişiye gerilemektedir.

Tablo 2.2: Buldan İlçesindeki Erkek – Kadın Nüfus Sayısı (2007-2022)

Yıl	Erkek	Kadın
2007	13.407	13.973
2008	13.350	13.844
2009	13.358	14.072
2010	13.270	13.822
2011	13.335	13.800
2012	13.388	14.096
2013	13.366	14.192
2014	13.295	14.160

2015	13.200	14.159
2016	13.286	14.049
2017	13.233	14.015
2018	13.264	13.977
2019	13.280	13.899
2020	13.289	13.934
2021	13.138	13.643
2022	13.066	13.564

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

Buldan ilçesinin nüfus yapısı yaş gruplarına göre incelendiğinde (Tablo 2.3), farklı yaş kategorilerindeki erkek ve kadın nüfusu arasında çeşitlilik görülmektedir. İlçenin 0-4 yaş aralığındaki nüfusu 652 erkek ve 604 kadın olarak dağılırken, 10-14 yaş aralığındaki nüfus 830 erkek ve 758 kadından oluşmaktadır. Benzer şekilde, 15-19 yaş aralığındaki nüfus 819 erkek ve 787 kadından, 20-24 yaş aralığındaki nüfus 869 erkek ve 801 kadından meydana gelmektedir.

Bu yaş gruplarından sonra, 25-29 yaş aralığındaki nüfus 864 erkek ve 835 kadından, 30-34 yaş aralığındaki nüfus 730 erkek ve 760 kadından, 35-39 yaş aralığındaki nüfus 865 erkek ve 929 kadından oluşmaktadır. 40-44 yaş aralığındaki nüfus 1083 erkek ve 1051 kadinken, 45-49 yaş aralığındaki nüfus 978 erkek ve 956 kadından meydana gelir.

50-54 yaş aralığındaki nüfus 916 erkek ve 983 kadın iken, 55-59 yaş aralığındaki nüfus 955 erkek ve 999 kadından oluşmaktadır. 5-9 yaş aralığındaki nüfus 826 erkek ve 798 kadından, 60-64 yaş aralığındaki nüfus 925 erkek ve 951 kadından, 65-69 yaş aralığındaki nüfus 682 erkek ve 767 kadından meydana gelmektedir.

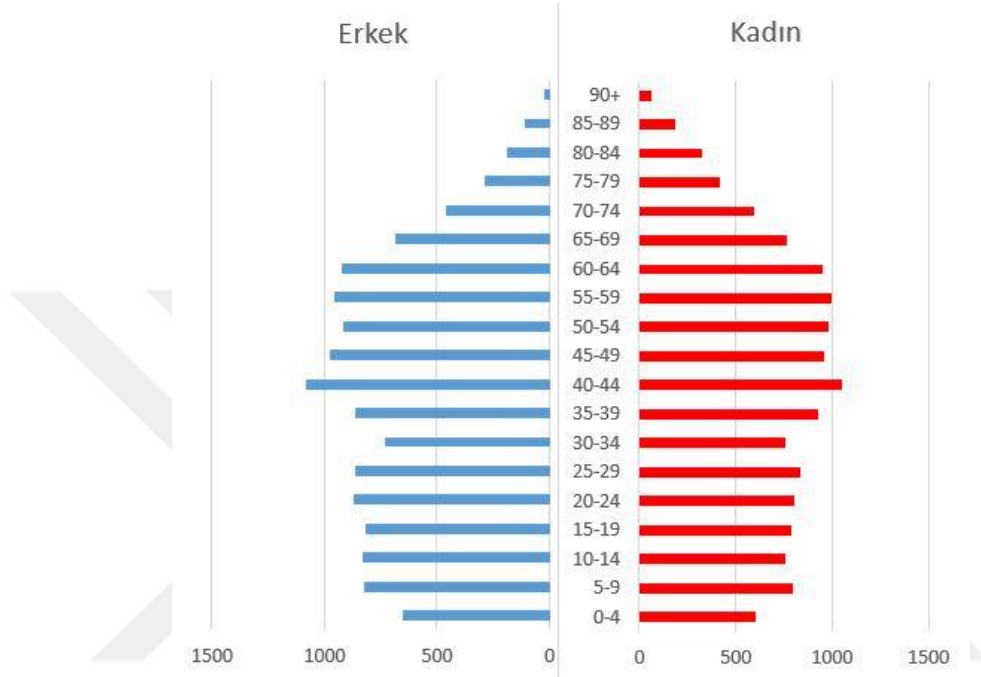
70-74 yaş aralığındaki nüfus 461 erkek ve 595 kadinken, 75-79 yaş aralığındaki nüfus 287 erkek ve 416 kadından oluşmaktadır. 80-84 yaş aralığındaki nüfus 188 erkek ve 322 kadın iken, 85-89 yaş aralığındaki nüfus 112 erkek ve 188 kadından meydana gelmektedir. 90 yaş ve üstü nüfus ise 24 erkek ve 64 kadından oluşmaktadır.

Tablo 2.3: Buldan İlçesinin 2022 Yılı Yaş Gruplarına Göre Cinsiyet Dağılışı.

Yaş Grubu	Erkek	Kadın
0-4	652	604
5-9	826	798
10-14	830	758
15-19	819	787
20-24	869	801
25-29	864	835
30-34	730	760
35-39	865	929
40-44	1083	1051
45-49	978	956
50-54	916	983
55-59	955	999

60-64	925	951
65-69	682	767
70-74	461	595
75-79	287	416
80-84	188	322
85-89	112	188
90+	24	64

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

Şekil 2.2: Buldan İlçesinin Nüfus Piramidi (2022).

Buldan ilçesinde 45 adet mahalle yer almaktadır. Bu mahallelerdeki 2022 yılına ait nüfus sayıları ise Tablo 2.4’de gösterilmiştir.

Tablo 2.4: Buldan İlçesine Ait Mahallelerin 2022 Yılı Nüfus Sayıları.

Mahalleler	18 Yaş ve Üzeri	18 Yaş Altı	Toplam
Aktaş Mah	95	26	121
Alacaoğlu Mah	152	24	176
Alandız Mah	301	79	380
Beyler Mah	121	26	147
Boğazçiftlik Mah	166	45	211
Bölmekaya Mah	254	59	313
Bostanyeri Mah	58	19	77
Bozalan Mah	288	59	347
Bursa Mah	248	49	297
Çamköy Mah	138	33	171
Çarşı Mah	179	23	202
Çatak Mah	65	13	78
Çaybaşı Mah	488	84	572
Cumhuriyet Mah	3687	1222	4909
Derbent Mah	316	51	367
Dımbazlar Mah	158	36	194
Doğan Mah	250	47	297

Dört Eylül Mah	1045	332	1377
Düzalan Mah	117	11	128
Girne Mah	149	23	172
Gölbaşı Mah	1904	677	2581
Gülalan Mah	205	52	257
Güroluk Mah	149	32	181
Hasanbeyler Mah	337	75	412
Helvacılar Mah	312	34	346
Kadıköy Mah	820	160	980
Karaköy Mah	601	89	690
Karşıyaka Mah	956	227	1183
Kaşıkcı Mah	199	37	236
Kırandamı Mah	65	0	65
Kovanoluk Mah	171	35	206
Kurtuluş Mah	182	35	217
Kurudere Mah	108	30	138
Mahmutlu Mah	57	14	71
Oğuz Mah	417	110	527
Sarımahmutlu Mah	226	26	252
Süleymanlı Mah	140	16	156
Turan Mah	376	84	460
Türlübey Mah	501	82	583
Yalçinkaya Mah	83	0	83
Yayla Mah	193	58	251
Yeniçam Mah	145	19	164
Yenicekent Mah	1702	414	2116
Yeni Mah	2935	869	3804
Yeşil Dere Mah	108	16	124

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

2.1.1. Göç

İlçelerdeki göç hareketleri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından paylaşılmamaktadır. Dolayısıyla Buldan ilçesinin göç verileri tutulmamakta/paylaşılmamaktadır. Buldan ilçesinin bağlı olduğu Denizli ilinin aldığı göç ve nedenleri Tablo 2.5’de gösterilmektedir. Veriler, kurum tarafından 2018 yılından itibaren paylaşılmıştır.

Tablo 2.5: Denizli İlinin Aldığı Göç Sayıları ve Nedenleri (2018-2022).

	2018	2019	2020	2021	2022
Aile Yanına/Memlekete Geri Dönme	473	482	463	556	432
Bilinmeyen	2178	2369	3080	2767	3139
Daha İyi Konut ve Yaşam Koşulları	3109	3715	3647	3457	3896
Diğer	1283	432	435	694	1139
Eğitim	6321	6080	2118	8893	6182
Emeklilik	149	176	98	134	93

Ev Alınması	450	465	598	618	625
Birine Bağımlı Göç	6017	5397	5487	5919	6187
İşe Başlamak/İş Bulmak	2337	2250	1994	2764	2720
Ailevi Nedenler	1623	1665	1493	1647	1640
Sağlık/Bakım	366	321	195	252	207

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

Denizli ilinin 2018-2022 yılları arasındaki aldığı göç verilerine bakıldığında, çeşitli nedenlerle gerçekleşen göçlerin sayılarında belirgin farklılıklar görülmektedir. Aile yanına veya memlekete geri dönme nedeniyle gerçekleşen göçlerde 2018'den 2022'ye doğru hafif bir artış yaşanmıştır. Genel anlamda ise eğilim düşüş yönündedir. 2018'de 473 olan bu göç sayısı, 2022'de 432'ye gerilemiştir. Daha iyi konut ve yaşam koşulları sağlama amacıyla gerçekleşen göçlerde artış gözlemlenmektedir. 2018'de 3109 olan bu göç sayısı, 2022'de 3896'ya yükselmiştir. Bu artış, ilin kalkınma ve yaşam standartlarında bir yükselme olduğunu ve bu yükselmenin arttığıyla ilişkilendirilebilir. İşe başlamak veya iş bulmak amacıyla gerçekleşen göçlerde de artış görülmektedir. 2018'de 2337 olan bu göç sayısı, 2022'de 2720'ye çıkmıştır. Bu durum, ilde ekonomik fırsatların arttığını ve iş bulma olasılıklarının iyileştiğini gösterebilir. Bilinmeyen nedenlerle gerçekleşen göçlerde ise 2018'den 2022'ye doğru istikrarlı bir artış yaşanmıştır. 2018'de 2178 olan bu göç sayısı, 2022'de 3139'a ulaşmıştır. Bu nedenin belirsizliği, kayıt süreçlerindeki eksiklikler veya nedenlerin karmaşıklığı gibi faktörlerle ilişkili olabilmektedir.

Buldan ilçesinin bağlı olduğu Denizli ilinin verdiği göç ve nedenleri Tablo 2.6'da gösterilmektedir.

Tablo 2.6: Denizli İlinin Verdiği Göç Sayıları ve Nedenleri (2018-2022).

	2018	2019	2020	2021	2022
Aile Yanına/Memlekete Geri Dönme	888	697	685	535	586
Bilinmeyen	3147	3154	3059	2939	3081
Daha İyi Konut ve Yaşam Koşulları	3372	4236	3666	3528	3914
Diğer	1701	659	513	487	583
Eğitim	6387	6542	2447	8663	6499
Emeklilik	168	181	111	120	90
Ev Alınması	462	443	531	573	601
Birine Bağımlı Göç	5519	4629	4377	4256	4178

İşe Başlamak/İş Bulmak	2452	2304	1960	2373	2555
Ailevi Nedenler	1605	1606	1335	1547	1611
Sağlık/Bakım	279	230	176	141	151

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

Denizli ilinin 2018-2022 yılları arasında verdiği göç verilerini incelediğimizde, farklı kategorilerdeki göçlerin sayılarında dikkat çekici değişimler olduğu görülmektedir. Özellikle eğitim ve iş fırsatlarına yönelik göçlerde belirgin dalgalanmalar gözlemlenmektedir. Eğitim nedenli göçler, 2018 yılında 6387 kişi iken 2021 yılında 8663 kişiye ulaşarak belirgin bir artış yaşamış, ancak 2022 yılında 6499 kişiye gerileyerek bir düşüş yaşamıştır. İşe başlama veya iş bulma amacıyla gerçekleşen göçlerde ise 2022 yılına doğru artış yaşanmış; 2018'de 2452 kişi iken 2022'de 2555 kişi olarak kaydedilmiştir. Daha iyi konut ve yaşam koşullarına yönelik göçlerde de benzer şekilde bir artış gözlemlenmektedir. 2018 yılında 3372 kişi iken 2022 yılında 3914 kişiye yükselerek bu alandaki talebin arttığını göstermektedir. Diğer yandan, aile yanına dönme, sağlık ve bakım gibi nedenlerle gerçekleşen göçlerde belirgin bir değişiklik gözlenmemiştir. Bu veriler, bireylerin genellikle eğitim, iş ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi gibi faktörler doğrultusunda göç ettiklerini yansıtmaktadır. Bundan yola çıkarak, Denizli ilindeki yaşam faktörünün düşük olduğunu düşünen yerel halk, göç etmeye yönelmişlerdir.

2.1.2. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri

İlçe ve illerin ekonomideki istihdam oranları Türkiye İstatistik Kurumu tarafından tek başlarında verilmemektedir. Bu veriler, Türkiye ve Bölgeler kapsamında paylaşılmaktadır. Aydın-Denizli-Muğla bölgesi için hazırlanan istihdam oranları (%) Tablo 2.7'de verilmiştir. Bu tablodaki istihdam oranları cinsiyet, yaş ve eğitim sınıflamasıyla düzenlenmiştir. Bu sayede ildeki istihdam eden nüfusta baskın olan cinsiyetler, yaşlar ve eğitim durumları gözler önüne serilebilmektedir.

Tablo 2.7: Aydın-Denizli-Muğla Bölgesinin İstihdam Oranları (2014-2022).

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(15+) Erkek (Okuma Yazma Bilmeyen)	14.8	22.3	20.8	16.3	15.9	24.2	16.1	16.5	17.4
(15+) Erkek (Lise Altı Eğitimli)	64.6	64.7	64.2	65.3	66.4	61.8	57.1	59.4	60.1
(15+) Erkek (Lise Ve Dengi Meslek Okulu)	70.1	67.5	64.3	68.8	72.2	70.3	65	65.3	71.3
(15+) Erkek (Yüksek Öğretim)	75	76	79	78.5	75.8	75.4	72.3	70.5	73.1

(15+) Kadın (Okuma Yazma Bilmeyen)	15.7	14.7	12.4	11.9	14	13.1	8	9	9.9
(15+) Kadın (Lise Altı Eğitimliler)	35.7	35.2	35.2	35.5	36.8	36.2	29.3	31	31.8
(15+) Kadın (Lise Ve Dengi Meslek Okulu)	36.5	36.1	35.6	36.1	37.2	38.7	31.4	33.2	34.2
(15+) Kadın (Yüksek Öğretim)	60.4	60.7	59.6	59.9	64.5	60.9	53.1	55	58
(15-64) Erkek (Okuma Yazma Bilmeyen)	25	37.8	36.2	25.2	28.5	32.6	28.5	28.5	27.3
(15-64) Erkek (Lise Altı Eğitimliler)	71.2	71.2	70.6	72.7	74	69.6	66.2	69.2	69
(15-64) Erkek (Lise Ve Dengi Meslek Okulu)	71.7	68.9	66.6	71.5	74.5	72.3	67.9	68.8	75.8
(15-64) Erkek (Yüksek Öğretim)	79.9	81.2	82.1	81.5	79.7	80.9	78.4	76.9	78.6
(15-64) Kadın (Okuma Yazma Bilmeyen)	28.9	24.8	23.6	25.5	27.1	23.2	18.8	18.1	19.3
(15-64) Kadın (Lise Altı Eğitimliler)	39	39.3	39.4	40	41.5	41.3	34.1	36	37.5
(15-64) Kadın (Lise Ve Dengi Meslek Okulu)	37.1	37.2	36.6	36.6	38	40.4	32.9	35	36
(15-64) Kadın (Yüksek Öğretim)	61.4	61.9	60.6	60.8	66.2	63.2	56	57.6	60.7

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

Genel olarak, yıllar içinde kadınlar, okuma yazma bilmeyenler hariç, yüksek öğretim seviyesine sahip erkeklere kıyasla daha düşük istihdam oranlarına sahiptir. Özellikle yüksek öğretim seviyesine sahip kadınların istihdam oranlarının arttığı gözlemlenmektedir. Lise ve dengi meslek okulu eğitim seviyesine sahip erkekler ve kadınlar arasında yıllar içinde artan bir istihdam trendi gözlemlenmektedir. Lise altı eğitim seviyesine sahip erkeklerde ise bu trend biraz dalgalıdır ancak genel olarak artış eğilimindedir. 15 yaş ve üstü genel istihdam oranlarına bakıldığında, 2019 yılında genel bir düşüş yaşanmış, ancak sonrasında 2020 ve 2021 yıllarında artış yaşanmıştır. 15-64 yaş aralığındaki istihdam oranları genel olarak daha yüksektir, özellikle yüksek öğretim seviyesine sahip bireylerde istihdam oranları daha belirgin şekilde yüksektir. 15-64 yaş aralığında, erkeklerin istihdam oranları genellikle kadınlarınkine göre daha yüksektir, bu fark en belirgin yüksek öğretim seviyesinde görülür.

Buldan, ekonomik yapısı analiz edildiğinde, büyük ölçüde el yapımı özgün tekstil ürünlerine dayalı bir sanayi merkezi olduğunu gözlemleyebiliriz. İlçede dokumacılıkla uğraşan halkın oranı %75'tir. Buldan'da neredeyse her ev, bir imalathane atmosferi sunar. Bu tezgâh ve makinelerde üretilen tekstil ürünleri, tüccarlar ve esnaflar tarafından pazarlanır. Buldan'daki

çarşı içindeki mağazalarda satılan Buldan işi tekstil ürünleri, yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Buldan ilçesi, ekonomik canlılığının yanı sıra uzun tarihi geçmişi ve hayatta kalmış kültürel değerleri ile de öne çıkmaktadır. Tarihi Buldan evleri, Denizli'nin tekstil geçmişini canlandıran birer müze gibi konumlanmıştır. Aynı zamanda Dünya Kültür Miras Listesi'nde yer alan Pamukkale ve diğer antik kentlerle birlikte Buldan, turistik açıdan önemli bir konuma gelmektedir.

Ekonomik faaliyetlerinde ormancılıkta yer almaktadır. Buldan Orman Bölge Şefliği, Mayıs 1948'de kurularak faaliyete geçmiştir. Toplam 47,721 hektarlık sahada 24,919 hektar açıklık, 22,802 hektar ormanlık alandır ve ormanlık kısmın yüzdesi %42'dir. Ormanlık sahanın 6,177 hektarı iyi, 6,136 hektarı bozuk koru ve 10,487 hektarı baltalık ormanıdır. Bölgenin ağaç serveti 164,230 metre küp, senelik artış ise 7,021 metre küpü geçmektedir. Ağaç türleri arasında Karaçam, Kızılçam gibi İbrelilerden, Meşe ve Kızılağaç gibi yapraklılardan türlere rastlanmaktadır. Orman suçlarına odaklanıldığında, bölgede genellikle odun kaçakçılığı yapıldığı, ancak son aylarda bu durumun önlenmeye başlandığı görülmektedir. Süleymanlı yaylası ve Buldan içinde depo açılması gibi adımlarla vatandaşların odun ve kereste ihtiyaçları zamanında karşılanarak kaçakçılığın engellendiği gözlemlenmektedir.

Tarımsal anlamda (Tablo 2.8) en çok yetiştirilen ürünlerden birisi de bostandır. Bostan, Bölgede, ilk turfandadan son turfandaya kadar Uğuz, Doğan Bölmekaya ve Yenice köylerinde Bostan yetiştirmesi gözlemlenir. Bu köylerde yetişen Bostanların büyük bir kısmı Vaşinton cinsine aittir ve genellikle ince kabuklu, bol sulu ve tatlı bir yapıya sahiptir. Buldan'a yetiştirilen bu ürünler kamyonlar aracılığıyla çevre bölgelere taşınır. Beyler ve Kadıköy'ünde yetişen beyaz yenidünya cinsi karpuzlar da oldukça ünlüdür. Bu karpuzlar hem tatlı hem de sulu bir tat profiline sahiptir. Her yıl Karpuz müsabakaları düzenlenir ve birinci, ikinci ve üçüncü gelen ziyaretçilere ödülleri verilir. Fasulye ise bölgede, iri ve ufak taneli fasulyeler özellikle Süleymanlı, Kovanoluk ve Alandız ile Kaşıkcı köylerinde yetişmektedir. Lezzetli olmaları sebebiyle bu fasulyeler bölge genelinde talep görmektedir. Soğan ise Alandız, Kaşıkcı, Çatak ve Derbent köylerinde kaliteli cinslerde soğan üretimi gerçekleştirilmektedir.

Tablo 2.8: Buldan İlçesindeki Ekonomik Ürünler, Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2006).

Ürünler	Ekiliş Alanı (hektar)	Üretim Miktarı (Ton)
Buğday	2.807	7.017
Arpa	1.070	2140
Çavdar	6	6
Bakla (kuru)	2	2
Nohut	100	150
Fasulye	150	120
Yeşil Mercimek	306	306

Börülce (kuru)	114	68
Fiğ	238	(kuruot) 476
Burçak	6	(Dane) 6
Tütün	2.411	1.446
Haşhaş	72	(Kapsül) 36 (Tohum) 36
Pamuk	320	1120
Patates	1	10
Yonca	40	(Kuru ot) 120
Korunga	8	40
Mısır	1.Ekiliş	147
	2.Ekiliş	116
Susam	368	220
T O P L A M		8.282
		14.496

Kaynak: Gün, A., & Aksoy, B. (2006). *Buldan İlçesi Tarımsal Ürün Desenin Genel Bir Değerlendirilmesi*. Yalova: Atatürk Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, 822.

2.2. Yerleşme

2.2.1. Buldan İlçesinin Yerleşme Tarihi

Buldan, Denizli hattına bağlı bir ilçedir. Buldan'ın tarihi, antik çağlara kadar uzanmaktadır. Bölgede yapılan kalıntı kazılar, ilçenin antik dönemlerinde de yerleşim yeri olduğunu göstermektedir. İlçe sırasıyla Persler, Lidyalılar, Hititler, Romalılar ve Bizanslılar tarafından yönetilen yerleşim yerlerinden biriydi. (Ertuğrul ve Utkun, 2009).

Antik Dönem: Buldan ve çevresinde yapılan kalıntı çalışmaları, bölgenin antik çağlardan itibaren yerleşim yeri olduğunu göstermektedir. Frigya, Lidya ve Pers gibi medeniyetlerin ilerleyen dönemlerinde önemli bir ticaret merkezi olarak gelişmiştir. (Ertuğrul ve Utkun, 2009).

Bölgenin tarihi çok eskiye dayanmaktadır. Hititlilerin (M.Ö. 1650-1200) imparatorluk topraklarına kattığı bu bölge, Demir Devri'nde (M.Ö. 12.-7. yüzyıllar) Friglerin ve Lidyalıların topraklarına dâhil olmuştur. M.Ö. 6. yy.da Persler tüm Anadolu ile birlikte Denizli çevresini İran'a bağlamışlardır. M.Ö. 4. yy.da Anadolu Büyük İskender tarafından Makedonya'ya bağlanmış, Büyük İskender'le başlayan Helenistik devirde Seleukoslar'ın yanı sıra Pergamon Krallığı da bölgede etkin olmuştur. M.Ö. 133'te Pergamon Kralı III. Attalos'un ölümü üzerine bu topraklar Romalıların eline geçmiştir (Atik ve Erdem, 2004).

Özellikle Roma döneminde Tripolis antik kenti (Yenicekent) dinsel bir merkez olarak gelişmiştir.(fotoğraf:2.). Hristiyanlığın yayılışı sırasında ise bir piskoposluk merkezi olmuştur. Ayrıca Tripolis, Ege Denizi kıyılarını Anadolu içlerine bağlayan Büyük Kral Yolu üzerinde bulunması nedeniyle önemi büyüktür. Roma İmparatorluğu'nun M.S. 395'te Doğu ve Batı olmak üzere ikiye bölünmesi sonucunda Bizans sınırlarına dâhil olan Buldan ve yöresi Selçuklu Türklerinin gelişine kadar Bizans yönetiminde kalmıştır. Malazgirt Savaşı sırasında Buldan ve

çevresine Türkmenlerin yerleşmesiyle “Uç” niteliği kazanmıştır. Kılıç Aslan 1102’de Denizli’yi fethetmiştir. Ancak Bizans Batı Anadolu’da kaybettiği bazı yerleri ve Denizli’yi 1119’da geri almıştır. 1211 yılında yapılan savaş sonucu Büyük Menderes sınır olarak kabul edilmiş, Sarayköy ve Denizli yöresi Anadolu Selçuklularına kalırken, Buldan yöresi Bizans içine bırakılmıştır. Coğrafi şartlar, yeryüzü şekilleri hep stratejik konularda büyük bir öneme sahip olmuştur. 1305’te ise Germiyanogullarının egemenliği altına girmiştir. (DOĞAN, 2009).

2.2.1.1. Tripolis Antik Kenti

Şehir, Buldan’ın Yenice mahallesinin 600 metre doğusundadır. Az meyilli bir arazi üzerine kurulmuştur. Doğusunda yerden Büyük Menderes nehri geçer. Bereketli ovanın kenarına ve yerden şifalı su kaynayan ılıcanın yakınına kurulmuştur. Tripolis şehri birçok medeniyetlere sahne olmuştur. 700 seneden fazla Romalılara 200 yıl kadar Bizanslılara 150 sene kadarda Selçuk Türklerine mekân olmuştur. Bizanslarla Türkler birlikte oturmuşlardır.

Tripolis şehrinin içme suyu şimdiki Narlıdere mahallesinin üst tarafından dağdan aşırılarak taş yortular arasında getirilmiştir. Bu kent Filadelfiya (Alaşehir), Hierapolis (Pamukkale) den sonrasında üçüncü olarak kurulmuştur. (Seyrek, 2016). Şehirde büyük yapılar olduğu, bunlardan bazıları hala hayatta durmaktadır. Bunlar içinde açık hava tiyatrosu, su terazisi, su depoları tarih gibi yaşamaktadır. Şehir surla çevrili, dini ziyaret yeri olduğu söylenir. Zengin ovaya hâkim olduğu için ahali de varlıklı imiş, hala öyle. Şehirde birde hipodrom (koşu alanı) vardır. Burada at koşuları yapıldığı tahmin edilmektedir. Romalılar ve Bizanslılar toplu oturlarmış. Tripolis şehrinde Türkler ile Bizanslılar içinde 1243 tarihin de bir antlaşma imzalanmıştır. Şehrin Türklerin eline geçmesi Denizli’den Hierapolis (Pamukkale’den) oldukça sonradır. Tripolis şehri uzun yıllar Alaşehir’deki krallığın Türklere karşı savunma kalesi olarak kalmıştır. 1305 tarihinde Germiyan Hükümdarı birinci Yakup Bey tarafınca Tripolis şehri fethedilerek tekrar elden çıkmamak suretiyle Türk beldesi olmuştur. Bu çok önemli şehir, harplerle harap olmuş fakat içinde insanlar duruyormuş. Tabiatın büyük şamarı ile 1354 tarihinde depremde alt üst olmuştur. Bundan sonrasında onarılmamıştır ve halkı da tamamen dağılmış, bunun yanında Yenice mahallesi ve Çağıştaki Çarşamba’yı- Lazkiye teşekkül etmiştir (Şen, 1969).

Şekil 2.3: Tripolis Antik Kenti.

Kaynak: <http://www.buldan.bel.tr/turizm/tripolis/>(Erişim Tarihi:28.04.2023)

2.2.1.2. Buldan’a ilk Türklerin Gelişi

Selçuk beyleri doğudan devamlı göç eden Oğuz boylarını batıya sevk ederek ileride saptayıcı yerleri onlara yerleştirmeyi amaç ediyordu. Göçebe Türk aşiretleri geçerek, şimdiki Buldan yerine gelip Çağış mevkiine iskân etmişlerdir. Bizans hâkimiyetindeki Türk varlığının temelini atmışlar. 1212 senelerinde yapıldığı kuvvet ve tahminde bulunulan şimdiki Buldan’ın çekirdeğini atmaya başlamışlar. 1305’te ise Germiyanoglularının egemenliği altına girmiştir. Bu dönemde büyük bir depremde tümüyle yıkılan kent, sonraki yıllarda eski yerleşim yerinin 16 km uzağında yeniden kurulmuş ve “Çarşamba” olarak adlandırılmıştır (DOĞAN, 2009).

2.2.1.3. Çarşamba’yı Lazikiye

Türkler yurt edindikleri yerin adını Çarşamba koymuşlar. Hayvancılığın yanı sıra tarımla da uğraşmaya yavaş yavaş uygarlıklarını yaymaya, yünden ve pamuktan yaptıkları iplikleri kaba saba da olsa sağlam giyim eşyası dokumaya başlamışlar. Dokumaları kısa zamanda çevrede ün salmış. Tripolis şehri 1305 yılında Germiyan Beyi Yakup tarafından fethedilmesi üzerine buranın Çağış mevkiinde tamamen Türklerden kurulan bir ‘Çarşamba Köyü’ oluşmuş. Tripolis şehrinden Filedelfiye (Alaşehir) yolun kenarına kurulmuş olan bu köy zamanla taşınmış buraya hayvan satın almaya, dokunmuş mal satın almaya gelen tüccarların uğrak yeri olmuş. Çok geçmeden Türkler uygarlıklarını yaymaya başlamışlar. Bizans

hâkimiyeti altında iken büyük bir köy olan Çarşamba Türklerin hâkimiyetine girmesi ile hızla gelişmiştir. (Şen, 1969).

Denizli'ye ve menderes nehrine kadar olan yer Germiyanoglularının hâkimiyetindeymiş. Türklerden bir savunma kalesi olan Tripolis şehrini almak ve Bizans hâkimiyetine son vermeyi düşünen Germiyan hükümdarı 1. Yakup Bey, askerlerini menderesten geçirip Tripolis şehrini fethederek, Alaşehir yakınlarına kadar olan yerleri hâkimiyetine geçirmiş. (1305). (Şen, 1969).

Daha önce gelmiş olan Oğuz Türkleri hemen bunlara katılmışlar. Çarşamba'yı Lazkiye'de ki küçük Türk köyü bundan sonra doğudan gelen Türklerin akımları ile gelişmeye devam etmiştir. Tarih boyunca Germiyanoglularının hâkimiyetinden çıkıp Aydınoglularının hâkimiyetine girmiş, sonra tekrar Aydınoglularının hâkimiyetinden çıkıp Germiyanoglularının hâkimiyetine girmiştir.

Yıldırım Beyazıt döneminde, 1391 tarihinde Buldan Osmanlıların, Aydın merkezine bağlanır. Bu idari değişimlerle birlikte yörede, eski dönemlerden beri bilinen dokumacılığın devam ettiği, yeni gelen Göçebe, Yürük ve Türkmen aşiretlerinin dokumacılık alanındaki çeşitli gelenekleri ile yörenin dokuma geleneğinin zenginleştiği bilinir. Osman Gazi'ye Buldan'dan hediye olarak, kırmızı kumaşlar ile ipekli ve pamuk peştamal, bürgü, peşkir ve çevre gönderildiği, I. Murat'ın ve Yıldırım Beyazıt'ın; yörenin o dönemki adı ile Tonozlu-(Tokuzu)-Lazkiye dokumalarından "Ak Âemli Bez" kullandıklarını bilmekteyiz (Uğurlu ve Uğurlu, 2006).

Ankara savaşının olduğu yıl Timur, Yakup Bey'e Kütahya, Uşak Denizli, Honaz, Derbent Köyü, Sarayköy, Çarşamba yani Buldan, Eşme yerlerini vermiş. Germiyan hükümdarı 2. Yakup Bey'in erkek evladı olmadığı için 1428 de Edirne'ye gidip II. Murat'ın ziyaret edip, ölümünden sonra Germiyan topraklarını Osmanlılara vereceğini bildirmiş. Çeyiz yoluyla topraklarını Osmanlı devletine katmıştır. 1429 tarihinde Yakup Bey'in ölümü ile Buldan ve Denizli'ye içerisine alan Germiyanlıların tamamı Osmanlılara katılmıştır (Şen, 1969).

Osmanlı Devleti'nin Balkan Savaşına uğraştıkları zaman bundan istifade eden eşkıyalar türemiş ve bu eşkıyalar Çarşamba Lazkiye kasabasını sık sık saldırmaya başlamışlar. Çarşamba yol üzerinde olduğundan gelip giden yolcuların hayvanlarını götürürlermiş. Ticaret yolcularını soyarlarmış. Bir süre devam eden bu baskınlardan usanıp, huzursuz olan halk canlarından ve mallarından olmaya başlamışlardır. Bunun için en uygun ve en güvenli yeri aramaya başlamışlar çözümü de kuzeye kaçmakta bulmuşlardır.

2.2.1.4. Çarşamba'yı Lazkiye' den şimdiki Buldan'a Göç

Artık eşkıyalardan usanan Çarşamba halkı durumların gittikçe güçleştiğini görünce sözü geçen ağalar bir araya toplanıp şimdiki Güroluk Mahallesi'ne göç etmişler. 1579 yılı dinleri İslam olduğu için ilk yaptıkları cami olmuş ve sözü geçen ağalar bir kısmı buraya geçerken bir kısmı Düzalan Mahallesi'ne 1580 tarihinde yerleşmişler. O sırada Buldan'ın balta girmemiş ormanları olduğu söylenir ve insanlar bu ormanları özellikle çamları yerden keserek toprak örtülü evler yapmaya başladıkları söylenir. Çarşamba'yı Lazikiye yani şimdiki Buldan'a bulunduğu yere göç etmesi ile halk huzura kavuşmuş. O zaman için 15'ten fazla ev bulunmaktaymış. Ve gitgide insanlar burada çoğalmışlar, çoğaldıkça aşağı mahallelere yerleşmeye devam etmişler. Güvenlik sebebiyle tarihten de bildiğimiz birçok yerleşim gibi önce tepelere yerleşim başlamıştır.

Çarşamba'yı Lazikiye adının nereden geldiğine dair şöyle söylentiler var; halkı bol don giydikleri için diğer bir söylentiye göre eşkıyalardan kaçarak saklandıkları yeri buldukları için bul da al demişler, başka bir rivayete göre hakikate yakın demekmiş, dağların ve bitki örtüsünün bol olduğu için bolluk anlamında bol dağ ismini aldığından daha sonra Bul daga oradan da Cumhuriyet devrinde ise Buldan'a çevrilip bu isimde karar kılındığı bilinmektedir.

Buldan adına ilk olarak 1530 yılında yazılmış olan "Muhasebe'i Vilayet'i Anadolu Defteri"nde rastlanmaktadır. Bu defterde Lazikiye (Denizli) Kütahya Livası içinde bir kaza olarak gösterilmektedir. Bu kazanın köylerinden biri Kaş-Yenice bucağına bağlı olan ve bugün Buldan olarak bilinen BULADAN/BOLADAN köyüdür. (DOĞAN, 2009).

Buldan'ı ilk buldukları zaman kurulduğu yer balta girmemiş ormanlıkmış. Yeşil Buldan adını da buradan almaktadır. Yabani hayvanlar, meyve ağaçları ile dolu çayır dereleri, bağları yeşillikleri iklim ve tabii şartları bakımından hayvancılıktaki halk buraya göç edip yerleşmiş denir. Anadolu içerisinden yayladan yaylaya gezen Yörüklerin yerleşmesi ile çoğalmış ve etrafa yayılmıştır.

Kâtip Çelebi'nin Cihannüma adlı kitabının 634 sayfasında Denizli ovasından Sarayköy'ün ve şimdiki 2 saatlik yerde olan Buldan adı, pazarı kurulur diye yazılmıştır. Hatta mal pazarı kurulur diye yazılmıştır. Buradan anlaşılıyor ki Buldan'ın dokumacılığı Çarşamba'yı Lazikiye' den beri meşruluğu varmış. (Şen, 1969).

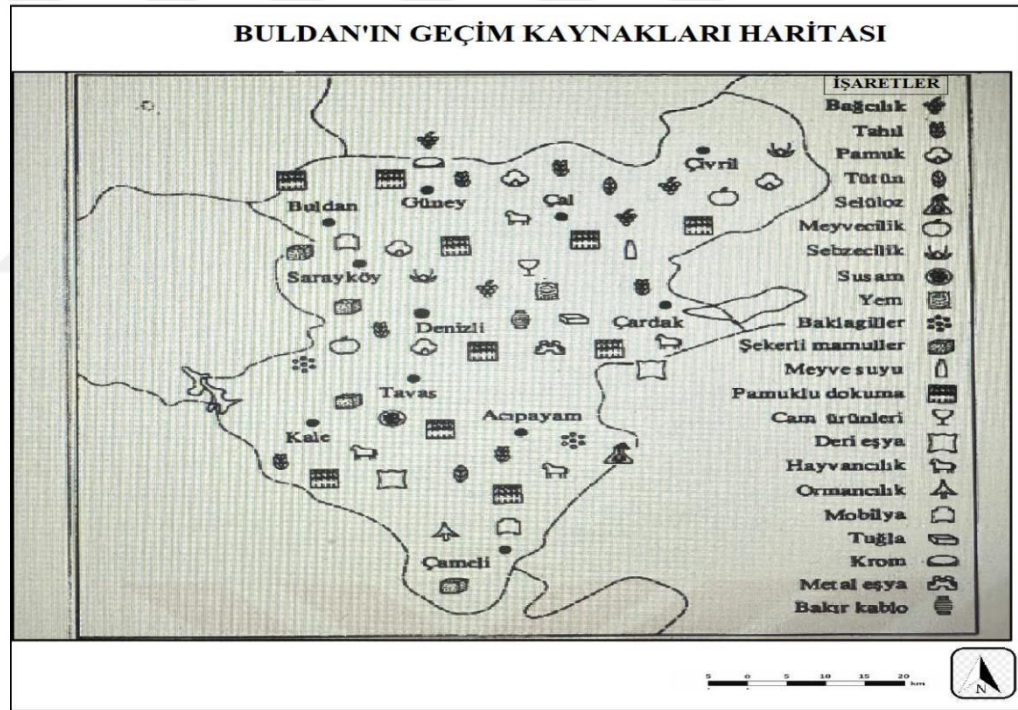
1640'ta başladığı gezilerinde gördüğü yerleri "Seyahatname" isimli eserinde anlatan ünlü Türk gezgini Evliya Çelebi (1611-1682'den sonra), Denizli Livası'nın kazalarından birini Ciharşenbeabad olarak belirtmektedir (Evliya Çelebi, 1982'den aktaran Köşklük, 2001). Sözü edilen yer, geçmişte Baladan ve Ciharşenbe isimleriyle anılan Buldan'dır (Köşklük, 2001).

Çam ağaçları ile dolu bir dağın yamacına kurulmuş olan Buldan gittikçe gelişmiştir. Buldan 1779'da Aydın iline bağlı bucak, 1807 yıllarında yine Aydın'a bağlı ilçe olmuştur.

1883’de Denizli sancağına bağlanmıştır. Milli Mücadele döneminde Yunanlılar tarafından işgal edilen yerleşim, 4 Eylül 1922’de işgalden kurtulmuş ve Cumhuriyet ile birlikte Denizli’nin 1923’de il olması üzerine Buldan Denizli’ye bağlı ilçe olmuştur. Her yıl 4 Eylül tarihinde ilçe de kutlamalar yapılır.

2.3. Ekonomik Faaliyetler

Buldan ilçesinin toplam yüzölçümü 51.800 hektar olarak belirlenmiştir. Bu yüzölçümünün 13.787 hektarı tarım alanları, 346 hektarı mera, 22.400 hektarı orman ve 15.267 hektarı ise tarım dışı arazilerden oluşmaktadır. İlçenin toplam arazi varlığının %43.2’si ormanlarla kaplıdır, %26.7’si tarım alanlarına ayrılmıştır, %1.5’i mera alanlarını içermekte ve %15.5’i tarım dışı amaçlar için kullanılmaktadır. Kullanışlarına göre alan ve arazi bilgileri Tablo 2.9’da yer almaktadır (Gün ve Aksoy, 2006). Genel olarak Buldan’ın geçim kaynakları ise Şekil 2.4’de verilmiştir.

Şekil 2.4: Buldan İlçesinin Geçim Kaynakları.

Tablo 2.9: Buldan İlçesinin Tarım Arazisi Kullanımı.

Kullanım	Ekiliş Alanı (ha.)	Tarım arazileri (%)
Tarla ürünleri	8.207	59.5
Sebzeçilik	1714	12.4
Meyvecilik	495	0.04
Bağcılık	3281	23.8
Zeytin	80	0.006
Nadas	10	0.0007
TOPLAM	13.787	

Kaynak: Gün ve Aksoy, 2006.

İlçede hayvansal üretim yapığı, keçi kılı, kovan arıcılığı, doğal bal ve bal mumu üretimi yapılmaktadır. 2022 yılı hayvansal üretim miktarları, ton cinsinden, Tablo 2.10’da gösterilmiştir.

Tablo 2.10: Buldan İlçesinde Hayvansal Üretim Tonajı.

Hayvansal Üretim	Ton
Yapağı	68,49
Keçi Kılı	8,944
Arılar (Yeni Kovan)	1.582
Doğal Bal	18,984
Balmumu	0,8

Kaynak: TÜİK Hayvansal Üretim.

İlçede tavuk ve canlı hayvan üretimi de ekonomik faaliyetler arasındadır. Tablo 2.11’e bakıldığında, en düşük tavuk sayısı 1995 adet ile 2015 yılında, en çok tavuk sayısının ise 16500 adet ile 2018 yılında olduğu gözükmemektedir. 2022 yılına ait Buldan ilçesinin canlı hayvan üretim miktarları ise Tablo 2.12’de yer almaktadır.

Tablo 2.11: Buldan İlçesinde Tavuk Üretim Sayısı (2022).

Yıl	Tavuk Sayısı
2004	7.500
2005	15.000
2006	6.000
2007	12.560
2008	10.650
2009	6.614
2010	15.000
2011	15.000
2012	14.500
2013	14.500
2014	11.500
2015	2.995
2016	7.000
2017	14.000
2018	16.500
2019	4.500
2020	5.516
2021	7.530
2022	4.294

Kaynak: TÜİK Tavuk Üretimi.

Tablo 2.12: Buldan İlçesinde Canlı Hayvan Sayısı (2022).

Hayvan	Adet
İnek	6231
Düve	1573
Boğa	431
Tosun	1650

Sığır (<1yaş erkek)	1913
Sığır (<1yaş dişi)	1733
At	4
Kuzu	15
Toklu	3688
Şişek	8124
Koyun	20087
Koç	2503
Çebiç	1288
Gezdan	4210
Keçi	6057
Teke	1096

Kaynak: TÜİK Canlı Hayvan Sayısı

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULDAN İLÇESİNİN YEREL KÜLTÜRÜ

3.1. Kültür Nedir

Kültür, bir toplumun veya bir grup insanın sahip olduğu değerler, inançlar, davranışlar, normlar, sanat, dil, müzik, giyim tarzı, gelenekler, ritüeller, yemekler ve diğer ifade biçimlerini kapsayan bir kavramdır. Kültür, insanların birbirleriyle etkileşim halinde oldukları sosyal ortamlarda oluşur ve kuşaktan kuşağa aktarılır.

Kültür, insanların bir toplumda ortak bir kimlik, değerler ve inançlar sistemi oluşturmasına yardımcı olur. Bu kimlik ve değerler, insanların dünya görüşlerini, yaşam tarzlarını, tutumlarını ve davranışlarını şekillendirir. Kültür, insanların nasıl düşündüklerini, neye değer verdiklerini, nasıl iletişim kurduklarını ve nasıl etkileşimde bulunduklarını belirleyen bir rehberdir.

Kültür, somut ve soyut unsurlardan oluşur. Somut kültür, fiziksel olarak gözlemlenebilen nesnel öğeleri içerir, örneğin mimari yapılar, sanat eserleri, müzik aletleri, yemek ve dokuma gibi. Soyut kültür ise dil, inanç sistemleri, etik değerler, mitler, felsefi düşünceler ve gelenekler gibi görünmeyen, kavramsal unsurlardır.

Kültür, toplumun geçmiş deneyimlerine, tarihe, coğrafyaya, iklim koşullarına, ekonomik şartlara, sosyal yapıya, siyasi sistemlere ve diğer çevresel etkilere bağlı olarak şekillenir. Aynı zamanda kültür, sürekli değişim ve etkileşim içerisindedir. İnsanlar arasındaki iletişim, teknolojik gelişmeler, küreselleşme ve göç gibi faktörler kültürlerin birbirinden etkilenmesine ve değişmesine neden olabilir. İnsan canlı bir varlıktır bu sebeple kültür de canlı bir yapıya dinamik bir yapıya sahiptir.

Kültür, insanların kendilerini ifade etmelerini, kimliklerini oluşturmalarını ve bir toplumda bir arada yaşamalarını sağlar. Aynı zamanda kültür, insanların diğer kültürleri anlamalarına, farklılıkları kabul etmelerine ve kültürel çeşitlilikten zenginlik elde etmelerine de katkıda bulunur. Özetlemek gerekirse, kültür, bir toplumun veya bir grup insanın paylaştığı değerler, inançlar, davranışlar ve ifade biçimlerini içeren bir bütündür. Kültür, insanların kimliklerini oluşturmasına, dünya görüşlerini şekillendirmesine ve toplumda bir arada yaşamalarına yardımcı olur.

Kültür: Belli bir yerde, belli bir zamanda yaşayan insanların ortak yaşam tarzı olarak tanımlanır. Bunlar sadece sanat, müzik, edebiyat değil günlük alışkanlıklar, giyim tarzı, yemek türleri, mesken mimarisi, tarla ve bahçelerin şekli, eğitim öğretim yöntemleri, idare sistemleri hepsi kültürü oluşturur. Kültürün ‘bir grup insanın ortak yaşam tarzı’ şeklinde tanımı en sık

rastlanandır. Burada söz konusu grup ya da toplumu özelleştiren onların “yaşam tarzı” olmaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 2016).

Öğrenilen bir davranış olan ‘kültür’, kültürel normlar yoluyla şaşırtıcı bir bütünlükle nesilden nesille aktarılan konuşma, davranış, ideoloji geçirme yolları, teknoloji, değer sistemleri ve toplumdaki öğrenilmiş bilgilerdeki benzerlikleri insanları bir kültür içinde birbirine bağlar ve onların içinde yaşadıkları dünyayı tanıma ve anlamlandırma biçimlendirmelerine yardımcı olur. Kültür dinamiktir; her nesil miras olarak devraldığı kültürü değişime uğratar ve ona yeni öğeler ekler.

3.2. Kültürel Coğrafya Nedir

Kültür, belirli bir zamanda, bir mekânda yaşayan insanların veya topluluğun yaşam tarzıdır (Zimolzak ve Stansfield, 1983’e göre Tümertekin ve Özgüç, 2009:95).

Kültür coğrafyası, coğrafyanın kültürel faktörlerle etkileşimini inceleyen bir disiplindir. Kültür, bir toplumun değerleri, inançları, davranışları, sanatı ve diğer ifade biçimlerini kapsayan geniş bir kavramdır. Coğrafya ise dünyanın fiziksel özelliklerini, yerleri, iklimi, doğal kaynakları ve insan etkileşimini inceler. Kültür demek insan demektir, insan demek mekân demektir. Mekân ise coğrafyanın alanıdır o yüzden kültürü coğrafyadan bağımsız düşünemeyiz.

Kültür grupları ve toplumun mekânsal işleyişi bakımından mekânsal çeşitlilikleri inceler; dil, din, ekonomi, yönetim ve diğer kültürel olguların bir yerden diğerine, değişime ya da aynı kalma yollarının tasvir ve analizi üzerinde durur. Bununla birlikte, birey olarak insanın kültürel bakımından önemsiz ve güçsüz olduğu yanlışına da düşmemek gerekir. İnsanların yaşam tarzı düşünme ve uyguladıkları davranış biçimleri belli bir mekânla ilgili olduğu için coğrafya kültür ile ilgilenir.

Kültürel coğrafya, coğrafi bölge ve mekânların kültürel özelliklerini, dağılımını, değişimini ve etkileşimini inceler. Coğrafi faktörler, bir bölgenin iklimi, topoğrafyası, doğal kaynakları, su kaynakları ve tarım potansiyeli gibi unsurlarıdır. Bu faktörler, bir toplumun kültürel ifadelerini etkileyebilir.

Kültürel coğrafya aynı zamanda dil, din, gelenekler, sanat, mimari, müzik, dans ve diğer kültürel ifadelerin coğrafi dağılımını ve değişimini inceler. Bir bölgedeki dil ve din gibi unsurlar, o bölgenin kültürel kimliğini belirleyebilir. Örneğin, bir coğrafi bölgede farklı etnik gruplar veya göçmen topluluklar yaşadığında, bu durum bölgenin kültürel çeşitliliğini artırabilir ve farklı kültürel ifadelerin ortaya çıkmasına neden olabilir.

Kültürel coğrafya, küresel etkileşimlerin ve küreselleşmenin kültürel değişime nasıl katkıda bulunduğunu da inceler. Küreselleşme, iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, ulaşım

imkânlarının artması ve ekonomik entegrasyon gibi faktörlerle birlikte kültürel ifadelerin yayılmasını hızlandırabilir. Örneğin, popüler kültür ürünleri (müzik, film, moda vb.) küresel ölçekte yayılarak farklı coğrafi bölgelerde benimsenir ve yerel kültürler üzerinde etkileri olabilir. Küreselleşmenin olumsuz sonuçlarından biri de yerel kültürlerin yok olamaya başlamasıdır.

Ayrıca, kültürel coğrafya, mekânın kültürel anlamda nasıl şekillendiğini ve kültürel anıtların (örneğin, tarihi yapılar, anıtlar, miras alanları) korunmasını ve yönetimini de ele alır. Bu, bir bölgenin turizm potansiyeli, kültürel mirası ve kimlik oluşumunu da içerir. Çalışma sahamızın en büyük kültürü olan Buldan bezinin geçmiş yıllardan gelerek korunması, gelişmesi ve daha da geliştirerek adını duyurması bu kültürünü hem işe hem turizme çevirmiştir. Buldan 14 Mayıs Caddesi gelen turistler açısından büyük ilgiyle karşılanıyor çünkü bu cadde yol boyunca dokumaların, ev tekstilinin, çeyiz, giysilerin satıldığı özel el dokuma caddesidir. Kültürü güzel bir turizm potansiyeline çevirmiştir.

3.3. Buldan Kültürü

3.3.1. Geleneklerimiz (Düğün, Mevlit ve Çocuk Oyunları)

3.3.1.1. Düğün

Buldan'da düğün çok sevilir ve çok önem verilir. Hatta büyüklerin dediğine göre şöyle bir söz varmış; düğün gökyüzünde olsa Buldanlılar gökyüzüne merdiven koyar yine de gider, diye. Eski zamanlarda genellikle kız beğenme düğünlerde olurmuş. Buldan'ın kız düğünü erkek düğünü ayrı yapılmış. Kız düğününe yalnızca kadınlar ve daha genç kızlar katılır, erkekler düğüne katılmazmış. Ama bekâr erkekler düğün yerini iyi gören bir yere saklanır, oradan kendilerinin beğendiği kızları izlerlermiş. Kız da onu isterse ailesine haber gider, kız istemeye gidilirmiş. Sonra düğün gibi nişan yapılmış çünkü böyle şeylere çok önem verilirmiş. Ki hala öyle. Hatta nişanlıyken tarih 4 Eylül yani Buldan'ın kurtuluşuna denk gelirse oğlan evi kız evine oğlak gönderirlermiş hediye olarak.

Sıra düğüne geldi mi düğünler genellikle güz mevsiminde yapılmış çünkü kışın bolluğuna inanılmı. Yaşın uzun düğünün güzün olsun, lafı buradan gelirmiş ama günümüzde durum tam tersidir. Günümüzde daha çok yaz mevsimi düğün olur ve kız erkek karışık şekildedir.

Okuduğum ve öğrendiğim kadarıyla önceden düğünlerin kışın olmasının bir sebebi de yaz sonuna doğru para eden dokumacılık sayesinde ele geçen para kazancının daha fazla olmasımı ve bu sayede kolaylıkla düğünlerini yapabiliyorlarmış. Ama günümüzdeki durum dokumacılık mesleğinin eskiye oranla yavaş yavaş önemini ve kazancını yitirmesi sonucu

insanların daha çok memur ve başka işlerde çalışmalarıyla elde ettikleri kazançlar var. O yüzden düğünün ne zaman olacağına artık dokuma getirisi karar vermiyor.

Düğün hazırlıklarında oğlan tarafı düğün için çalgı tutar, bir gün önceden keşkek dövülmeye başlanırmış. Günümüzde hala düğünlerin vazgeçilmez bir yemeği olan keşkek için hazırlıklar bir gün önceden başlar. Keşkek taneleri düğünden önce dibekte dövülerek hazırlanır. Düğün kısmına geçtiğimizde ise düğün genellikle cumartesi olur. Düğün olmadan önce sabah hem cumartesi hem de pazar günü yemek verilir. Bizde onlara oku götürürüz düğün yapan kişiye oku dediğimiz ev ihtiyaçları götürülür. Kız evinde çalgı ile başlar. Akşam dokuza doğru oğlan evinin gelmesi ile birlikte kına yakılır. Birlikte bir iki saat oynanır. Oynadıktan sonra oğlan evi gider kız evi kendi kalır. Pazar günü ise oğlan evinde veya oğlan evinin tuttuğu bir mekânda balo olur. Ve düğün bu şekilde 2 gün sürer ve biter.

Eskiye baktığımızda ise oğlan düğünü cumartesi günü öğleden sonra davulcuların gelmesi ile başlarmış. Tam çalgı denilen saz ekipleri gelir, nefesli çalgılardan klarnet temel enstrümanlarını oluşturulmuş. Eskiden klarnet çalgıcıları içinde Kadir Usta en meşhurlarıymış. Meydan boş kaldığında klarnetiyle boduk diye bayraktarı çağırıldığı olurmuş. Düğünü idare eden kişiye ise bayraktar deniyormuş. Sırayla hangi oyun oynayacakları onun tarafından belirlenirmiş ve ona göre oynarlarmış. Şu an bu geleneğimiz pek de kalmış değil. Her düğün gibi gelin ve damat dans ederler daha sonra oyunlarını oynarlar ve düğünü yöneten bir bayraktar yoktur. Ama eskiden kalan ve hala daha olan bir geleneğimiz olan para çevirme geleneğimiz var. Oyun oynayan kişi daha iştahlı daha güzel oynasın diye, davulcular daha da güzel çalsın diye başında para çevrilir ve yere para yere saçılır düğünlerimizde genellikle; Ankara havası, roman havası, dokuz sekizlik ve en sonda Buldan Zeybeği ve Kerimoğlu Zeybeği diye adlandırdığımız zeybekler ile bitirilir. Eskiden gelen Zeybek oyunlarımızdan, sepetçi oğlu, halay hala düğünlerimizde çalmaya ve tabi ki oynamaya devam etmektedir.

3.3.1.2. Mevlit

Buldan halkımız çok sosyaldır. Eskiden de bugün de her vesile ile toplanmaya bir araya gelmeye özen gösterirler. Bu toplanma vesilelerinden biri de mevlit okutmaktır. Çocuk doğduğunda, sünnet olduğunda, askere gittiğinde, düğün zamanlarında ve hayır yapılırken hep mevlit okutulur. Mevlit yemekli de olur yemeksizde olur ama yemeksizde helva ve şerbet dağıtılır. Ardından ilahiler okunur.

3.3.1.3. Çocuk Oyunları

Eskiden mahallenin bütün çocukları sabahtan akşama kadar sokakta oynarmış. Oyunların mevsimi varmış. Mazı denilen bir oyun genellikle yazın oynanırmış. Sonbaharda

Çelik- kötek, bayrak uçurtma; kışın ise kazık oynanırmış. Diğer oyunlar ise: kral dondu, kazan patladı, tak tak, kaçmaz, top, çember gibi adını yeni duyduğum oyunlar varmış.

Günümüzde modernleşen hayatla birlikte eskiye oranla artık çocukların çok fazla sokakta oynadığını görmüyoruz. Bu saydığım oyunların çoğunu oynamadım, bilmiyorum bile ama şu zamana oranla ben çocukken daha çok dışarıda oynardım. Ama gün geçtikçe çocuklar evde bilgisayar, televizyon ve internet başına oturmaya başladığından beri dışarıda oynayan çocuk sayısı azaldı. Maalesef bu geleneklerimiz yavaş yavaş burada da kaybolmakta. Şimdi birkaç tane eski oyunlarımızdan örnek vereceğim.

Çelek-kötek oyunu: ebe ortaya bir taş diker ve dörder beşer kişilik takımlar oluşturulmuş. Büyükçe bir sopa yani kötek ve daha ince küçük bir çelek ile oynanırmış. Oyunun etapları şu şekildeymiş; kumru, el, uç, bel, taş, dik, pot imiş. Kötek ile onluk ölçü sonuna bir diğer aşamaya geçilirmiş. Sayılar normal sayıymış ama dokuzdan sonra 10 demezmiş. Dıkız denirmiş, yani yedi sekiz dıkız. Sonra bir el iki üç diye devam edermiş. Bitince bir bücür olurmuş yenilen takım elemanları diğerlerinin sırtında belli bir yere kadar taşınmış.

5 taş oyunu: genellikle iki veya üç kişi ile birlikte yerden taş toplayıp önce birini havaya atıp tutup daha sonra oyun geliştikçe 2 tanesini 3tanesini şeklinde taşları atıp tutmaya dayanan bir oyunmuş ve taşı düşüren olursa sıra diğerine geçiyormuş. Şimdiki nesil ise küreselleşen dünyada herkesleşen bir nesil...

3.3.2. Buldan Yemekleri

Buldan ilçesinde de diğer yerler gibi geleneksel yemeklerin yanı sıra bölgesel yemekleri de gelişmiştir. Genel olarak kategorileştirildiğinde yemekler; çorbalar, ana öğün yemekleri, börekler, katmerler, çörekler, tatlılar, turşular ve ekişler ana başlıkları ile gruplandırılabilir (Seyrek, 2016).

Ana ve alt başlıklar halinde Buldan'daki yiyeceklerin listesi aşağıdaki gibidir:

Çorbalar:

- Tarhana çorbası
- Börülce çorbası
- Bulgur çorbası
- Mercimek çorbası

Ana Öğün Yemekleri:

- Patlıcan-soğan (Balcan-soğan) aşı
- Keşkek

- Patlıcan-biber dolması
- Yaprak sarması
- Göce aşısı
- Yeşil mercimek yemeğı
- Közleme patlıcan ekşilemesi
- Börölce terturlaması
- Hamur dolması
- Ekmek dolması
- İçi domatesli bulgur aşısı
- İmam bayıldı
- Karnı yarık
- Fasulye yemekleri
- Teğek aşısı
- Erişte
- Göveç
- Alandız kebabı

Börekler, Katmerler, Çörekler:

- Bazlama
- Yufka dürümü
- Yoğurtlu, otlı, peynirli bükmeleler
- Çağla dürümü
- Katmer
- Kapanç çöreğı
- Darı çöreğı (kaydırka)
- Mayalı çörek

Tatlılar:

- Pekmezli kabak tatlısı
- Pestil
- Gün balı
- İncir tatlısı

Turşular ve Ekşiler:

- Kırmızı biber dolma turşusu
- Biber turşusu
- Sirke-marul
- Erik ekşisi
- Nar ekşisi
- Koruk ekşisi

Ana öğün olarak en sevilen Buldan yemeği patlıcan-soğan (balcan-soğan) aşıdır. Hazırlanışı ise şu şekildedir:

Patlıcanlar közlenir ve soğanlar doğranıp az bir yağda kavrulur. İçerisine küp küp doğranan domatesler ve biber katılır. Hepsi bir tabağa alınır. İçerlerine nar ekşisi veya goruk ekşisi dökülür. Ve yemeğe hazırdır. Son derece pratik bir yemektir. Yanında yufka ile dürünüp veya boş yenir.

3.4. Buldan Ağzı

3.4.1. Çulfalık Terimleri

Çulfalık terimi, genellikle tarım, çiftçilik veya dokumayla ilgili kullanılan bir terimdir. Bu terim, yapılan iş sürecinde kullanılan bir aleti, ekipmanı veya durumu ifade eder. Buldan ilçesindeki çulfalık terimleri ise aşağıdaki gibidir:

- Azlık: Elemeyle takılan bir birimlik iplik turası.
- Atkı: Bez dokunurken enlemesine araya giren iplik.
- Ayakcak: Tezgahın alt kısmında ayakla basılan tahta parçaları.
- Boynuz: Kol alma işleminde kullanılan demirden yapılmış alet.
- Civil: Ağzılıktan küçük bir iplik turası.
- Çağ: Çözüde kullanılan tahta veya camdan.
- Çıkırık: Çağ ve masır sarmaya yarayan alet.
- Çift düzenden çağ sarmak: bir Çıkırık da iki çağ birden sarmak.
- Çözü: Yumak yapmak için çağdan yumağa ipliğin aktarılması.
- Çulfa: Dokumacı.
- Darak: İpliğin açılıp kapanmasını ayarlayan düzenek.
- Dem: Yumakdan gelen ipliği tarağa taşıyan düzenek.
- Dipçik: Elemlenin geçtiği yer.
- Dipçik taşı: Dipçiğin tutturulduğu kalınca, sağlam ve ağır taş.
- El ağacı : Semlini çevirerek işlenen malın dolanmasını sağlayan alet.

- Elemlle: Üzerine iplik geçirilen, kendi etrafında dönerek masır veya çağ sarmaya yarayan alet.
- Garçov değneği: Sırık koymak için çatal değnek.
- Gelip: Beş ağızlıktan oluşan iplik turası.
- Gerim: Yumaktan tepeye kadar olan kısım.
- Haşıl: İpliği sağlamlaştırmak için yapılan unlu muamele.
- İplik güsüğü: Üstübü.
- Kuru yarım: Has ipekten dokunmuş yarım.
- Masır: Masura.
- Mekik: dokuma tezgâhlarında kullanılan bir araçtır.
- Mırık: Tezgâhın düzeni sağlayan alet.
- Nezik üslük: İnce tül bent.
- Selmin : Dokunan bezlerin dolandığı yer.
- Tagga : Mekin yuvası.
- Tefe: Önü arkaya gidip gelerek ipi sıkıştırmaya yarayan alet.
- Urup: Aslında sekizde bir anlamına gelmesi gerektiği halde dörtte bir anlamında kullanılmaktadır. Bir grup iplik bir paket ipliğin dörtte biridir.
- Yumak: Dokuma dokunmak için ipliğin çözülerek bir araya getirip top şeklini alması.

Şekil 3.1: Çulfahk Aleti.

Şekil 3.2: Çağ ve Masır Sarmaya Yarayan Alet.

3.4.2. Buldan İlçesi Terimleri

- Allah korkusu: Deprem

- Çift düzenden çağı sarmak: Çok gürültü yapmak.
- Kuru yarım: Has ipekten dokunmuş yarım.
- Nezik üsluk: Çok ince tül bent.
- Çingene çemberi: Bir tür baş bağlama biçimi.
- Kapının sövesi: Kapının arkasına kapının açılmasını önlemek için konulmuş olan sağlamca tahta ya da odun parçası.

3.4.3. Buldan İlçesinde Kullanılan Atasözleri

A

Acıyan yerin ayrı, acıkan yerin ayrı: İnsan ne kadar acı çekiyor olsa da yemek yemek bir ihtiyaçtır.

Ah başım vah başım; varsa dırnağın gaşı başım: Kimseden fayda yoktur. Kendi olanaklarını hareket et.

Anam anam dediğin bu kel karı mıydı: Bir konuda hayal kırıklığına uğradığını anlatan bir söz.

Anadan olur buzağı; sallanır çamın gozağı: Herkes aslına çeker, aslına benzer.

Anamın öldüğüne dayandım da “Emir Allah’ın demelerine dayanamadım: Bazı durumlarda olaylar ve olgulardansa onların dile getirmesi; söylenmesi bizi daha çok üzer.

Ak köpeğin pamuk bazarına zararı vardır: Yıllar sonra ekonomistlerin icat ettiğini sandıkları piyasa ve arz-talep dengesi kuralını yıllar önce Buldanlıların bildiğini gösteren bir atasözü piyasada arz fazla olursa fiyat düşer anlamında kullanılmıştır.

B

Babanın bayraktar olması kar etmez: Akraba ve yakınlarının önemli kişiler olması ve başarılı işler yapması insana bir değer katmaz. İnsan kendi yapıp ettikleriyle değer kazanır.

Ben demek kör şeytan: İnsanın kendini önemsemesi ve benlik bitmesi iyi bir şey değildir. Bunu insana yaptıran şeytandır bencillikten uzak durmak gerekir.

Bir çiğnen sakızın varsa ustaya çiğnet: İşini gördürmek için mutlaka o işin ustasına başvur.

Bohça da kumaş eskimez: Yorulmadan hayat sürenler kolay kolay yaşlanmaz.

Bulut gider Aydın’a, değişir işine kaydına: Bulutlar Aydın’a doğru yöneldiklerini arkasında yağmur gelecek demektir. İşlerini ona göre düzenle.

Ç

Çakal bakmış bakmış, üzüksüz bağın yakışığı yok, demiş: Her yer insan varken güzeldir ve değerlidir. İnsansız hiçbir yer güzel ve şenlikli değildir.

Çalma kapımı, çalarlar kapını: Her şeyin karşılıklı olduğunu, birbirine zarar versen senin de zarar göreceğini anlatır.

D

Devenin üstünde insanı kuduz dalar mı dalar: Tehlikenin nereden geleceği belli olmaz. Her ihtimali düşünüp tedbirli olmak gerekir.

Düş olmayınca iş olmaz: Düşlerin insan yaşamında büyük önemi vardır. Çoğu kez insanlar geleceği rüyalarda görürler

E

El eli yür, elde kaldırır yüzü yür: Sen başkalarına yardım edersen başkaları da sana yardım eder. Yardımlaşmak iyidir.

Elin ekmeği kanlı olur: Silebilen yer silemeyen yiyemez: başkasından yardım beklemek zor iştir. Herkes bunu yapamaz. Özellikle onurlu insanları bu beklenti çok zor gelir.

Et iken yiyip kemikken silki vermek olmaz: İyi durumda iken yararlandığımız birinden ya da bir şeyden daha sonra kötü durumda olunca vazgeçmek olmaz. Değer bilir, kadirşinas olmak gerekir.

G

Gayrak düz daştan, geçim iki baştan: Evlilikte geçinmek için kadın ve erkeğin ikisinin de sorumluluk sahibi olması gerekir. Yalnızca birinin gayreti ile evlilik yürümez.

Gezmenin adı yoğunculuk: Gezmeye gitmek bir anlamda yorulmaya göze almak demektir.

Gizli yüğüren eşkine doğurur: Büyük bir gizlik içinde dahi yapılsa gerçekler eninde sonunda ortaya çıkar: hiçbir şey gizli kalmaz.

Güzellik ekmeği dürülüp yinmez: İnsanın diğer bazı meziyetleri de olmalı. Yalnızca güzellik bir işe yaramaz.

H

Ha etinden yemişsin ha suyundan banmışsın: Bir meseleye bulaşınca az ya da çok fark etmez. O meseleye dahil olmuş sayılırsın.

Hamsin zemherinden kemsin : Zemheri (karakış) en soğuk dönemdir. Buna karşılık hamsin döneminde daha soğuk günler görülebilir.

Her gördüğünü bülbül sanma, kimi mastankaredir: Görünüşe aldanmamak gerekir.

İ

İki el bir boğazdan kalmaz: İnsan nerede olsa, nasıl olsa karnını doyuracak bir imkan mutlaka bulur.

K

Kavgasız baş kuru kaba benzer: Aile içinde karıkoca arasında ufak tefek tartışmalar bilir bunlar evliliğin tuzu biberidir.

Kırk yaddan bir bilgiç: Tanımadığın yüzlerce kişinin sana bir yararı olmaz. Bunun yanı tek bir tanıdık bile çok yararlı olur.

N

Nerede Çalgı orada kaldı: Üzüntü bırakıp yaşamaya bak. Bunun için nerede neşeli bir yer varsa oraya gidip eğlenmene bak.

S

Su içerken ilan bile ellemez: Zor durumda olanları o durumda kurtuluncaya kadar zarar vermemek bir insanlık kuralıdır.

T

Tovuğum dovurmazsa dovurmasın; İbiği kırmızı olsun: dış görünüşün her şeyden önemli olduğunu anlatan bir söz.

U

Usta maymun bir bak istemez: Deneyimli kişilerin kendisine laf söyletmeden gerekeni yaparlar.

V

Vardığın yer garannıksa gözünü yumuver: Çevreye uyumu çok iyi anlatan bir atasözü olsa da bu düşünce itibar etmek pek doğru değildir. Vardığın yer karanlıkta orayı aydınlatmak için çareler aramak daha iyidir.

Y

Yalnız elin sakatlısı olmaz: Desteksiz hiçbir iş yapılamaz.

Yürük at yemini kendi arttırır: Çalışkan ve başarılı kişilerin kazançlı olması doğaldır.

3.4.4. Tekerlemeler

İlçede en çok bilinen tekerleme şu şekildedir:

Oooooooooo

Ooomooo makara

Kalk gidelim yukara

Yukarı bucak yıkılmış

Yaptıralım bir oda

3.4.5. Anlam Kaymasına Uğramış Sözler

Bardak: Testi.

Takva: Dinin emirlerini yerine getiren günden sakınan anlamına geldiği halde Buldan'da farklı anlam kazanmış ve saf akılsız anlamında kullanılmaktadır.

Yedek: Cezve.

Sikke:(Eskiden kullanılan madeni para anlamına geldiği halde) Hayvanların bağlandığı ucu sivri demir çubuk.

Yörük: Göçer anlamına gelmekte ise de Buldan'da köylü anlamına kullanılmaktadır.

3.4.6. Haftanın Günleri

Buldan'da, günler normalde söylendiği gibi söylenmez. İlçede ağza uygun kelimeler türetilmiş ve günler Grey, Gretesi, Salı, Güzün baza (mal bazarı), Baza (Buldan pazarı), Cuma, Eene olarak ağızlarda yerini almıştır.

3.4.7. Yöresel Türküleri

Eklemedir Koca Konak

Türkü radyolardan çalındığında Aydın yöresinden derlenmiştir diye söylenir. Ancak türkünün kaynağının Buldan olduğunu yaşayan kişilerde doğrulamaktadır. Türkiye'de asıl derleyen Naci Öncel'dir. Buldanlı müzisyenlerden Kemal Kazdağlı, Ahmet Yamacı ve Ekibi Aydın'a geldiğinde kulise gidiyor ve şöyle bir Budan türküsü var diyerek türkü dinletiyor. Türkü orada teyp alınıyor. Bu nedenle Aydın yöresinden derlenmiştir diye söylemiyorum ama asıl kaynak Buldan'dadır.

Eklemedir koca konak ekleme (aman aman)

Nazlıda yarım yine geldi aklıma

Nasıl edeyim başımdaki sevdaya (aman aman)

Aman aman dostlar yoldan geldim yorgunum

Orta da boylu bir güzele vurgunum

Bizim bağın menekşesi al olur

Alem de sevdiğine de yanar kül olur

Sevdiğini alamayan deli olur

Haydi haydi gidelim aynalı kavağa üçümüz

Tazede şeftalidir bizim yükümüz

Bizim bağa gider iken serhaya

Çektiler kolumdan beni tenhaya

Nasıl edeyim başımdaki sevdaya

Aman aman dostlar kabir de bana dar gelir

Bu gençlikte ölüm bana zor gelir

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULDAN İLÇESİNDE DOKUMACILIK

4.1. Dokumacılık

Geçmiş çok eskiye dayanan dokumacılık, tezgâhlarla birlikte daha da gelişim ve çoğalma göstermiştir. İlk olarak el tezgâhı denilen basit tezgâhlarla başlanan dokumacılığın tarih geçtikçe gelişimi ve tezgâh araçlarının gelişimi büyük değişikliklere uğramıştır. Değişikliklere ve gelişime uğradıkça dokumada büyük ölçüde gelişmiştir. Dokumacılık insanlık açısından çok önemlidir. Dokuyarak birçok insani ihtiyacımızı karşılayabiliriz. İnsanlar avcılık ve toplayıcılığa dayalı bir yaşam sürdüğü Paleolitik ve Mezolitik dönemlerde bile örtünme ihtiyacını avladığı hayvan derilerinden karşılıyormuş. Yalnızca örtünme isteğinden değil zaman içinde iklim koşullarının değişmesi insanlara giyebilecekleri daha uygun bir giysi aramaya yönlendirmiştir.

Dokuma, ipliklerin bir araya getirilerek kumaşın oluşturulduğu bir tekstil üretim yöntemidir. Bu yöntem, birçok kültürde yaygın olarak kullanılmış ve geliştirilmiştir. Dokuma, kumaşların üretimi için en eski ve temel yöntemlerden biridir. Dokuma işlemi, ipliklerin düzenli bir şekilde birbiri üzerinden ve altından geçirilerek oluşturulan bir yapıyı ifade eder. İplikler, örme işlemine kıyasla çaprazlamasına kullanılır, bu da dokumaya karakteristik bir desen ve dayanıklılık kazandırır. Dokuma, iki temel iplik grubunun kullanılmasıyla gerçekleştirilir: atkı iplikleri ve çözgü iplikleri. Atkı iplikleri, kumaşın genişliği boyunca yatay olarak geçirilirken, çözgü iplikleri kumaşın uzunluğu boyunca dikey olarak geçirilir. Bu ipliklerin kesişim noktaları, kumaşın oluşumunu sağlar.

Dokuma, elde veya mekanik dokuma tezgâhları kullanılarak gerçekleştirilebilir. Geleneksel yöntemlerle elde dokuma genellikle daha karmaşık ve detaylı desenlerin üretimi yapılırken, mekanik dokuma daha hızlı ve büyük ölçekli üretim için tercih edilir.

Dokunmuş kumaşlardan M.Ö. 6500 yılında kullanıldığına dair arkeolojik buluntuların var olması, iki iplik sistemi ile tekstil yüzeyi oluşturma yöntemi olan dokumacılığın günümüzden en az 8000 yıl kadar öncelerinde de bilindiğini ortaya koymaktadır. (Başaran, 2006). Neolitik yani taş devrine ait olan ve karbonlaşmış halde bulunan eski dokuma kumaşları yurdumuzda yapılan kazılarda da rastlanmıştır. Aslında gerçek dokumanın en basit formu eğitme işlemi dediğimiz, kısa lifleri ipliği dönüştürmeyi öğrenmeden önce insanların parmaklarıyla uzun lifli bitkileri birbirine aynı bir saç örgüsü gibi birbirlerine eğmeleridir.

Çatalhöyük'te yapılan kazılarda yanmış mezarlar da karbonlaşmış halde bez parçaları ele geçmiş ve yapılan incelemeler sonucunda bunların yün cinsi benzerine ait olduğu

saptanmıştır M.Ö. 7500 yıllarında (Başaran, 2006). Orta Asya ve Türklerde 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında Orta Asya yapılan kazılarda Mezopotamya ve Mısır'ın bilinen en eski uygarlıklarını yaratmış olan halk, bir takım ilkel nitelikte birçok eser bırakmış olduklarını ortaya çıkarmışlardır. M.Ö. 4500 ila M.Ö. 9000'lere rastlayan kuzey Kurgan olan birinci Anal kültüründe örme sanatının varlığını gösteren birçok eser ortaya çıkmıştır. (Başaran, 2006). Bu kültürden çıkan örmeler Türkmen el işlerinde görülen örmelere de çok benzemektedir. Anav harabelerinde birçok eserler bulunmuştur. Tahıl öğütmek için taştan yapılmış el değirmenleri, kerpiçten evler, iplik bükme aletleri, kilden çanaklar çömlekler, küçük insan ve hayvan heykelleri de bulunmuştur. (Başaran, 2006).

Çalışma sahasının bulunduğu yerler tarih kısmında da anlatıldığı gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Romalı halkın da dokumasından yazılı eserlerde söz edilir. Bir etkileşim içinde yapılan dokuma yerel kültürlerinde katkısıyla daha çok gelişmiştir. Ama yine de Türk kültürümüzün dokumalarından birçok farkları vardır:

1. Köken: Roma dokuması, Roma İmparatorluğu dönemine kadar uzanan ve esas olarak antik Roma kültüründe gelişen bir dokuma geleneğini ifade eder. Türk dokuması ise Türk halkının tarih boyunca geliştirdiği dokuma geleneğini temsil eder.
2. Dokuma Tekniği: Roma dokuması genellikle dikey dokuma tekniği kullanılarak üretilirken, Türk dokuması çoğunlukla yatay dokuma tekniği ile yapılır. Bu, her iki dokuma türünde de farklı örgü yapılarına ve desenlere yol açar.
3. Kullanılan Malzemeler: Roma dokumasında genellikle yün, keten veya ipek gibi doğal lifler kullanılırken, Türk dokuması genellikle pamuk ipliklerle yapılır.
4. Desenler ve Süslemeler: Roma dokumasında genellikle geometrik desenler, bitki motifleri ve mitolojik figürler gibi çeşitli desenler kullanılır. Türk dokumasında ise kendine özgü desenleri vardır.
5. Kullanım Amaçları: Roma dokuması genellikle giyim ve süsleme amaçları için kullanılırken, Türk dokuması hem giyim ve ev tekstili ürünlerinde kullanılır. Örneğin, Türk dokuması halılar, kilimler, yastıklar, bornozlar, havlular ve diğer ev tekstili ürünlerinde sıkça görülür.

Bu farklarla birlikte, Roma dokuması ve Türk dokuması her ikisi de kendilerine özgü güzelliklere ve kültürel değerlere sahip olan zengin dokuma geleneğinin örnekleridir. Her biri, tarih boyunca kendi bölgelerindeki kültürlerin ve yaşam tarzlarının bir yansıması olarak şekillenmiştir.

Türkler; İlk Türk vatani olan Orta Asya özellikle verimli alanlarını oluşturan batı ve Doğu Türkistan Türklerin anavatanlarının tarihi Anav kazılarında daha da eskilere gitmiştir.

Türk tarihi yazılı kaynaklar dışında kazılarla da ele geçirilen buluntularla çok eski dönemlere gidebilmektedir.

Sovyet Arkeoloğu S.V Kiselev'in 1935'lerde Altay Dağları'nda yapmış olduğu kazılarla M.Ö. IX-VII. yy. ait Türk mezarları ortaya çıkarmıştır. Kuray kasabalarına civarında bulunan 23 kurgandan (Taş höyük) özellikle en önemlilerinden biridir. Bunlardan birincisi Kuray kurganlarındaki mezarlardır. Bu mezarlarda halkın yanına altın küpeler, ipek kumaşlardan yapılan elbiselerin kalıntıları bulunmuştur. Bunun bir sebebi ahiretten sonra yaşamaya olan inançtır. Ama bu kazılardan de görüyoruz ki yün kumaşlardan yapılan elbiseler eski zamanda bile vardır. Kuray kurganındaki yün kumaşının Türk dokumalarına ait olduğu kesindir.(Büken,2005).

Eski Türk yaşayışını M.S. 11. yüzyıla kadar korumuş olan Hazarlar da Göktürkler de olduğu gibi çadır sanatının ileri olduğu görülmektedir. Hazarlardan bir savaş sırasında Arapların eline geçen arabalı çadırın her tarafı halılarla kaplı olup, içinde altın ve ipekle yapılmış örtüler bulunmaktadır. Yine Hazar Hakanlarına ait mezar odalarında altın dokumalı ipek örtüler bulunmuştur. Uygurlar yün ipek dokumacılığın yanında pamuk ve ketende kullanmışlardır, bu kumaşlar bazen ticarete para yerine kullanılmıştır.

Eski çağlardan beri Anadolu'da dokumaları ile ün yapmış kentler çoktur. Hitit tabletlerindeki tüccar mektuplarında, Anadolu'nun yün ve keten dokumalarından bahsedilmektedir. Batı Anadolu kentlerinin "Kral Yolu" üzerindeki Gordion, Sart, Milet, Teos, Kolofon, Efes ve Laodikya gibi birçok kent dokumaları ile ün yapmışlardı. (Uğurlu ve Uğurlu, 2006). Arkeoloji M.Ö. 6000'den beri Anadolu'da dokumacılığın bilindiğini kanıtlıyor.

Batı Anadolu da kentler dokumaları yanında, koyunları, yünleri ve işlemleri ile de isim yapmışlardı. Herodot, Strabon yazılarında, Hierapolis, Apollonia, Laodikya gibi Batı Anadolu kentlerinin dokumalarından bahsetmişlerdir. Bu yazılardan "Laodikya" adında eni dar bir dokumanın yapıldığı öğrenilmektedir. Strabon ise "Hierapolis (Pamukkale) sularının olağanüstü bir özelliği vardır ki o da boyaların canlı rengiydi ve suda, köklerle boyanarak yıkanan yapağı, aşı boyası tohumu veya erguvan kızılı olduklarını" öğreniyoruz. (Uğurlu ve Uğurlu, 2006). Günümüzde bile tekstil boyacılığında, canlı renkler elde etmek amacıyla, çok az uygulanan yapağı boyama yönteminin o dönemlerde yörede yapılmış olması çok ilginçtir. Günümüzde kök boya dediğimiz, akmayan solmayan ve sağlam olması için en çok tercih edilen boyadır.

4.2. Buldan Bezi ve Dokumacılık

Dokuma, kültürel kimliklerin önemli bir parçasıdır. Birçok bölge, dokuma geleneği ve tarzıyla tanınır. Her bir kültür, kendi renklerini, desenlerini ve tekniklerini kullanarak benzersiz bir dokuma geleneği geliştirmiştir. Örneğin, Türkiye'nin Buldan ilçesi, ünlü "Buldan bezi" olarak bilinen el dokuması kumaşlarıyla tanınır. Bu dokumalar da bölgenin kültürel kimliğini yansıtan geleneksel desenler ve renkler kullanır.

Dokuma, sadece tekstil üretimi için değil, aynı zamanda sanatsal ve dekoratif amaçlar için de kullanılır. El dokuması kilimler, halılar, kıyafetler, çantalar ve diğer el sanatları ürünleri gibi birçok farklı nesne dokuma yöntemiyle üretilir.

Bugün, dokuma teknikleri modernize edilmiş ve endüstriyel ölçekte üretim yapılmaktadır. Ancak geleneksel dokuma yöntemleri hala yaşatılmakta ve kültürel mirasın bir parçası olarak değer görmektedir.

Buldan dokumacılığında çok eskiye dayanır. Türkler kendi ihtiyaçlarını dokunmaya Çağış'ta (Çarşamba'yı Lazikiye) de devam ettirip uygarlıkların yayılmışlardır. Yün ve kolları eğilerek iplik yapmışlardır. Asıl dokumacılığın gelişmesi ise Türklerin Tripolis ve Hierapolis'e yerleşmeleri ile başlamıştır. Pamukkale'deki sıcak su şaşkın boyayı has (kök boya) yaptığı için bu çevre dokumacılığın beşiği olmuştur. İşte coğrafyanın, yapının sunduğu imkânları kullanmışlardır.

Selçuklu Türklerinin yönetimine giren Buldan 1097 yılında Antik Tripolis'in yerine Buldan, Laodikyanın yerine Denizli kentleri kurulmuştur. 13. yüzyıldan itibaren Buldan yöresinde Oğuz aşiretleri yoğunlaşmıştır. Buldan tarihi kısmında da anlatıldığı gibi 1305 yılında yörenin hâkimi Germiyanoglu Yakup Bey'dir. 1335'te Aydın Oğullarına geçen yörenin yönetimi, 1391 yılında Yıldırım Beyazıt dönemi Osmanlılar Buldan'ı Aydın merkezine bağlanmıştır. Birçok idari değişim uğrayan Buldan o zamanlardan beri dokuma geleneğinin zenginliği bilinir. En bilinen örneklerden Osman Gazi'ye Buldan'dan hediye olarak kırmızı kumaşlar ile İpekli Pamuklu peştamal, peşkir gönderildiği Murat'ın ve Yıldırım Beyazıt'ın yörenin o dönemdeki adı ile 'ak Âlemlî bez' kullandıklarını biliyoruz. Ve 1946 yılında Tahsin Öz İstanbul arkeoloji müzesi kütüphanesinde bulunan bir yazmada, 'I.Osman'a ait olduğu bahsedilen kısa yenli bir kaftanın Denizli Bezinden' yapıldığından bahseder bu en büyük kanıttır Buldan'ın ününün. Bu bilgiler ışığı bize gösteriyor ki dokumacılık eski çağlardan beri en önemli geçim kaynağıdır.

Dokumacılığın tarihi çok eskidir. Yapılan arkeolojik kazılarda bulunan bez parçaları bunun en güzel kanıtıdır. Orta Asya'dan beri dokumacılıkla uğraşan Türk halkı Anadolu'ya gelince dokumacılığı da büyük ölçüde bir gelişme göstermiştir. Türklerin Orta Asya, Maverâünnehir ve Harezm'den taşıdıkları kendilerine has dokumacılık teknikleri Anadolu'da

da devam ederek, büyük bir birikimle birleşip Türk dokumalarının yeni ve canlı bir yapıya kavuşmasına sebep olmuştur. Özellikle Anadolu Selçukluları ve beylikler döneminde Denizli gibi belli başlı dokumacılık merkezleri gelişmiştir. Denizli ve çevresinde ise özellikle Buldan ve köyleri dokumacılıkta daha da ilerleyerek dokunduğu yerin adıyla anılan kendine özel bir kumaş üretmiştir. Adı da Buldan Bezidir.

Göçebe olan Türk aşiretleri geldikleri Buldan'da yerel halkın dokuma ile uğraştıklarını görmüşlerdir. Göçebe gelen Buldan halkı önce az da olsa hayvancılığın yanı sıra ziraat ile de uğraşmışlardır. Aynı zamanda pamuk ve yünden eğdikleri iplikleriyle çok sağlam giyim eşyaları dokumaya başladıktan sonra zamanla yerleşik düzene uyumaya başlamışlardır. Dokumacılık ve işlemecilik daha sonra el sanatlarına bağlı olarak gelişmiş kısa bir zamanda sürekli bir üretim şekline dönüşmüştür. Yörede yaşayan insanlar dokumanın hammaddesi olan pamuğu gerek Tosunlar ovasından gerek Aydın yolu üzerinden gerekse de bunları dıştan alarak imal etmişler ve zamanla daha da ileri götürerek dönemin padişah ve beylerine şal ve kaftan olabilecek kadar kaliteli kumaşlar dokunmuşlardır. Dokumalarda bu sayede çevrede ün kazanmıştır. Bununla ilgili olarak I.Murat'ın oğlu Yıldırım Beyazıt'la Germiyanoglu Süleyman Şahın kızı Sultan Hatun nişanlanması dolayısıyla Süleyman Şah'ın elçisi Cemalettin İshak Fakih' in yolladığı hediyelerden söz eden Neşri şöyle yazmıştır: İshak Fakih'i elçiliğine gönderdiler. İshak Fakih dahi Sultan Gazi'ye gelüp, iyi atlar piskeşler getirdi. Ol zamanda Anadolu'da altun gümüş az olurdu. Muteber olan Tonuzlu'da âlemlî ak bezler olurdu. Bir kimseye hil-at giyseler ol bezden sırtak tekke diküp Alaşehir'in kızıl ıvlasından zincef edü , anı giyürürlerdi. İshak Fakih ol Tonozlu'nun bezlerinden dahi mübalağa pişkeş getirmişti.(Neşri, 1987,s.147). ÂşıkPaşazade de Tevârîh-i Âl-i Osman isimli eserinde aynı konuyu benzer ifadelerle açıklamıştır.(Köşklük,2001).

Osmanlı döneminde lonca sistemi ile işleyen dokumacılıkta her dokumacı ürünü loncaya getirir, ustabaşların onayına sunarlardı. Eni ve boyunun doğruluğunu, boyanın haslığı kontrol edilirdi. Kalitesiz olan 'kötü' damgasıyla cezalandırılır ve para cezası ile geri verilirdi sahibine. Aynı dokumacı yine kötü mal getirdiği takdirde ceza iki katına çıkardı. Hala kötü mal getirmeye devam ederse dokumacının mallarına el konur ve zanaattan men edilirdi (Köşklük,2001).

Bir sürü kontrolden geçtikten sonra Buldan yöresinin ürettiği dokumalar her yerde uzun yıllar aranma özelliğini korumuştur. Ancak Avrupa'nın 19.yy ortalarında hızlı bir sanayileşme süresine girip (İnsanlık tarihinin en önemli devrimlerin biri olan sanayileşme bir hammaddenin mamul maddeye dönüşmesidir. Sanayileşme ile birlikte birçok sonuç doğmuştur. Fordist üretim dediğimiz bir fabrikada yapılan seri üretim de sanayileşmenin bir sonucudur. Maliyeti düşürür,

bir üründen çok kısa bir süre içinde aynısının yüzlercesini üretir, sürümden kazanır.) dokumacılıkta seri imalata geçmeleri ve yurdumuzda pazar arayışını başlatmaları 20.yy başlarında ise yaşanan Balkan Savaşı ve ardından gelen I.Dünya Savaşı'nın memleketin birçok ustaların askere alınması gibi sebeplerle Buldan ve yöresinde dokumacılık gerilemiştir. 1938'de II. Dünya Savaşı sırasında sanayileşme yavaşlamış, harp sebebiyle ithalatın zorlaşması ve yerli mensucat fabrikaların talebini karşılayamaması sonucu, elde dokunan dokumalar piyasada aranır olmuş ve Buldan ekonomisi tekrar bir parlak döneme girmiştir. (Köşklük,2001).

1950'den sonra güdülen iktisadi politikayla Sanayi alanı özel sektöre çekici kılınmaya çalışılmıştır. 1962'den başlayarak yurdumuzda planlı kalkınma dönemine gidilmiştir, bu planların içinde sanayi mamulleri dokuma ürünleri ihracatının geliştirilmesine önem verilmiştir.

Buldan'da dokumacılık uzun yıllar ilksel usullerle yani el ile yapılmıştır. Pamuk çarşıdan alınır sonra çıkırık denilen ipliğe eğrilip kaba iplik elde edilirmiş. Elde ettikleri kaba iplikler çok sağlam olur haliyle dokudukları mallarda çok sağlam olurmuş. Malların mekiği boynuzdan, boynuzu mekiği ise kargadan olurmuş. (Şen, 1969). Yani daha çok ev tipi sanayi şekline sokabiliriz. 1910 senelerinde şimdi rağbeti azalmış olmasına rağmen çekme tezgâh İstanbul'da görülüp Buldan'a getirilmiş ve o tarihin fenni tezgâhı olmuş. Buldan'ın el tezgâhlarında insanların pamuklu iplikle ve ipekli ihtiyaçları dokunmuştur yıllarca. Buldan Ege bölgesinin dokuma fabrikası haline gelmiştir o zaman için. Havludan tutun peştamal, ipekli mendil, ipekli peştamal, yorgan, karyola çarşafı ile ün salmıştır. Özellikle de çeyiz denilince akla hala Buldan pazarı gelir. Bu itibarla Buldan denilince ilk akla Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'in ondan sonraki beylerin dokuma ihtiyaçları Buldan'dan götürüldüğü söylenmektedir. 1402'de Germiyan hükümdar ikinci Yakup Bey, Buldan'ın nefis kırmızısı şalvarından Timur'a hediye etmiş olduğu söylenir. (Şen, 1969).

Buldan'da 1779 tarihinde bucak olması üzerine nahiye müdürünün gayreti ile dokumacılığın gelişme çareleri aranmıştır. Bursa'dan ustalar getirilmiş ustaların tarifi ile 10 numaradan 20 numaraya kadar ipliklere kaba üstlük basit dokumalarda dokunmaya başlanmıştır. Bu işi çabuk kavrayan Buldanlıların dokuduğu bu dokumalar çabuk etrafta meşhurlarmış. Gezici, seyyar, tüccarlar türemiş bunları gittikleri yerlerden daha iyi usuller görüp getirmişler. Bilhassa Aydınli dokumacıların öğrettiği ipekli peştamalları zamanı gelmiş Aydınlardan daha güzel yapmışlar ve her çeşidini yapmışlar. Aydın pazarına götürdükleri zaman Aydınli hanımlar bile çok beğenerek ipekli peştamal ihtiyaçlarını Buldan'dan almaya başlamışlar. Buldan dokumacılığı her geçen gün gelişmiş ve babadan oğula kalan bir sanat haline gelmiştir. Mallar önce ustabaşılar tarafından kontrol edilir. Eninin boyuna doğruluğu, boyanın haslığı gibi her şeye dikkat edilir ardından kontrol bittikten sonra kötülerini kötü damgası

ile satıştan alınır. Ki hala öyledir küçücük bir yerinde hata olursa satışa sunulmaz. Türkiye’imizde 1955 senesinden bu yana gelişen ve memleket ihtiyacın üstünde mal imal eden özel ve resmi dokuma fabrikalarıyla, Buldanlı dokumacılarımız rekabet edemeyip ve iplik fiyatları ile mamul malını satarken bir denge kuramamışlardır. Bunun üzerine dokumacılar tezgâhlarını motorlu tezgâha çevirmeye karar vermişlerdir. Kasnak makineleri alınmaya başlamıştır, hala daha kasnak makineleri çalışır.

Buldan dokumacıları o kadar zenginmişler ki, kurtuluş savaşında milli desteğe bu bölgeden en çok yardım parasını vermişler. (Şen, 1969). Yıllık kazançları çok yüksekmiş. Ama satışları gün geçtikçe düşen ve sanayi tipi faaliyetlere direnemeyen dokumamız rekabette yenilmiştir. Ki bunu 18-19.yy sanayi devrimine bağlayacağız. 18.yy 2. yarısında James Watt tarafından icat edilen buhar makinesi ardından hızlı bir gelişme gösteren Avrupa sanayide gelişmiştir. Ardından hızlı bir üretim süreci, hammadde bulma ihtiyacı artmıştır. Haliyle bu Fordist (seri) üretimle ucuza mal edip sattıkları ürünlerle, yerel ev tipi en fazla atölye tipi olan Buldan dokumacıları başa çıkamamıştır. Çoğu kişi Buldan’dan göçüp başka iş kolları aramışlardır. Çoğu kişi artık memurluğa, inşaat sektörüne farklı geliri kazanç sağlayacak işlere yönelmişlerdir.

Bugün Buldan’da 14 Mayıs Caddesi dediğimiz cadde üzerinde hala daha bu işi yapan bir iki el tezgâhı vardır. Yapılan ürünler orada pazarlanır veya deniz kenarlarına satılır. Ama eskiye oranla gitgide azalmıştır. Gün geçtikçe modernleşen sanayi ve hayat sebebi ile yerel birçok iş, kültür yok olmuştur.

İşte festivallerde bunun için değil midir, zaten kültürümüzü, geleneğimizi yeni genç kuşaklara tanıtmak unutturulmamasını unutulmamasını sağlamak, iş imkanlarını kaybetmemek sosyalleşmeyi, ekonomide dış pazar yerine yerli üretimi desteklemek ve arttırmaktır. Buldan’ında eskiden beri dokuması meşhur olduğu için literatüre geçmiş ve geçen yıl 19.su yapılan geleneksel bir festival haline gelmiştir.

4.3. Uluslararası Dokuma Kültür ve El Sanatları Festivali

4.3.1. Buldan Festivali

Geçtiğimiz yıl 20. Buldan Dokuma Kültür ve El Sanatları Festivali’ni kutladığımız gelenekselleşen Buldan Festivali büyük bir ilgi görüyor. Dokuma, Kültür ve El Sanatları Festivali, Osmanlı padişahlarından Yıldırım Beyazıd’ın kızına gelinlik, padişah Genç Osman’a gömlek dokumasıyla ünlü olan Buldan ilçesinde haziran ayı başlangıcında düzenleniyor. Mustafa Kemal Atatürk Anıtı’na festival çelenginin konulmasıyla başlayan festival, halk oyunları gösterileri ve kortej yürüyüşü ile açılış töreni ile başlıyor. Buldan belediyesi tarafından

üç gün düzenlenen festival kapsamında Buldan bezi kıyafetlerden oluşan defile, Buldan düğünü, Buldan bezinin iyi mi dokunduğunu gösteren dokuma sanatı, yöresel yemek yarışması, canlı el dokuma tasarım yarışması, konserler gibi birçok faaliyet yer almakta.

İlçenin adeta her yıl sabırsızlıkla beklediği festival, bir bayram şöleni edasında kutlanır. Her yıl haziranın başı mayısın sonu gibi olan ama ramazan ayına denk gelirse ramazandan sonra kutlanan adeta bir yaz şölenidir. 3 gün süren festival genellikle cuma günü başlar, cumartesi pazar günü gece sergiler toplanır. Festivalin 1. günü cuma günü sabahtan belirlenen alanlara kıyafet, yemek, giysi, oyuncak ve lunapark kurulup insanların alışveriş yapması için her şey 3 gün boyunca sergide durur. Normal günlere göre biraz daha indirimli alışveriş olur amaç insanların sosyalleşmesini, kolay alışveriş yapmasını ve ekonomiye can vermesini amaçlar. Her günün sonunda bir sanatçı çağrılarak, özellikle de festivalin son günü daha ünlü sanatçılar çağrılarak festival kapanışı yapılır (Şekil 4.1).

Her ilçe kendine özgü bir özellik ile adını festivale verir. Örneğin Yenicekent Festivali ‘Yenicekent Üzüm Festivali’ şeklindedir. Çünkü üzümleriyle meşhurdur. Buldan ise Buldan Dokuma Kültür ve El Sanatları Festivalidir. Çünkü dokumamız meşhurdur.

www.buldandayasan.net

10
11
12 HAZİRAN 2022

**20. BULDAN DOKUMA KÜLTÜR
ve EL SANATLARI FESTİVALİ**

MEHMET ERDEM (11 HAZİRAN Saat: 22.30)

TUĞÇE KANDEMİR (12 HAZİRAN Saat: 22.00)

GRUP KOLİVA (10 HAZİRAN Saat: 22.00)

**NACİ ÖZKAN
(10 HAZİRAN Saat: 21.00)**

**SADİ CESUROĞLU
(12 HAZİRAN Saat: 21.00)**

**İŞİL KOÇ
(11 HAZİRAN Saat: 22.00)**

FESTİVALİMİZ KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI İLE DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
DESTEKLERİYLE BULDAN BELEDİYESİ TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLMEKTEDİR.

www.buldan.be.tr - info@buldan.be.tr - 0258 431 31 40

Şekil 4.1: Buldan Festivali Afişi.

Kaynak: <https://festival.com.tr/festival/831/buldan-dokuma-kultur-ve-el-sanatlari-festivali/> (Erişim tarihi: 10.05.2023).

BEŞİNCİ BÖLÜM

NİTEL BULGULAR

5.1. Demografik Bulgular

Araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcılar, Denizli/Buldan ilçesinden Buldan Bezi ile uğraşanlardan seçilmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların demografik bilgileri tabloda verilmiştir.

Tablo 5.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı Numarası	Yaş	Cinsiyet	Medeni Hali	Çocuk Durumu
K1	53	Erkek	Evli	3
K2	66	Erkek	Evli	2
K3	73	Erkek	Evli	2
K4	62	Erkek	Evli	3
K5	46	Erkek	Evli	Yok
K6	57	Erkek	Hiç evlenmemiş	Yok
K7	42	Kadın	Hiç evlenmemiş	Yok
K8	72	Erkek	Evli	3
K9	45	Erkek	Evli	2
K10	68	Erkek	Evli	2
K11	70	Erkek	Evli	2
K12	45	Kadın	Evli	2
K13	61	Erkek	Evli	3
K14	33	Erkek	Evli	1
K15	55	Kadın	Evli	2

Tablo 5.2: Katılımcıların Meslek Özellikleri

Katılımcı Numarası	Eğitim Durumu	Meslek	Meslekte Çalıştığı Yıl	Görüşme Tarihi
K1	Lise	Tekstilci	25	13.03.2023
K2	Ortaokul	Dokumacı	55	13.03.2023
K3	İlkokul	Tekstilci	50	13.03.2023
K4	İlkokul	Tekstilci	44	13.03.2023
K5	Lise	Tekstilci	30	13.03.2023
K6	İlkokul	Dokumacı	50	14.03.2023
K7	İlkokul	Tekstilci	10	14.03.2023
K8	İlkokul	Dokumacı	65	14.03.2023
K9	Lise	Dokumacı	30	14.03.2023
K10	Üniversite	Öğretmen-Dokumacı	60	15.04.2023
K11	Üniversite	Öğretmen-Tekstilci	60	15.04.2023
K12	İlkokul	Dokumacı	35	18.04.2023
K13	İlkokul	Ormancı-tekstilci	40	18.04.2023
K14	Üniversite	Tekstilci	20	19.04.2023

K15	İlkokul	Tekstilci	45	19.04.2023
-----	---------	-----------	----	------------

Görüşmeler, 13.03.2023- 19.04.2023 tarihleri arasında yapılmıştır. Katılımcılar K şeklinde kodlanmıştır. Katılımcıların 3'ü kadın 12'si erkektir. Katılımcı profili belirlenirken Buldan Bezi ile ilgili çalışan kişilerden seçilmiştir. Oluşturulan profile göre yaş aralığı en genç katılımcı 33 yaşında, en yaşlı katılımcı ise 73 yaşındadır. Katılımcılardan 2 kişi hiç evlenmemiş, 13 kişi ise evlidir. Böylelikle araştırmanın amacı doğrultusunda tek bir katılımcı profili yerine, farklı yaştan ve cinsiyetten katılımcılarla görüşülmüştür.

İlk olarak katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında, katılımcılardan 3 kişinin üniversite mezunu, 3 kişinin lise mezunu, 1 kişinin ortaokul ve 8 kişinin de ilkokul mezunu olduğunu görmekteyiz. Üniversite mezunu 3 katılımcı da erkek olup 2 kişi tekstilci, 1 kişi ise dokumacıdır. Lise mezunlarına baktığımızda cinsiyet olarak 3 katılımcı da erkek olup; katılımcılardan 2 kişinin tekstilci ve 1 kişinin de dokumacı olduğunu görmekteyiz. Ortaokul mezunu erkek katılımcı ise dokuma mesleğini yapmaktadır. Geriye kalan 8 katılımcımız da ilkokul mezunu olup, 3 katılımcı kadın ve 5 katılımcı erkektir. İlkokul mezunu 3 kadın katılımcıdan 1 katılımcı dokumacı 2 katılımcı ise tekstilde çalışmaktadır. Katılımcıların dokuma ve tekstilde çalıştıkları yıllara bakınca en az 10 yıl en fazla ise 65 yıl bu mesleklerle uğraştıklarını görmekteyiz.

Tabloları incelediğimizde 6 katılımcının dokumacı olduğunu, 9 katılımcının ise tekstilci olduğunu görmekteyiz. Dokuma yapan 6 katılımcının eğitim durumuna baktığımızda; 3 tanesi ilkokul, 1 tanesi ortaokul, 1 tanesi lise ve 1 tanesi ise üniversite mezunudur. Çoğunluğa baktığımızda genelde dokuma sanatı ile uğraşanlar ilkokul mezunudur. Dokuma mesleği ile uğraşan 6 katılımcının 1 tanesi kadın ve 5 tanesi ise erkektir. Dokuma mesleğini yapan katılımcılar en az bu sektörde 30 yıl, en fazla ise 65 yıl çalışmışlardır. Dokuma mesleğini yapan kişilerin yaş ortalamasına bakıldığında 58 yaş ve üstüdür. En genç dokumacı 45 yaşında olup, en yaşlı dokumacı ise 73 yaşındadır. Bu bilgiler ışında genç neslin dokuma sanatı yapmadığı göze çarpmaktadır. Dokuma mesleğiyle uğraşanların hemen hemen hepsi çocuk yaşta bu mesleği yapmaya başlamışlardır. Dokuma mesleği ile uğraşan 6 katılımcının 1 tanesi hem dokuma mesleği ile uğraşıp hem de öğretmenlik yapmıştır. Diğer 5 katılımcıdan 1 kadın katılımcı hem ev hanımı hem de dokumacıdır. Geriye kalan 4 katılımcı ise sadece dokumacılık mesleği ile uğraşmaktadır.

Tabloları incelediğimizde, 9 katılımcının tekstil mesleği ile uğraştığını görmekteyiz. Tekstil mesleğinde çalışanların eğitim durumlarına bakacak olursak, 5 katılımcının ilkokul, 2 katılımcının lise, 2 katılımcının ise üniversite mezunu olduğunu görmekteyiz. Tekstil mesleği

ile uğraşanların cinsiyet durumu ise:2 kadın katılımcı, 7 erkek katılımcıdan oluşmaktadır. 2 kadın katılımcı da ilkokul mezunu olup, 3 erkek katılımcı ilkokul mezunu, 2 erkek katılımcı lise ve 2 erkek katılımcı ise üniversite mezunudur. Tekstil mesleğinde çalışan kişilerin yaş durumu ise; en genç katılımcı 33 yaşında olup erkektir. En yaşlı katılımcı ise 73 yaşında olup erkektir. Ortalama yaş ise 55 yaş ve üstüdür. Tekstilde çalışan katılımcılardan 1 tanesinin hem ormancı hem tekstilci olduğu, bir diğerrinin ise hem tekstilci hem öğretmen olduğunu görmekteyiz. Tekstilde çalışan katılımcıların bu işi yapma yıllarına baktığımızda en az 10 yıl, en fazla ise 60 yıl bu işi yapan kişiler olduğunu görmekteyiz. Bu bilgiler ışığında görüyoruz ki tekstilde çalışan katılımcılarımızın da çocukluk yaştan beri bu mesleği yaptıkları aşikârdır.

5.2. Görüşme Çalışmasının Bulguları

Bu çalışmada kültürel coğrafya bakımından Buldan bezinin kültürel özelliklerini, desenlerinin kültürel anlamlarının araştırılmasını, ham maddesinin nerede olduğu gibi konuları ele alıp bu özelliklerini ortaya koymak ve geliştirmeye yönelik neler yapılabilir gibi bu sorulardan yola çıkarak görüşme sorularımızı hazırladık. Soru sorulan kişiler bu mesleği bizzat kendileri yapan kişilerdir. Hepsinin izni alınarak yapılmıştır. Çoğu kişiyle fotoğraf çekinilmiştir.

Denizli ve çevresi dokumacılığın sürekli bir geçim kaynağı olduğu merkezlerinden biridir. Denizli dokumacılığının sanat bakımından ana merkezden birinin de Buldan ilçesi olduğu bilinmektedir. İyi kalitede pamuk yetiştirilmesi ve kireçli suların bol miktarda bulunmasına ek olarak yörenin sanatkâr halkının da gayretleri ile Denizli ve çevresinde dokumacılık uzun yıllardan beri kendini korumuş ve günümüze kadar gelmiştir.

Kendine has dokumasıyla ünlü olan Buldan, saha alanına çıktığımızda, soru sorulan kişiler genellikle tekstilci ve çulfa mesleğini yapan kişilerdir. Buldan ağzı çulfalık terimleri bölümünde açıkladığım gibi: Çulfa, dokunmayı yapan kişi yani dokumacı demektir. Maalesef çulfalık mesleğini günümüzde yapmaya devam eden kişi sayısı Buldan için on kişiyi geçmemektedir. Tekstilcilik yapan kişi sayısı ise aileleriyle birlikte yaklaşık 500 kişi civarındadır. Eskiden ailecek yapılan dokuma sanatı şimdi günümüzde çok azalmıştır maalesef. Bu azalmanın birçok sebebi vardır.

Buldan da dokunan Buldan bezinin iplik hammaddesi pamuk ve ipektir. Önceden Tosunlar kasabasında yetiştiği için çok kolay bir şekilde ulaşım sağlayabilen dokumacılar, ipek kozasından yani ipek böcekçiliğinden de ipek elde ediliyorlarmış. K3, K4, K6,K8,K11 ve K14'ün verdiği cevaplar bu bilgiyi doğrular nitelikteydi.

Buldan bezinin akmayan o meşhur kökboyası ise K12 ve K3 'ün dediğine göre, ağaç köklerinden elde edilen boyayı Pamukkale'nin kireçli suyuyla karıştırıp oluşturlarmış.

Buldan benzinin kalitesi meşhurdur. Yazları serin tutar, terletmez ve boyası akmaz, uzun yıllar kullanılabilen bir bezdir. Adeta bir dokuma sanatıdır. Bütün görüşme yapılan katılımcıların ortak söyledikleri cümleler içindedir bu cümle. Kıyafetten giysiye, çeyizden ev tekstiline, havludan sahil kıyılarında kullandığımız peştamala kadar her şeyi dokuyan bir dokuma sanatıdır.

Katılımcılardan K11 ve K3'ün cevaplarına göre; Buldan benzinin üretim sürecinde kullanılan malzemeler eskiden, Tosunlar yolu üzeri ve Yenicekente pamuğun yetişmesi ile hammaddeye yakınlık coğrafyanın avantajıymış. Hammaddeye kolayca ulaşıyorlarmış. Yetmediği zaman dışarıdan temin edip getiriyorlarmış. Dışarıdan gelen iplikleri mal pazarı dedikleri günde çarşıya satmaya gelen kişilerden alan Buldan halkı bu 40 kilo ağır iplikleri sırtlarında taşıyıp, o Buldan'ın dik yokuşlarından tırmanıp evlerine götürürlermiş.

Buldan bezi insanlar için başlı başına bir hayat biçimi olmuştur. Eski zamanlardan beri devam eden bu gelenek günümüzde azalsa da önceden çocukluktan itibaren ailecek yapılan hem bir iş kapısı hem bir yaşamın ta kendisi olmuştur. Haftanın günlerini bile Buldan bezine göre ayarlayan bir yaşam tarzı... K8 ve K10'un cevapları doğrultusunda; Buldan halkı çarşamba günleri pazara iner ve bir hafta boyunca dokundukları bu bezi çarşamba günü pazarda satarlarmış. Bu mal sattıkları çarşamba gününe ise 'gücük baza' yani mal pazarı derlermiş. Buldan bezi hayatlarında öyle büyük bir yere sahip ki bu yöre halkının diline bile işlemiştir. Çulfalık terimleri yani dokuma terimleri ayrı bir bölümde işlemek gerekir. Buldan bezine göre günlerini, ağızlarını belirleyen evlerini bu işe göre yapan halk, eskiden düğünlerini bile bu bezin satım mevsimine göre belirliyorlarmış. Düğün zamanı genellikle güz mevsim olur derler büyüklerimiz, bunun sebebi dokumacılığın yazın daha çok iş yaptığı ve daha çok para getireceği için düğünlerini kışın yapmayı tercih etmeleridir.

Çocukluktan beri dokumacılıkla uğraşan yöre halkı, sırtına aldığı o ağır 40 kg iplikler ve evlerinin altında olan çukur tezgâh denilen tezgâhlarda dokunan bezi yapmak için gece gündüz eğildiklerinden günümüzde birçok nenemiz ve dedemiz kambur şeklindedir. Peki, neden bu kadar hayatın bir parçası olmuş bu iş? Bir iş düşünün sizin kültürünüz hale gelen, sizin dilinizden giyiminize, düğününüzden evinize kadar hatta vücut sağlığınıza kadar etkileyen bir iş...

Görüşme sırasından aldığımız cevaplar tam da şu yöndeydi: Buldan'ın tarihi adlı kısmında da anlatıldığı gibi, Yenicekente Tripolis'in orada yaşayan halk deprem ve savaş nedeniyle şehrin kuzeyine kaçıp burada güvende olmak istemiştir. Bu bol yeşillikli yeşil Buldan'a geldiklerinde bir arazi bulmuşlar ve halk rivayetleri ile 'bulduk, bura-da, buladan' diye diye adı Buldan olmuştur. Görüşmelerden çıkan sonuçlar, araştırılınca çoğunun gerçekliği

vardır. Bu işi yapanlara sorduğumuzda K1 den başlayıp K15'e kadar; Eski zamanlarda atalarının buraya gelip bulduklarını, her yerin ormanla dolu olduğunu ve bu yüzden hayvancılık yapmakta zorlandıklarını ve daha sonra hayvancılığın daha doğrusu otlatmanın yasaklandığını ve arazinin engebeliği yüzünden tarım yapamadıklarını söylemişlerdir. Göç ederek geldikleri yerde yerel halkın dokuma sanatıyla uğraştıklarını görüp eskilerden beri yaptıkları dokunmayı daha da geliştirerek sanata çevirdiklerini söylemişlerdir, çünkü geçinmek için başka şansları kalmamış.

Neden Buldan'da dokumacılık mesleğine bu kadar önem verildiğini Bizzat çulhalık mesleğini icra eden K6'ya sorduğumuzda, bize verdiği cevap: 'kızım burada düz arazi yok, hayvancılık yok, 60 yıla kadar ormana katmıyorlardı, tarım yok e bu halk neyle geçinecek mecburen eskilerden gelen dokuma sanatına devam etmişler ve geliştirmişlerdir' dedi. Biz de bunun üzerine Buldan'ın toprak arazi haritasını inceledik ve bulduğumuz sonuçlar bu düşüncüyü destekledi. Eskilerden beri yemyeşil olan Buldan'a 'Yeşil Buldan' adlı şiirler bile yazılmıştır.

Araştırma sorularımızı sormaya devam ettiğimizde; Buldan bezinin kendine has bir motif ve deseni olduğunu öğrendik. Bu konuda bize K5 çok yardım etti. Bunun araştırma açısından önemi, dokumacılık mesleğini Orta Asya'dan beri yapan atalarımızın buraya getirmiş olduğudur. Buldan dokumasının desenleri içinde 'hayat ağacı' motifi Türk kültürünü temsil ederken, 'koçbaşı' adı verilen motif ise Türk dokumasını Bizans dokumalarından ayırır. Desenlerin bir diğeri ise tütün yaprağıdır coğrafik koşullardan dolayı yapılan tarımı temsil eder. Altın lirası motifi ise Buldan bezinin değerli olduğu için yapılan bir motiftir. İpek böcekçiliğinin motifi de yapılan bezde, kendine has kültürel özellikler taşır.

Şekil 5.1: Hayat Ağacı ve İpek Böcekçiliği Motifleri İşlenmiş Buldan Dokuması.

Şekil 5.2: Koçbaşı ve Tütün Yapağı Motifleri İşlenmiş Buldan Dokuması.

Şekil 5.3. Altın Lirası Motifi İşlemiş Buldan Dokuması-Üslük.

Buldan dokumasının kendine has bu motifleri, Türk kültürünü, atalarının kültürünü devam ettirdikleri ve geliştirdiklerinin en güzel kanıtlarıdır. El tezgâhlarında, yumağın geçtiği yere ‘mamar’ denir. Bu mamarın başka bir karşılığı olamamakla beraber, Orhun kitabelerinde geçtiği söylenir. Eski Oğuz Türkçesinden gelen ‘nezik tas’: iplik çıkırığı, iplikleri yumuşak yapmaya çalışan çıkırıktır Türkiye Türkçesindeki anlamı (Atmaca, 2011). Ve Buldan dokumacıları bu kelimeleri bilir ve kullanırlar.

5.3. Buldan Bezini Korumak İçin Öneri

Geçmişten günümüze kadar adını duyuran ve koruyan, dokumalarıyla ünlenen dokumalara özel festivaller düzenleyen Buldan ülkemizde ve dünya genelinde moda dünyasında da adını duyurmuştur. Vakko gibi Yorgancıoğlu gibi birçok ünlü marka Buldan bezini kullanmıştır. Cemil İpekçi ve Semiramis Pekkan gibi birçok ünlü modacı Buldan’a gelip burada defileler düzenleyip mankenler de podyum da boy göstermişlerdir. Peki, bu kadar ünlenen ve adını duyuran Buldan bezi ve iş istihdamının bugünkü durumu nedir, dediğimizde geçmişe oranla çok büyük bir gerileme ve düşme görmekteyiz.

Bunun birçok maddi manevi sebebi vardır. En önemli sebeplerinden bazıları ise önceden Denizli’de ve Sarayköy’de iplik fabrikaları varmış, ama günümüzde kapatılmıştır. Bu kapatılmalar da Buldan’a olumsuz yansımıştır. Denizli’nin iplik fabrikalarından bahsetmişken, Denizli’nin ilk özel iplik fabrikası ‘Göveçlik iplik Sanayi ve anonim Şirketi’ 1972’de kurulmuş ve üretimine 1975 yılında başlanmıştır. Duayen iş insanı Dempa Mensucat yönetim kurulu başkanı Mustafa Baysal Denizli tekstil sektörüne uzun süre damga vuran ve bir okul gibi birçok ismi sektöre kazandıran Denizli’nin ilk iplik fabrikası büyük bir umutla kurulmuştur. 2002’den sonra ekonomik sıkıntılar fabrikanın işleyişi üzerinde olumsuz etkiler göstermiştir 2007’de ise kapatılmıştır. Genel olarak kapatılan şirketler ucuz Çin malları nedeniyle kar edemedikleri gerekçesiyle şirketlerini kapatmışlardır. Seri üretim denilen hızlı yapılan ucuza satılan fabrikasyon ürünlerle, bir tane kumaşın dokuması günler süren el emeği göz nuru dokumalar yarışa girememiştir. Fabrikaları kapattıktan sonra arazisi ve ekipmanları satmışlardır.

Küreselleşen dünya ile birlikte dünya adeta küçük bir köye dönüşmüştür bir yerde olan olay dünyanın öbür ucuna hızlı bir şekilde yayılmaktadır. Küreselleşmenin sonuçlarında dünya küçülmüştür, zaman kısa almıştır ve sınırlar ortadan kalkmıştır. Türkiye için ise Pazar yeri haline gelmiştir. Gelişmekte olan ülkeler ve geri kalmış ülkeler genellikle pazar haline gelirler. Milli şirket ve ekonomiyi kolayca yok edebilir bu yöntem. Küreselleşmenin olumsuz sonuçlarından bizim araştırma konumuz için en önemlisi yerel kültürler yok olmaya başlamış ve herkes aynılaşmıştır.

Araştırma sonucumuzdan çıkan cevaplar kültürümüz açısından biraz üzücüdür. Çünkü günümüze kadar ne emeklerle gelen dokumamız, günümüzde çok az kişi tarafından yapılmaktadır. Gerek maliyetin fazla artması gerek emeklerinin karşılığını alamamaları bu meslekten yavaş yavaş kopmalarına sebep olmuştur. Eski yıllarda da emek emek 1 hafta dokudukları malı Buldan pazarına götürür orada dıştan gelen ve toplu alım yapan birilerine çok ucuza satarlarmış. Ancak kendi mallarını şehir dışına çıkıp satabilenler, hele ki ihracatı bizzat kendileri yapanlar zengin olmuşlar bile. Hatta yöre halkı dokumayla uğraşıp dışa açılanların zengin olduklarını görünce kızlarını memura değil, dokumayla uğraşanlara verirlirmiş. Günümüzde ise durum tam tersidir. Babadan oğula bırakılan bu meslek, yerini babaların ve annelerin çocuklarına: Oku da memur ol!, sözlerine bırakmıştır.

Buldan bezinin günümüz koşullara ayak uydurabilmesi için öncelikle devlet desteği, kooperatiflerin aktif rol oynaması gerekmektedir. İnternet çağında olupta, internetten uzak kalmak olmaz. O yüzden daha çok network alanları kurulup sosyal medya üzerinden reklam ve tanıtım yapılmalıdır. Her şeyin yapay ve aynı olduğu şu günlerde orijinale, doğallığa, el emeğine göz nuruna ihtiyaç vardır. Geleneksel halimizi koruyup kooperatiflerle birlikte

gençlerin de desteği ve yardımıyla iş bölümü içinde daha çok reklam yapılmalıdır. Kapatılan dokuma pazarları açılmalıdır ki günümüzde Buldan'da 'Buldan Dokuma Pazarı Caddesi' kurulmuştur. Cadde üzerinde birkaç dükkân ve el dokumasını yapan 2 veya 3 dokumacı ve tezgâhları vardır. Hem gelen turistler için görsel bir tat hem satış stratejisi için güzel bir adımdır. Ayrıca Buldan da 14 Mayıs Caddesi üzerinde boydan boya satış dükkânları yer alır. Her türlü ev ihtiyacından, kişisele kadar her şey mevcuttur. Özellikle çeyiz almaya gelen bir sürü insan vardır. Bu sayıyı daha da arttırmak bizim elimizdedir. Daha çok para kazanılır hale getirmek, emeklerin karşılığını sağlayabilmek ve ürünlerin tescillenerek daha çok dünyaya açılmak lazımdır.

Şekil 5.4: Buldan El Dokuma Pazarı.

SONUÇ

Coğrafya dünyanın fiziksel özelliklerini ve beşeri özelliklerini yani nüfusunu ve insan etkileşimini inceleyen bir bilimler topluluğudur. Coğrafyanın birçok konusu içinde bir diğer önemli dalı ise ‘insan coğrafyasıdır’ yani insandır. İnsanların kültürlerini, yerleştikleri yerleri, nüfus hareketlerini, ekonomik faaliyetlerini, dilini, dinini, sosyal ve kültürel unsurlarını inceleyen bir coğrafya. İnsanın doğa ile etkileşimindeki çevreye verdiği tepkileri, çevrenin insana verdiği tepkileri hepsinin bir bütün halinde anlamamıza yardımcı olan bir bilim dalıdır. Coğrafyanın konusunu anlatmakla bitiremeyiz ancak bizim araştırmamız önemi açısından kültür üzerinde nasıl bir etki bıraktığını söyleyebiliriz.

Bir yörenin kültürel kimliği o bölgenin coğrafyası, tarihi, dili, gelenekleri, müziği sanatı, dansı, yemeği, el sanatları, mimari ve diğer bütün sosyal unsurlarının birleşimi ile şekillenir. Kültürel kimlik dediğimiz toplumun köklerini geçmişini, değer yargılarını yansıtan bir kimlik biçimidir. Bu aynı bir insanın kimliği gibi o yöre hakkında bize bilgi verir. Yöre halkının giyim tarzından, uğraştıkları işe, kaldıkları eve, yedikleri yemeğe kadar olan her şey hakkında bize bilgi verir. Bir yörenin kültürel kimliği tabii ki o yörenin tarihi ve coğrafi faktörlerinden etkilenir. Tarih bize bir toplumun geçmiş ve gelecek arasındaki bir köprü gibi bağlantı kurmamızı sağlarken, coğrafya ise hem fiziki olsun hem beşeri olsun birçok konudan insan-mekân analizi yapıp dağılışı görmemizi sağlar.

Aynı insanların kimlik kartı gibi yörelerin kültürel kimlik kartları o toplumun geçmişini değerlerini, sosyal yapılarını koruma ve devam ettirme amacını taşıırken; bu kimlik aynı zamanda toplumun bireylerine aidiyet duygusu ve birlik beraberlik sağlar. Aynı bir ailenin çocukları gibi. Bu güzel ülkemizin her yöresinde kendine has kültürleri, sanatları giyimleri, sanat eserleri, festivalleri, müzikleri ve dansları vardır. Biz bu farklılıklar içinde bir kültür mozağıdır. Bizi biz yapan, bizi bir bütün yapan bu farklı kültürlerin bir arada kardeşçe, dostça birleşip, kendi kültürlerini koruyup yaşatarak, bu farklı kültürlerin adeta her renkten olan bir gökkuşağı gibi birleşip bizi biz yapan bizi birbirimize bağlayan bir renk şölenidir.

Araştırma sonuçlarında görülmüştür ki; Buldan bezinin kültür ve insan yaşamındaki etkileri oldukça fazladır. Buldan’a ilk yerleşmek için adım attıklarından başlarsak, eski yerlerini terk etme sebepleri 1.deprem, 2.eşkıyalarmış. Yol ağzında kurulan eski yerleşkeleri ticaret açısından geliştirmiş olsa da güvenlik açısından hiç iyi değilmiş. O yüzden gidebildikleri kadar kuzeye gidip, iki dağlık arasında yer bulunca hemen yerleşmişler. Ve tatbiki düşmandan kaçanların tarih boyunca yaptıkları gibi yüksek yerlere evlerini kurmuşlar bu da şimdiki Güroluk Mahallesi olmuştur. Güvenlik ihtiyacı insanları yükseltisi fazla ve mahrem duygusu

olması ise çıkmaz sokaklar yapılmasına sebep olmuştur. Evleri oldukça birbirine yakın yapmışlar ve en dağlık yerler de yaşamaya başlamışlardır. Her şeyi kendileri yardımlaşa yaptıkları için atasözlerinde bile kendi işini kendin yap, dıştan birine güvenme ve kendi ayaklarının üstünde dur gibi anlamlar taşıyan sözlerle, çalışmanın önemi sık sık vurgulanmış, kimseye muhtaç olmamak ve kendilerini hep koruma altına almak istemeleri onları disiplinli bir iş hayatına sokmuştur. Çocukluktan başlayan bu iş serüveni insanların adeta yaşama biçimi olmuştur. İnsanlar yaşamlarını Buldan bezine göre şekillendirmişlerdir. Örneğin bir hafta boyunca Buldan bezi dokuyan aileler, Buldan'ın mal pazarına inip dokuduklarını satarlar ve günlerini dokumaya göre belirlerlermiş. Eski zamanlarda daha çok bu işle uğraştıkları için düğünlerini, evlerinin yapısını bile bu işe göre belirlerlermiş. Buldan'ın eski evleri genellikle iki katlıdır alt katında dokuma tezgâhları ya da çukur tezgâhları vardır. Hem eğilerek günlerce dokuma yapmaktan hem de ağır iplikler taşımaktan hem de ilçenin topoğrafyasından eğimli yollarından evlerine ulaşmaya çalışan nelerimiz ve dedelerimiz hep kambur olmuştur. İş kültürünün yaşamları üzerinde böyle bir etkisi vardır.

Buldan'ın etrafı dağlarla çevrili dışa kapalı bir alandır. Buda insanların çok fazla dışa açılmamasını ve kendi kültürlerini bir nebze de olsa koruyabilme ama aynı zamanda da uzun süre yeniliklere ayak uyduramamışlardır ve git gide bu meslek azalmıştır. Tarih kısmında da anlatıldığı gibi eskiden bir adını duyuran Buldan'ın bu kadar popüler olmasında yaptıkları işçiliklerin ustalık eseri ile yapmış olmaları mallarının kalitesi ortaya konulmuştur. Kendine has yaptıkları desen ve motifleriyle de Türk kültürünü devam ettiren bir dokuma özelliği olduğunu kanıtlamışlardır. Türk kültürünü yansıtmaları dışında coğrafi özellikleri de motiflerinde yapmaları dikkat çekmiştir. Örneğin: tütün tarımı yapan Buldan dokumaların içine tütün yaprağı sembolü yapmıştır.

Coğrafyanın verdiği imkânlar doğrultusunda kurulan şehir, kültürünü ve özünü korumaya devam ettirmeye günümüzde de çalışmaktadır. Ama incelenen sonuçlara bakıldığında daha çok destek ve teşvik gerekmektedir. Biraz da olsa canlandırılmaya çalışan bu dokuma kültürü için Buldan'ın belirli yerlerinde turistlik yerler açılmıştır. 14 Mayıs Caddesi bunun en güzel örneğidir. Dokuma Çıkmazı sokağı ise hem dokuma yapan dokuma ustalarının yani çulfaların olduğu hem de turistlerin gezebileceği şekilde güzelce restorasyon edilmiştir. Denizli ilçelerin arasında en gelişmiş ilçelerden biri olan Buldan yaptığı el dokumalarının güzelliğini ve özelliğini hem geçmişte önemli kişilere hediyeler yollayarak duyurmuş hem de her yıl bir festival şenliğinde kutlayıp daha çok turist çekmeyi amaçlamıştır.

Araştırmalar ve gözlemler ile kendine has ağız, gelenekleri, dokuması, yemekleri var olan bir yerel kültürü, coğrafi bakış açısıyla inceledik. Küreselleşen dünyamızın sonucunda

diğer yok olmakta olan yerel kültürler gibi unutulmaya başlandığını gördük. Coğrafya açısından eleştirecek olursak, coğrafyanın başından beri hayatı etkilediğini görüyoruz. Bu etki Buldan ağzından tutun, yaptıkları işe kadar geliyor. Dokumanın başlangıcı; yün ve kılları eğilerek iplik yapmaları ve asıl dokumacılığın gelişmesi ise Türklerin Tripolis ve Hierapolis'e yerleşmeleri ile Pamukkale'deki sıcak suyu kullanıp, şaşkın boyayı has (kök boya) yaptıkları için bu denli kaliteli olduğunu öğrendik. İşte coğrafyanın, yapının sunduğu imkânları görüyoruz. Coğrafi konumun Pamukkale'ye yakınlığı, Buldan'ın dokumada yeni bir adım atmasını sağlamıştır. Dokuma hayatın tam merkezini etkilemiştir ki insanların konuştuğu dil bile Buldan ağzı bölümünde anlatıldığı terimler, hep çulfalık(dokuma) terimleri şeklindedir.

Coğrafi konum olarak ve yeryüzü şekilleri olarak; iki dağın arasında olmaları ve başta kaçarak geldikleri için onları dışa izole etmiş bir yaşama itmiştir. Bu da bir yerde çıkan yeni bir kültürün, geleneğin Buldan'da daha geç kabul edilmesine ve daha geç yayılmasına sebep olmuştur. Örneğin bir giyim tarzı olsun yeni başka bir kültür olsun hemen kabul edilmez. Zaman alır. Ve insanlar baştan beri her şeyi kendileri yaptıkları için bireyler öz güvenli, biraz sert mizaçlı ama birbirine çok samimi insanlardır. Coğrafya yediğimiz yemekten, oturduğumuz evin çatısından, giydiğimiz giysilerden tutun insanların huyunu bile şekillendirir. Ve birbirine bağlı devam eden bir sürü olay dizisine sebep olur. İşte coğrafya hep bir neden ve sonuç ilkesine bağlı gelişir ve coğrafya hayatın ta kendisidir.

KAYNAKÇA

- Aksakal, N. (2006). “Buldan Evleri”. *Buldan Sempozyumu Bildirileri Kitabı*. 8 Ocak 2023, Denizli, 951-955.
- Atik, N. ve Erdem, Z. (2004). “Buldan(Denizli) Arkeolojik Kültür Varlıkları Envanteri 2001-2003 Yılı Saptamalarının Değerlendirilmesi”. *TÜBA Kültür Envanteri Dergisi*,(2): 9-38.
- Atmaca, E. (2011). *Eski Oğuz Türkçesinden Türkiye Türkçesine Söz Varlığındaki Değişimler Ve Anlam Olayları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Bardakcı, A. ve Haşiloğlu, S. B. (2008). “Buldan Dokumacılık İşletmelerinde Güç Birliği”. *Pamukkale Üniversitesi, İşletme Araştırmaları Dergisi* :74-89.
- Başaran, M. (2006). “Çulha Mesleğinin Önemine İlişkin Bir Belge”. *Buldan Sempozyumu Bildirileri Kitabı*.23-24 Kasım, Denizli,281-284.
- Cebeci, D. T. (2022). “Türk Kumaş Sanatında Geleneksel Bürümcük Dokumalarının Özelliklerinin İncelenmesi”. IX. International İstanbul Scientific Research Congress.14-15 Mayıs 2022,İstanbul, 795-805.
- Dirlik, Ö. Ü. (2016). *Ekonomik Faaliyetlerin Kültürel Yapıya Etkisi: Denizli Örneği*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Dirlik, Ö. Ü. ve Torlak, S. E.(2020). *Denizli’de Ekonomik Yapı ve Kültür İlişkisi*. İksadyayınevi, Ankara.
- Doğanay, H. (2014). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara.
- Doğan, E. (2009). *Kentsel Kültür Varlıklarının Değerlendirilmesine ve Tanıtılmasına Yönelik Bir Öneri: Buldan Örneği*. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, E. (2009). “Kentsel Çevredeki Kültür Varlıklarının Yeniden Değerlendirilmesi ve Teşvik Edilmesine Yönelik Öneri: Buldan Örneği”. *Tüba-Ked Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi* , (7), 137-148.
- Erdoğan, G. ve Öztürk, B. (2019). “Sürdürülebilir Kentleşme: Dokuma Kenti Buldan Örneği”. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi (MBUD)*, 4 (1):51-68.
- Ertuğrul, İ. ve Utkun, E. (2009). *Buldan Tekstil Sanayisinin Gelişimi Ve Envanter Araştırması*. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Gökburun, İ. (2019). “Ekonomik Gelişmişliğin Göçler Üzerindeki Etkisi: Denizli Örneği”. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(3): 564-582.
- Gün, A. ve Aksoy, B. (2006). “Buldan İlçesi Tarımsal Ürün Deseninin Genel Bir Değerlendirilmesi”. *Buldan Sempozyumu Bildirileri Kitabı*. 23-24 Kasım 2006,817-837.

Marangoz, M. ve Akyıldız, M. (2006). “Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması Açısından Coğrafi İşaretlerin Önemi ve Buldan Bezi Örneği”. *Buldan Sempozyumu Bildirileri Kitabı*. 23-24 Kasım 2006,Denizli, 23- 24.

Özdemir, E. K. (2012). “Tekstilde Endüstrileşmenin Yöresel Dokuma Kumaş Üretimine Etkileri”. *Akdeniz Sanat*, 4(7):137-140.

Seçkin, N., Erdem, A., ve Maşalı, D. (2004). “Buldan Denizli Kırsal Mimarlık Envanteri”. *Tüba-Ked Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, (3): 201-228.

Seyrek, M. (2016). *Buldan Ağzı*. Birinci Basım, İzmir.

Şen, İ. (1969). *Yeşil Buldan*. Nadir Kitapevi,İstanbul.

Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2016). *Beşeri Coğrafya (Cilt 16)*. Çantay Kitabevi, İstanbul.

Uğurlu, A. ve Uğurlu, S. S. (2006). “Yörenin Kültürel Kimliği Olarak Buldan Bezi”. *Buldan Sempozyumu Bildirileri Kitabı*. 23-24 Kasım 2006,Buldan,275-280.

Utkun,E. ve Gündoğan, M. (2014). “Buldan Dokumalarının Kullanım Alanlarının Arttırılmasına Yönelik Bir Uygulama Çalışması”. *Meslek Yüksekokulları Elektronik Dergisi*,4(4):73-78.

Utkun, E. (2016). “Model ve Kesim Planı Değişiklerinin Kumaş Verimliliği Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Bornoz Örneği”. *Tekstil ve Mühendis*, 23(104):271-276.

Yanar, A. ve Erdoğan, Z. (2019). "Denizli Dokumalarının Kültürel Miras Ve Coğrafi İşaretleme Bakımından Önemi". *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37): 43–51.

Yılmaz, Ü. (2006). “Ekoturizm Destinasyonu Olarak Buldan”. *Buldan Sempozyumu Bildirileri Kitabı*. 23-24 Kasım 2006,Buldan ,243-249.

Yozukmaz, N., Bertan, S. ve Alkaya, S. (2020). “Festivallerin Sosyal Etkileri ve Duygusal Dayanışma”. *Uluslararası Etkinlik ve Festival Yönetimi Dergisi* , 11 (2): 239-253.

İnternet Kaynakları

<https://www.turizmhaberleri.com/> (Erişim Tarihi:28.04.2023).

<https://festivall.com.tr/festival/831/buldan-dokuma-kultur-ve-el-sanatlari-festivali/>(Erişim tarihi:10.05.2023).

www.buldan.bel.tr/turizm/tripolis/(Erişim Tarihi:28.04.2023).

<https://www.mgm.gov.tr/tahmin/il-ve-ilceler.aspx?il=Denizli>(Erişim Tarihi:18.09.2023).

<https://buldan.bel.tr/>(Erişim Tarihi:06.06.2023).

EKLER

EK-1: GÖRÜŞME SORULARI

ARAŞTIRMA KONUSU	
KÜLTÜREL COĞRAFYA BAKIMINDAN BULDAN BEZİ	
Yer :	8. Buldan bezinin üretim sürecinde kullanılan malzemeler nelerdir? Nasıl elde edilirler?
Tarih ve Saat :	9. Buldan bezinin kültürel ve tarihsel önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?
Görüşme Yapılan Kişi :	10. Buldan bezi, ülkenizdeki veya dünya genelindeki tekstil endüstrisi ve moda dünyasına nasıl bir katkı sağlayabilir?
Merhaba, benim adım İmran Var, Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Kültürel coğrafya açısından Buldan bezi üzerine bir araştırma yapıyorum.	11. Buldan bezi üreten bölgedeki insanların yaşam koşulları, kültürleri ve ekonomik faaliyetleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu koşulların üretim sürecine etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
Amacım: Buldan bezinin kültürel özelliklerini, desenlerinin kültürel anlamlarının araştırılması gibi konulara coğrafi bir bakış açısıyla ele alıp bu özelliklerini ortaya koyarak tezimizi yazmayı amaçlamaktayız.	12. Buldan bezinin üretim sürecinde yer alan insanların yaşam koşulları ve çalışma şartları hakkında ne düşünüyorsunuz?
Çalışmanın Önemi: Buldan'ımızın zengin kültürlerinden biri olan bezimizin coğrafi bir bakış açısıyla yazılıp literatüre geçmesi önem arz etmektedir. Sizlerden alacağım tüm cevaplar araştırmama yardımcı olacaktır. Şimdiden teşekkür ediyorum.	13. Buldan bezinin üretimi ve satışı hakkında, sürdürülebilirlik açısından ne düşünüyorsunuz?
Görüşme Soruları:	14. Buldan bezinin kullanım alanları hakkında ne düşünüyorsunuz? Hangi amaçlarla tercih ediliyor?
1. Mesleğiniz nedir?	15. Buldan bezinin günümüz modasında ve pazarlama stratejilerindeki yeri hakkında ne düşünüyorsunuz? Nasıl iyileştirmeler yapılabilir?
2. Kaç zamandır bu meslekle uğraşmaktasınız?	16. Buldan bezinin üretimini korumak ve gelecek nesillere aktarmak için ne tür çalışmalar yapılabilir?
3. Hala bu işi yapmakta olan kaç kişi vardır?	
4. Buldan bezinin iplik hammadresi nedir?	
5. Buldan bezinin kalitesi ve özellikleri hakkında ne düşünüyorsunuz?	
6. Buldan bezinin kendine has bir motifi var mıdır, var ise bu desenlerin bir anlamı var mıdır?	
7. Buldan bezi üreten toplulukların kültürü ve gelenekleri, bu üretim sürecinde nasıl yansımaktadır?	Bizlere zaman ayırıp, cevap verdiğiniz için çok teşekkür ederiz.

Şekil 8.1: EK-1 Görüşme Soruları.

EK-2: GÖRÜŞME SIRASINDAN KARELER**Fotoğraf 1: Görüşçe Sırasından Kareler.**

EK-3: BULDAN DOKUMASINDAN FOTOĞRAFLAR**Fotoğraf 2: Buldan Dokumasından Kare 1.****Fotoğraf 3: Buldan Dokumasından Kare 2.**

Fotoğraf 4: Buldan Dokumasından Kare 3.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı	İmran VAR
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Akın Anadolu Öğretmen Lisesi
Lisans Diploması	3.31
Tezsiz Yüksek Lisans Diploması	-
Dönem Proje Konusu	-
Tezli Yüksek Lisans Diploması	-
Yüksek Lisans Tez Konusu	Kültürel Coğrafya Bakımından Buldan Bezi
Yabancı Dil	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Özgecanaslan Gençlik ve Spor Bakanlığı